

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra geografie

Diplomová práce

INTERAKTIVNÍ ČESKO-ANGLICKÝ VÝUKOVÝ
PROGRAM K VÝUCE REGIONÁLNÍ
GEOGRAFIE AMERIKY (STÁTY USA)
NA 2. STUPNI ZŠ

Vypracovala: Lucie SOUKUPOVÁ
Vedoucí práce: Mgr. Petra Karvánková, Ph.D.

České Budějovice 2013

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne .....

podpis

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucí své diplomové práce Mgr. Petře Karvánkové, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady při tvorbě této práce.

Dále bych chtěla poděkovat své rodině a blízkým za podporu během celého studia.

ANOTAČNÍ LIST DIPLOMOVÉ PRÁCE

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Autor:	Lucie Soukupová
Katedra:	Geografie
Studijní program:	M7503 Učitelství pro základní školy
Studijní obor:	Učitelství zeměpisu pro 2. stupeň ZŠ Učitelství anglického jazyka pro 2. stupeň ZŠ
Vedoucí práce:	Mgr. Petra Karvánková, Ph.D.
Název:	INTERAKTIVNÍ ČESKO-ANGLICKÝ VÝUKOVÝ PROGRAM K VÝUCE REGIONÁLNÍ GEOGRAFIE AMERIKY (STÁTY USA) NA 2. STUPNI ZŠ
Druh práce:	Diplomová práce
Rok odevzdání:	2013
Počet stran:	74 + 34 příloha
Klíčová slova:	USA, regionální geografie Ameriky, interaktivní výukový program, Smart Board, mezipředmětové vazby, anglický jazyk

Anotace:

Diplomová práce se skládá ze dvou základních částí. V první části je rozebírána odborná, populárně naučná literatura, učebnice zeměpisu, učebnice anglického jazyka, časopisy a další zdroje k tématu práce. Druhá část práce obsahuje vlastní vytvořený návrh interaktivního výukového programu k tématu států USA, který je zpracován s důrazem na mezipředmětové vazby zeměpisu a anglického jazyka. Výukový materiál je vytvořen v programu Smart Notebook 10 pro interaktivní tabule Smart Board, jež umožňují zapojit žáky aktivně do výuky. Výukový program je doplněn uživatelskou příručkou, která podrobně popisuje práci s programem a obsahuje správné řešení příložených pracovních listů.

ANNOTATION OF THE DIPLOMA THESIS

UNIVERSITY OF SOUTH BOHEMIA IN ČESKÉ BUDĚJOVICE

FACULTY OF EDUCATION

Author:	Lucie Soukupová
Department:	Geography
Study programme:	M7503 Teaching at basic school
Field of study:	Teaching geography at the 2 nd grade of basic school Teaching English at the 2 nd grade of basic school
Thesis supervisor:	Mgr. Petra Karvánková, Ph.D.
Title:	INTERACTIVE CZECH-ENGLISH EDUCATIONAL PROGRAMME FOR TEACHING REGIONAL GEOGRAPHY OF AMERICA (US COUNTRIES) IN THE 2 ND GRADE OF THE BASIC SCHOOL
Thesis type:	Diploma thesis
Year:	2013
Number of pages:	74 + 34 pages of attachment
Key words:	USA, regional geography of America, interactive educational programme, Smart Board, relationships between school subjects, English language

Annotation:

The diploma thesis consists of two basic parts. In the first part the professional and popular scientific literature are analysed. Also geographical textbooks, English textbooks, magazines and other sources connected to the thesis theme are analysed. The second part of the thesis contents author's own created proposal of the educational programme for the US countries. The educational programme puts the emphasis on the relationship between the school subjects of geography and English. It is created in the programme Smart Notebook 10 used for interactive whiteboards Smart Board, which can activate students in the lesson. The educational programme is completed with the user's manual which describes how to work with the programme in detail and contents the results of the added worksheets.

OBSAH DIPLOMOVÉ PRÁCE

1. Úvod a cíle práce	7
2. Rozbor literatury	8-35
2.1. Odborná geografická literatura o Severní Americe.....	8
2.2. Populárně naučná literatura.....	10
2.3. Učebnice zeměpisu pro výuku regionální geografie Ameriky.....	12
2.3.1. Pro 2. stupeň základní školy.....	12
2.3.2. Pro střední školu.....	19
2.4. Učebnice anglického jazyka pro základní a střední školu.....	22
2.5. Knihy angloamerických reálií a časopisy pro výuku anglického jazyka...	24
2.6. Interaktivní materiály (výuková CD, internetové zdroje).....	28
2.7. Literatura o využívání multimédií ve výuce.....	30
2.8. Vzdělávací dokumenty.....	34
3. Metodika práce	36-39
4. Využití metody CLIL ve výuce	40-41
5. Stručná geografická charakteristika řešeného území	42-50
6. Didakticko-analytická část	51-55
6.1. Postavení tématu diplomové práce v RVP ZV, naplňování klíčových kompetencí a očekávaných výstupů žáků.....	51
6.2. Vlastní didaktický rozbor vytvořeného výukového materiálu.....	53
7. Závěr	56-57
8. Seznam literatury	58-74
9. Přílohy	
Příloha 1: Návrh interaktivní učebnice obsahující procvičování uvedené látky	
Příloha 2: Pracovní listy	
Příloha 3: Uživatelská příručka	

1. ÚVOD A CÍLE PRÁCE

Téma práce bylo vybráno na základě studijní aprobační autorky (zeměpis – anglický jazyk pro 2. stupeň ZŠ). Základním mottem se stal nápad propojení těchto dvou předmětů v jednom výukovém materiálu na téma jedné z anglicky mluvících zemí. Spojené státy americké byly posouzeny jako nejvhodnější země pro zpracování této výukové pomůcky, neboť jsou z hlediska přírodní i kulturní rozmanitosti velice zajímavou a také hojně turisticky navštěvovanou zemí. Autorka se domnívá, že vytvoření takového výukového materiálu by mohlo pomoci učitelům i žákům v propojení poznatků o kultuře a životním stylu Američanů s geografickými poznatky o této zemi. Tím by si mohli žáci vytvořit ucelenější obraz o Spojených státech amerických.

Cílem diplomové práce je vytvoření interaktivního dvojjazyčného česko-anglického výukového programu jako učební didaktické pomůcky při výuce regionální geografie Ameriky na 2. stupni ZŠ. Práce bude vypracována na konkrétní téma Spojených států amerických. Tento výukový materiál bude vytvořen v programu Smart Notebook 10, jenž je určený pro práci s interaktivní tabulí Smart Board.

Základem vlastního interaktivního výukového programu je propojení výuky zeměpisu a anglického jazyka. Důraz je kladen na mezipředmětové vazby. Interaktivní výukový program bude možné využívat jako celek při hodině zeměpisu či odděleně část v hodinách zeměpisu a část v hodinách anglického jazyka. Předpokládá se domluva a vstřícný přístup učitelů těchto dvou předmětů. Po splnění této podmínky je možné například v samostatné hodině angličtiny načíst některé texty o USA a seznámit žáky se základní slovní zásobou. Hodina zeměpisu se může více zaměřit na odborné geografické informace například místopis, zemědělství, průmysl, obyvatelstvo či sídla.

Práce by měla sloužit k zábavnější výuce regionální geografie Ameriky. Žáci by měli být pozitivně motivováni ke studiu geografie USA prostřednictvím videí, fotografií a hravých cvičení. Motivací k dalšímu studiu angličtiny by mohla být názorná ukázka propojení cizího jazyka s praxí formou autentických nápisů, písní apod. Žáci by měli mít možnost si ověřit, že již na základní škole jsou schopni sami či s pomocí učitele rozumět celkovému smyslu mluveného slova, jednoduchým pokynům, psanému textu či nápisům a názvům v anglickém jazyce.

2. ROZBOR LITERATURY

2.1. Odborná geografická literatura o Severní Americe

První část rozboru literatury se věnuje odborné geografické literatuře, která se týká Severní Ameriky. VOTÝPKA, JANOUŠKOVÁ (1987) se zabývají ve své knize převážně fyzickou geografii Severní Ameriky, kladou důraz na správné geografické názvy v angličtině i češtině, precizní geomorfologické členění a popis reliéfu. Kapitoly o socioekonomické geografii států Severní Ameriky mají spíše doplňkový charakter a pro své starší datum vydání malé využití. U publikace BAAR, ŠINDLER (1989) je poměr fyzicko-geografické a socioekonomické části vyrovnanější, ale z hlediska staršího data publikace je vhodné využít také jen fyzicko-geografickou část, která rovnoměrně zahrnuje všechny důležité složky jako geologii, geomorfologii, klimatologii, hydrologii, pedologii a biogeografii Ameriky. Autoři rozdělují americký kontinent na 19 fyzicko-geografických regionů. Ze Severní Ameriky jsou to regiony: Grónsko, Kanadské Arktické souostroví, Laurentinská vysočina, Centrální nížina, Apalače, Pobřežní nížiny, Velké roviny, Kordillery, Mexická náhorní plošina, Střední Amerika a Západní Indie. U každého regionu je popsána poloha, maximální nadmořská výška, typické klima a zastoupení fauny a vegetace. U větších regionů dochází ještě k jejich dělení na menší celky.

Modernější knihou je KOLEKTIV AUTORŮ (1998a), která se zabývá celým americkým kontinentem, jeho historií a hospodářským rozvojem. Dále pojednává o jednotlivých státech Ameriky. O Spojených státech amerických je zde psáno poměrně podrobně a zcela jinou formou než u výše zmíněných publikací. Autoři píšou poutavým stylem. Zaměřují se na historii, vyzdvihují zajímavosti některých států a měst USA a navrhuje několik tras pro cestování. Kniha je doplněna stručným uceleným geografickým přehledem Spojených států, který zahrnuje informace o přírodních poměrech, politickém systému, hospodářství, obyvatelstvu, dějinách, kultuře a cestování.

V další části rozboru se autorka zaměřila na 6 encyklopedií světa, kde Spojené státy americké jsou jen jednou z popisovaných zemí. V některých z nich jsou jednotlivé členské státy unie popisovány pod jednotným heslem Spojené státy americké, v jiných publikacích jsou uvedeny zvlášť pod jednotlivými hesly názvů států. Všechny publikace ale obsahují charakteristiku USA jako celku. BATEMAN, EGAN (1994) se ve své

encyklopedii zabývají Spojenými státy nejobsáhleji z níže uvedených encyklopedií. Publikace pojednává postupně o všech důležitých složkách fyzické i socioekonomické geografie USA. Nachází se zde i podrobnější informace o jednotlivých státech Unie. Ke každému státu náleží odstavec textu, který popisuje polohu státu, stručnou historii a stručnou charakteristiku hospodářství státu. Přiřazena je také přehledná tabulka se základními informacemi o státu (rozloha, počet obyvatel, hlavní město, rok připojení k USA, přírodní zajímavosti a hlavní odvětví hospodářství). Podobně obsáhlou publikací je anglicky psaná encyklopedie KOLEKTIV AUTORŮ (1995), kde je obsažen jak základní souhrn informací o USA, tak podrobnější text, který se týká jednotlivých částí Spojených států a převážně socioekonomické geografie. Fyzická geografie je na rozdíl od publikace *BATEMAN, EGAN (1994)* trochu opomíjena, publikace se věnuje pouze povrchu, řece Mississippi a národním parkům. Autoři rozdělují USA na pět částí, o kterých podrobněji píší: Státy východního pobřeží (East Coast States), Středozápad (Midwestern States), Jih (Southern States), Státy západního vnitrozemí (Western Interior States), Pobřeží Tichého oceánu (Pacific Coast States) a přidávají i Aljašku. Dále se publikace zabývá historií USA, multietnickým složením obyvatelstva a kulturou Američanů. Nechybí ani podrobnější rozpracování energetických zdrojů země, průmyslu a zemědělství. Na rozdíl od předchozích dvou encyklopedií se v publikaci LANER (1994) nachází pouze souhrn základních informací o Spojených státech a krátký text o státech USA, které jsou rozděleny do několika regionů a stručně charakterizovány z hlediska povrchu a hospodářství. Kniha KOLEKTIV AUTORŮ (1998b) obsahuje odkaz na Spojené státy americké jako celek i odkazy na stručné charakteristiky jednotlivých členských států USA v abecedním řazení. Informace v této knize jsou trochu podrobnější než u publikace LANER (1994), ale geograficky značně neúplné. Úvod charakteristiky Spojených států amerických u publikace KOLEKTIV AUTORŮ (1998b) je pojatý jako motivace pro čtenáře ze široké veřejnosti. Jsou zmiňovány humanistické ideály země, ideály rovnosti a „amerického snu“. Následuje výčet několika pro USA typických destinací. Poté začíná fyzická geografie zastoupena pouze rozlohou, podnebím a povrchem. Socioekonomická geografie zahrnuje hospodářství a jeho důležitá odvětví pro Spojené státy a obyvatelstvo, které je zmiňováno jen v pojednávání o nezaměstnanosti a historii. Dále zde najdeme administrativní členění USA a informace o politickém systému. Státy USA jsou pro svou stručnou charakteristiku děleny do tří částí – Východ, Střed a Západ. Geografický místopisný slovník světa ENCYKLOPEDICKÝ INSTITUT ČSAV (1993)

obsahuje přes 9 000 abecedně řazených pojmů s jejich stručnou charakteristikou. Zajímavý je tím, že neobsahuje jen hesla států, ale i měst a různých přírodních celků. U pojmu Spojených států amerických najdeme geografickou charakteristiku přírodních poměrů, ochrany přírody, obyvatelstva, hospodářství, státního zřízení, ale i charakteristiku kultury obyvatelstva, která se geografie dotýká jen okrajově např. literatura, výtvarné umění, hudba, divadlo a kinematografie. Dále tento slovník obsahuje stručnou charakteristiku jednotlivých států unie, u kterých se autoři zaměřili na polohu a rozlohu státu, počet obyvatel a významná hospodářská odvětví. Data jsou bohužel poměrně zastaralá. Pocházejí ze začátku 90. let a mají proto malé využití. Poslední knihou řazenou k encyklopediím je ZWETTLER (2002), která pojednává o Spojených státech amerických pouze z hlediska sociální geografie a je pouze úzce zaměřena. Podrobně se zabývá politickou situací přelomu tisíciletí, konkrétně nastupováním prezidenta George W. Bushe ml. do úřadu. Dále pojednává o boji s terorismem, o teroristickém útoku v září 2001, o válce v Iráku v roce 2002. Užitečné geografické informace se vyskytují pouze v tabulkách a týkají se obyvatelstva, hospodářství a národních parků.

2.2. Populárně naučná literatura

Populárně naučnou literaturu reprezentují dva turističtí průvodci ALTMAN (2008) a DZUIK (2001), kde jsou popsána zajímavá místa, města, muzea, přírodní krásy a jiné turistické atraktivity USA. Přidány jsou praktické rady pro turisty např. ceny potravin a ubytování, doprava, vstupní formality, plány měst. Průvodci jsou doplněni o další geografické či historicko-kulturní informace o USA. *ALTMAN (2008)* zahrnuje poměrně podrobnou kapitolu o historii USA, kapitoly o trávení volného času Američanů a o jejich stravování. Oproti tomu *DZUIK (2001)* ve své knize popisuje historii USA pouze stručně a zastavuje se spíše u zajímavostí např. u historie Divokého západu. Další částí knihy jsou geografické informace o USA, které *ALTMAN (2008)* nezmiňuje. Jedná se o stručný popis fyzického zeměpisu (rozloha, klima, vodstvo apod.) a socioekonomického zeměpisu (státní zřízení, obyvatelstvo).

FLANDERKOVÁ (2007) a KONVALINA (2006) pojali problematiku USA formou reportáží o zajímavostech. *FLANDERKOVÁ (2007)* rozděljuje svých dvacet reportáží do tří částí – události, místa a lidé. Jednotlivé reportáže jsou kromě fotografií autorů doplněny videi na přiloženém CD, které je velice poutavě zpracováno a

v kapitole 2.6. (Interaktivní materiály) podrobněji rozebráno. Jak v knize, tak na CD se autorka zaměřuje na zajímavosti zaměřené převážně na historii USA, které detailně zpracovává. *KONVALINA (2006)* píše podobným stylem a zajímá se o podobná témata. Na rozdíl od *FLANDERKOVÁ (2007)* kniha není pouze sérií reportáží, ale podává ucelenější obraz o Spojených státech očima českého reportéra, který si v mnoha případech nebere žádné servítky a píše věci bez zbytečných obalů. Najdeme zde jak obecnější informace o různých městech, tak velice osobní povídání o některých převážně česko-amerických rodinách a lidech.

Další dvě knihy je možno označit jako cestopisy. *CHARVÁTOVÁ (2006)* napsala svoji knihu formou cestopisu z Filadelfie, kde popisuje své všední starosti v Americe a odlišnost amerického a českého způsobu života. Autorka je univerzitní profesorkou, proto její kniha klade důraz na americkou kulturu, muzea a hudbu. *MARTINOVSKÝ (1995)* píše humornou formou o charakteristických rysech Spojených států. V každé kapitole se zaměřuje na jinou charakteristickou vlastnost USA. Kapitola obvykle začíná větou „Amerika je...“. Příkladem doplnění fráze jsou reklamy, Los Angeles, San Francisco, Las Vegas, Disneyland, auta a trucky, mrakodrapy, národní parky apod. Text je psán velice poutavě a čtivě.

KOLEKTIV AUTORŮ (1999) svou knihu pojmal jako ucelený populárně naučný náhled na Ameriku. Kniha je psána jednoduchým stylem a je plná ilustrací, proto lze soudit, že je určena především dětem. Obsahuje informace o státech celé Ameriky. Kapitola Spojené státy americké je přehledně rozdělena do několika podkapitol a zahrnuje základní údaje, fyzický zeměpis, horopis, hospodářství, obyvatelstvo (kultura, původní obyvatelstvo, soužití různých národností), historii a způsob života.

Další tři knihy se zaměřují vždy jen na určitou část problematiky USA, případně celé Ameriky. *KOLEKTIV AUTORŮ (2005)* a *BRETT (2005)* mají podobné téma. *KOLEKTIV AUTORŮ (2005)* se zabývá přírodními i kulturními památkami celého amerického kontinentu. V části o USA jmenuje například Sochu svobody a několik nejznámějších národních parků. Všechny jmenované pojmy krátce charakterizuje. *BRETT (2005)* má oproti *KOLEKTIV AUTORŮ (2005)* užší zaměření, je proto daleko podrobnější. Zabývá se pouze národními parky USA. Třetí knihou je *KOLEKTIV AUTORŮ (2004)*, která pojednává o fauně a flóře celé Ameriky. Nachází se zde charakteristiky typů krajiny, rostlinstva a živočišstva, které najdeme v různých částech USA.

2.3. Učebnice zeměpisu pro výuku regionální geografie Ameriky

2.3.1. Pro 2. stupeň základní školy

Pro rozbor učebnic zeměpisu pro základní školy bylo k dispozici šest druhů učebnic, z toho dvě s metodickou příručkou a dvě s pracovním sešitem. Autorka měla možnost srovnání vývoje ve tvorbě učebnic zeměpisu za posledních 12 let a domnívá se, že novější publikace kladou větší důraz na přehlednost učebnice a motivaci studentů než učebnice staršího data vydání.

LORENC P. (1998a): Daleké světadíly a oceány: Zeměpis světadílů a oceánů I. Moby Dick, Praha. 118s.

Učebnice je celkově hodně barevná, hezky doplněná obrázky. Samotný text není moc podrobný, ale najdeme zde doplňovačky do textu a otázky na učivo z předchozích ročníků, které nutí žáky k přemýšlení o daném problému. Kniha obsahuje kapitoly o poloze, horopisu, klimatu, vodstvu, biogeografii a obyvatelstvu celé Ameriky. Kapitoly o státech Kanadě a USA jsou ale pojaty velice stručně. Text je jednoduchý a výstižný, obsahuje pouze základní informace. K motivaci mohou posloužit otázky a odkazy na práci s mapou, najdeme zde také mnoho otázek k dohledání.

Přehlednost knihy je velice dobrá, nadpisy a podnadpisy jsou dobře odlišené, v textu jsou různobarevné pojmy ze zemědělství, průmyslu a dopravy, států a hlavních měst. Cvičení a otázky jsou napsány obvykle kurzívou. Texty jsou většinou krátké, v případě delšího textu jsou přehledně odděleny odstavce a vyznačeny pojmy v textu.

Pracovní sešit k učebnici není. V metodické příručce se nachází se obecné rady pro výuku zeměpisu, motivační metody a pomůcky. Z hlediska konkrétních rad a nápadů, jak pojmout či zpestřit učivo Ameriky, je příručka méně vyhovující.

- *Mapy, grafy a další zobrazení:* přiložené slepé mapy, tématické mapy klimatu a lidských ras, nepřehledná mapa států USA, graf národnostního složení a náboženství, tabulka přehledu států Ameriky a jejich základních údajů
- *Struktura učebnice, kapitoly:* obecný úvod o světadílu Amerika, stručná historie (Kolumbus a jiné mořeplavby), horopis, podnebí, biogeografie, vodstvo, obyvatelstvo (rasy a náboženství), Kanada, USA (města, národní parky, průmysl, zemědělství, doprava)

KRAUSOVÁ, M., KRAUS, P. (1999): Zeměpis: světadíly. Alter, Praha. 101s.

Tato učebnice působí na první pohled velice barevně a přehledně. Najdeme zde spoustu obrázků, ale také doplňovaček do textu a úkolů. Text učebnice je jednoduchý, základní. Samotného výkladového textu v učebnici moc není, kniha je koncipována více jako pracovní sešit. Najdeme zde v každé kapitole několik doplňovacích cvičení v barevně odlišeném rámečku. I text samotný má často mezery pro vlastní vyhledání a doplnění chybějící informace. Učebnice je dle autorky vhodná pro aktivní hodiny zeměpisu a pro učitele, který bude knihu brát více jako osnovu či pracovní sešit, než jako základní a dostačující text pro výuku.

V samotné učebnici nejsou žádné mapy, je uveden pouze odkaz na stránky v atlasu, který pravděpodobně s učebnicí koresponduje, ale bohužel jsem ho neměla k dispozici.

Přehlednost je velice dobrá, jsou zde jasně barevně odlišené nadpisy a podnadpisy. Struktura kapitol je u každého světadílu stejná, proto by se žáci měli v učebnici dobře orientovat. V knize je kladen důraz na různobarevné rámečky, které označují pasáže shrnující, procvičovací nebo pasáže se zajímavostmi. Základní text je napsán klasicky normálním černým písmem bez rámečků. Na úvod každé kapitoly je zařazen krátký úryvek z beletrie či cestopisu, který popisuje konkrétní místo či určitý problém týkající se kapitoly.

Pracovní sešit není. Metodická příručka shrnuje informace o všech učebnicích zeměpisu ALTER pro 2. stupeň ZŠ. Příručka v první polovině popisuje, vysvětluje a přibližuje učitelům očekávané výstupy a klíčové kompetence podle RVP ZV, vysvětluje jak s učebnicí co nejlépe pracovat, aby bylo těchto vzdělávacích cílů dosaženo. Druhá polovina je věnována orientačním tematickým plánům a hodinovým dotacím výuky zeměpisu pro jednotlivé ročníky 2. stupně základní školy.

- *Mapy, grafy a další zobrazení:* přiložené slepé mapy, bez grafů
- *Struktura učebnice, kapitoly:* Severní Amerika obecně (poloha, rozloha, místopis), povrch, vodstvo, podnebí, přírodní krajiny a jejich využití, obyvatelstvo a sídla, hospodářství USA, zajímavosti Kanady a USA.

BRAUN R., ČERVINKA P. (2002): Zeměpis pro základní školy: Amerika. Scientia, Praha. 51s.

Další učebnice je strukturou velice podobná předchozí učebnici od nakladatelství ALTER. Učebnice je koncipována spíše formou pracovního sešitu, ale najdeme zde i praktická shrnutí učiva na konci každé kapitoly. Součástí učebnice jsou slepé mapky, do kterých mohou žáci dopisovat pojmy.

Nevýhodou této struktury učebnice je, že by měl každý žák vlastnit svoji knihu, aby si do ní mohl dopisovat, což na českých základních školách nebývá běžné. Autorka by v podmínkách české školy s učebnicí pracovala asi takto: žáci by si vypisovali kompleťované poznámky do sešitu a některé mapky by byly žákům nakopírovány k přímému doplnění a vybarvení.

Učebnice se soustředí pouze na americký kontinent, proto je i podrobněji zpracována. Dobře srozumitelný text obsahuje základní informace, ale i rozšiřující informace a zajímavosti. Součástí obsahu učebnice jsou texty formou doplňovaček, kde jsou žáci nuceni si informace vyhledat sami pomocí atlasu. Učebnice začíná obecným zeměpisem amerického kontinentu, dále se podrobněji zabývá Kanadou, Spojenými státy a dalšími regiony střední a jižní Ameriky.

Přehlednost je výborná, celá kapitola se rozkládá vždy na jedné dvojstránce. Kapitola začíná úvodním odstavcem doplněným malými obrázky, pokračuje textem s chybějícími výrazy či slepou mapou. Klasický výkladový text následuje obvykle po doplňovacích cvičeních, u těžších témat je doplňovací text vynechán. Na konci kapitoly najdeme vždy pod stejnými značkami odstavec se shrnutím kapitoly, dále odstavec s pojmy, které by žáci měli umět najít na mapě. Na konci se nachází otázky k probranému tématu.

K učebnici není žádný pracovní sešit ani metodická příručka. Pracovní sešit není zapotřebí, protože sama učebnice je velmi prakticky zaměřena a obsahuje řadu slepých mapek a dalšího procvičování.

- *Mapy, grafy a další zobrazení:* slepé mapy, ostatní černobílé mapy, případně vyznačené šrafováním (zobrazení polohy státu ve světadílu, způsob osídlování USA, jazyková struktura), bez grafů
- *Struktura učebnice, kapitoly:* obecně o Americe (poloha, rozloha a členitost, povrch a nerostné bohatství, podnebí, vegetace, vodstvo, obyvatelstvo), Kanada, USA (vznik a administrativní dělení USA, sever USA, jih USA, západ USA, obyvatelstvo a doprava USA)

DVOŘÁK J., KOHOUTOVÁ A., TAIBR P. (2005): Zeměpis 7: Učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia. Fraus, Plzeň. 128s.

Tato učebnice patří k těm nejnovějším, velká barevnost knihy s mnoha ilustracemi, nákresy, mapami a grafy má motivační charakter. Autorka se domnívá, že se v knize neklade důraz na délku výkladového textu, ale spíše na zvýšení motivace žáků o dané téma a na přehlednost celé učebnice. Celkového základního textu je velice málo, je psán jednoduchým a srozumitelným jazykem, ale pokrývá pouze nejzákladnější informace o dané tematice. Učebnice je vhodná pro základní školy s tím, že většinu informací z knihy by si měl žák osvojit. Jelikož je zde velice málo rozšiřujícího textu, učitel by měl při hodinách čerpat i z jiných materiálů.

Přehlednost je na velice vysoké úrovni. Texty nejsou dlouhé, odstavce jsou odděleny mezerami. Každá kapitola má několik podnadpisů. Na konci kapitoly jsou značky s otázkami k tématu a barevný rámeček pro shrnutí učiva. Přehlednost ulehčuje také modrý postranní pruh na každé stránce, který je vyplněn úkoly na zamyšlení, zajímavostmi či menšími obrázky.

Pracovní sešit vhodně doplňuje učebnici a navazuje na ni. Některá cvičení slouží jako opakování učiva z knihy, jiná cvičení jsou rozšiřující, na něž si musí žák najít odpověď sám. Najdeme zde i velice tvůrčí a zajímavé úkoly jako nakreslení grafu profilu pevniny s pomocí atlasu nebo vytvoření vlastní mapy lokalit zemědělství, průmyslu a nerostných surovin USA, kde je nutno stanovit si vlastní značky a vytvořit legendu k mapě. V pracovním sešitu se dále nachází celkový přehled základních geografických údajů o probíraných státech (ze Severní Ameriky je zde pouze USA jako celek a Kanada). Metodická příručka k učebnici také existuje, ale autorka ji bohužel neměla k dispozici.

- *Mapy, grafy a další zobrazení:* tematické mapy (klíma, jazyky), mapy polohy států a regionů severní Ameriky, grafy srážek a teploty (barevné klimadiagramy), průřez Kordillerami, nákres vymílání vodopádů
- *Struktura učebnice, kapitoly:* stručná historie (objevné plavby), povrch Ameriky, přírodní poměry Ameriky (podnebí a přírodní krajiny, vodstvo), obyvatelé Ameriky, Severoamerické regiony - USA (východ a jih, střed, západ USA), život Američanů, USA ve světě

**SVATOŇOVÁ H., KOLEJKA J., CHALUPA, P., HÜBELOVÁ D. (2010):
Zeměpis: Putování po světadílech 1. díl: Amerika, Afrika. Nová škola, Brno. 95s.**

Nejnovější učebnice z rozebíraných učebnic pro základní školu se pyšní leteckými pohledy, barevnými fotografiemi a přehlednými mapami celého amerického světadílu i jeho regionů. Mapky jsou jen orientační, ale velice pěkné a přehledné. Tabulek a grafů se zde vyskytuje pouze minimum. Jedná se o podobný typ novodobé učebnice jako je učebnice od nakladatelství Fraus, ale s podrobnějším textem, proto tuto knihu hodnotím kladněji. Text je jednoduše napsaný, zahrnuje jak základní informace, tak informace rozšiřující, většinou v odděleném odstavci.

Přehlednost je opět velmi dobrá. Autorka kladně hodnotí nadpisy a podnadpisy, dále tučně vyznačené důležité výrazy v základních textech a sérii symbolů, které označují opakování, dlouhodobé projekty, práci s mapou či s internetem, skupinovou práci, průřezová témata, zajímavosti, ukázky z krásné literatury a otázky týkající se mezipředmětové vazby. Obrázky jsou většinou řazeny na stránce vpravo pod sebou, aby nenarušovaly souvislost textu. Dole na stránce je žlutý pruh, kde najdeme vždy dvě slovíčka týkající se tématu stránky přeložené do angličtiny a němčiny. Anglické slovíčko doplňuje i přepis výslovnosti. To je z hlediska tématu diplomové práce velice zajímavá skutečnost, otázkou však zůstává, zda a případně jak se s těmito výrazy dále pracuje. Autorka se domnívá, že je na základní škole velice málo žáků, kteří by byli schopni se systematicky učit slovíčka sami, proto by bylo vhodné, aby učitel zeměpisu příp. ve spolupráci s učitelem anglického či německého jazyka tyto slovíčka smysluplně využil při výuce. Za každou sérii kapitol (např. Přírodní podmínky Ameriky) následuje stránka věnovaná opakování učiva.

Pracovní sešit ani metodická příručka k učebnici nejsou.

- *Mapy, grafy a další zobrazení:* mapa celé Ameriky, orientační mapy regionů, tematická mapa podnebí, tabulka přírodních krajín k doplnění během samostatné práce, graf vývoje počtu obyvatel
- *Struktura učebnice, kapitoly:* přírodní podmínky Ameriky (poloha a rozloha, členitost, povrch, podnebí, vodstvo, přírodní krajiny) obyvatelstvo Ameriky (původní obyvatelé Ameriky, objevitelé Ameriky, obyvatelstvo, sídla), hospodářství Ameriky (zemědělství, průmysl a nerostné suroviny, doprava, věda, výzkum, školství, zdravotnictví), Severní Amerika – Kanada, USA (jednoduchá geografická charakteristika, východ USA, jih USA, střed USA, západ USA)

VOŽENÍLEK V., FŇUKAL M., MAHROVÁ M. (2001): Zeměpis 3: Zeměpis oceánů a světadílů 2 s komentářem pro učitele. Prodos, Olomouc. 134s.

Tato učebnice je třetí a poslední z těch, které mají podobný vzhled jako nejnovější učebnice od nakladatelství Fraus a Nová škola. Ilustrace zahrnují barevné fotografie i satelitní snímky. Učebnice je doplněna mapkami, ale grafů a jiných zobrazení najdeme jen minimum.

Jedná se o delší, souvislejší a podrobnější text než v podobných výše zmiňovaných učebnicích. Text v sobě zahrnuje nezbytné základní informace i některé zajímavosti. Další zajímavosti jsou řečeny obrázky a jejich delšími vysvětlujícími popiskami. Text je napsaný dobře srozumitelnou formou pro základní školy. Přehlednost je dobrá. Zlepšují ji barevné podnadpisy a tučně vyznačené důležité pojmy v textu. Šikový je žlutý postranní pruh, do kterého přesahují jen obrázky a který je vyhrazen na popisky k obrázkům. Přehlednosti přispívají také rámečky s textem nesoucí název „Zapamatujte si...“ nebo „Co už víme...“, oddělené jsou také otázky a úkoly.

Tato kniha nemá metodickou příručku, ale je doplněna komentářem pro učitele, který je psán vždy v několika větách převážně na horním okraji stránky. Je odlišen barevně a kurzívou. Pracovní sešit v barevných tónech modro-šedo-černé klade důraz na čísla či výpočty a doplňování údajů do tabulek, což autorka považuje za příliš náročné a nemotivační. Druhou stěžejní částí pracovního sešitu je zakreslování do slepých mapek, což autorka považuje za zajímavější aktivitu, ze které si žáci mohou odnést i nějaké poznatky.

- *Mapy, grafy a další zobrazení:* obecně geografické mapy Ameriky, tématické mapy podnebí a přírodních krajín Ameriky, mapka nerostných surovin USA, průřez Velkými jezery, graf míšenců
- *Struktura učebnice, kapitoly:* Světadíl Amerika (poloha, rozloha, členitost pobřeží, povrch, vodstvo, podnebí a krajiny, obyvatelstvo), Anglosaská Amerika (hospodářská spolupráce), Kanada, USA (přírodní zdroje a příroda, povrch, podnebí, bohatství americké přírody, hospodářský obr, zemědělství, služby, obyvatelstvo, americká města)

Metodika bodování:

V tabulce č.1, str. 18 se nachází autorčino subjektivní hodnocení učebnic zeměpisu pro 2. stupeň ZŠ. Kritéria hodnocení byla vytvořena na odborném základě publikace VALENTA (1997). Autor rozděluje učebnici na textové složky, které zahrnují základní,

doplňující a vysvětlující text, a na složky mimotextové, které se týkají aparátu organizace osvojování, ilustračního materiálu a orientačního aparátu učebnice. V tabulce č.1 byla vytvořena kritéria Ilustrace (dle Valenty ilustrační materiál), Mapy a grafy (dle Valenty aparát organizace osvojování), Podrobnost obsahu (dle Valenty podíl základního, doplňujícího a vysvětlujícího textu v učebnici), Přehlednost (dle Valenty orientační aparát učebnice), Struktura učebnice a kapitoly (hodnotící kvalitu zpracování učiva regionální geografie Ameriky), Pracovní sešit (hodnotící výběr činností a úkolů v pracovním sešitě).

Každé kritérium je bodováno zvlášť body 1-5 (5 znamená výborně, 1 nedostatečně). Na konci řádku jsou zaznamenány celkové součty bodů. Číslo v závorce značí získané body bez započítání pracovního sešitu. Do položky pracovní sešit jsou započítány i učebnice samotné, pokud v nich převažují cvičení nad vlastním výkladovým textem.

Tabulka č.1: Hodnocení učebnic zeměpisu pro 2. stupeň ZŠ:

NAKLADATELSTVÍ UČEBNIC PRO ZŠ	ILUSTRACE	MAPY, GRAFY	PODROBNOST OBSAHU	PŘEHLEDNOST	STRUKTURA UČEBNICE (KAPITOLY)	PRACOVNÍ SEŠIT	CELKEM
MOBY DICK	2	2	3	3	3	--	13 (13)
ALTER	3	2	2	4	4	3	18 (15)
SCIENTIA	4	3	5	5	4	3	24 (21)
FRAUS	4	4	3	5	4	5	25 (20)
NOVÁ ŠKOLA	5	4	4	5	5	--	23 (23)
PRODOS	4	4	4	4	5	4	25 (21)

Jako nejméně vyhovující byla vyhodnocena učebnice nakladatelství Moby Dick, jako nejlepší učebnice nakladatelství Fraus a Prodos. Zajímavé je se také podívat na údaje bez započítaných bodů pro pracovní sešit. V této chvíli vyhrává s dvoubodovým náskokem učebnice nakladatelství Nová škola, která splňuje všechna kritéria (kromě pracovního sešitu) na velmi dobrá čísla.

2.3.2. Pro střední školu

Do rozboru učebnic zeměpisu jsou zařazeny i tři středoškolské učebnice. Bylo zajímavé se podívat na problematiku výuky regionální geografie Ameriky i do vyššího stupně školy a dozvědět se, co a jak podrobně se studenti učí. Tento poznatek byl užitečný pro tvorbu vlastního výukového programu. Na první pohled se v těchto učebnicích nachází více textu než ilustrací a map. Z toho lze soudit, že ve středoškolských učebnicích se již tolik neklade důraz na motivaci a názornost, ale klade se větší důraz na vědomosti a znalosti. Ve dvou ze tří rozebíraných učebnic nejsou žádné ilustrace ani fotografie.

SKOKAN V. a kol. (1998): Hospodářský zeměpis 1. Fortuna, Praha. 135s.

Tato učebnice je pouze černobílá, plná souvislého textu, ve kterém jsou tučně vyznačené důležité pojmy. Překvapením bylo, že se pro téma Spojené státy americké a Kanada nenašlo místo na jedinou ilustraci, mapku či graf. I v ostatních částech učebnice se mapek či nákrešů a jiných zobrazení vyskytuje jen málo. Nebyly nalezeny žádné grafy. Místo grafů je zde uvedena řada tabulek s tématem HDP, počet obyvatel či rozloha států. Jelikož tabulky jsou vhodné pro možnost získání jednotlivých dat, ale žákům je třeba spíše poskytnout celkový pohled na situaci, autorka se domnívá, že je praktičtější zařadit do učebnice graf místo tabulky (příp. kombinaci obojího). Dle subjektivního názoru autorky je absence grafů velkým nedostatkem této učebnice.

Obsahu učiva o Severní Americe a konkrétně o Spojených státech je v této učebnici věnováno poměrně málo místa. Pokrývá pouze základní informace o fyzické geografii, větší důraz je kladen na obyvatelstvo a největší na hospodářství země, jak již vyplývá z názvu učebnice. Autoři USA rozdělili na 9 oblastí a každou charakterizovali malým odstavcem textu. Text je napsán složitějším jazykem než učebnice pro základní školy, ale středoškolákům běžně pochopitelným. Bohužel v učebnici neexistují žádné obecné informace o celém americkém kontinentu.

Přehlednost není moc dobrá. Existují zde pouze základní nadpisy, podkapitoly jsou děleny pouze do těsně na sebe navazujících odstavců, které začínají vždy tučně vyznačeným výrazem. Některé další důležité pojmy jsou stejným způsobem vyznačeny uvnitř textu. Oddělené jsou pouze otázky a úkoly a poznámky k textu pod čarou.

Pracovní sešit a metodická příručka chybí.

- *Mapy, grafy a další zobrazení:* žádné pro téma Severní Ameriky

- *Struktura učebnice, kapitoly:* USA (fyzická geografie, obyvatelstvo, hospodářství, regiony USA), Kanada

BIČÍK I. a kol. (1994): Regionální zeměpis II. ČGS, Praha. 47s.

Tato učebnice vypadá vzhledově daleko lépe než předchozí od nakladatelství Fortuna. Má barevné nadpisy, přehlednější strukturu stránky a nechybí ani mapky či barevné ilustrace a grafické nákresy. Text tvoří něco málo přes 50% knihy, zbytek doplňují mapky a fotografie. Severní Americe jsou věnovány tři kapitoly: Severní Amerika – přírodní prostředí, sociální prostředí a nejvýkonnější hospodářství. Chybí jakýkoli společný úvod k celému americkému kontinentu. Text je psán stručně, srozumitelně s použitím některých odborně geografických pojmů.

Přehlednosti pomáhá rozdělení kapitoly vždy na dvojlist učebnice. Na levém listě se nachází barevný nadpis a výukový text s tučně nebo kurzívou vyznačenými pojmy. Vlevo v odděleném sloupci jsou uvedeny otázky k zamyšlení. Dole za značkou šipky najdeme tučně zvýrazněný odstavec shrnutí kapitoly. Na pravém listě je místo vyhrazeno pro mapky, jejich legendy a popisky a na ilustrace s popiskami. Každý světadíl má nadpisy v jiné barvě, což také usnadňuje přehlednost.

K učebnici není žádný pracovní sešit či metodická příručka.

- *Mapy, grafy a další zobrazení:* tematické mapy (fyzicko-geografické regiony USA, sociálně geografické regiony USA, rasová struktura, přírůstek obyvatel, hospodářské oblasti USA), grafy vývoje zaměstnanosti v zemědělství (srovnání ČSR a USA), schéma vývoje amerických měst
- *Struktura učebnice, kapitoly:* Severní Amerika (přírodní prostředí, sociální prostředí a nejvýkonnější hospodářství), Jižní Amerika

BAAR V. (2002): Hospodářský zeměpis: Regionální aspekty světového hospodářství. ČGS, Praha. 112s.

Učebnice je primárně zaměřena na hospodářství a ekonomiku států světa. Dělí se do tří základních kapitol: evropské, východoasijské a severoamerické ekonomické centrum.

Na začátku kapitoly Severoamerické ekonomické centrum se autoři zaměřují na politický a ekonomický vývoj severoamerického regionu, poté přecházejí k základní socioekonomické geografii Spojených států a soustředí se převážně na průmyslové oblasti.

V knize se nevyskytují žádné ilustrace, ale najdeme zde množství vkusných a přehledných mapek laděných do bílých, modrých, šedých barevných tónů.

Obsah je poměrně podrobný, zaměřený na socioekonomickou geografii. Výukový text o Americe je zkrácen na úkor kapitol o Evropě, kterým je věnováno daleko více prostoru. Učebnice úplně opomíjí fyzickou geografii Ameriky, která je zde připomenuta pouze formou otázek, na které si musí studenti sami vyhledat odpověď. Pravděpodobně je počítáno s tím, že studenti mají dobrý fyzicko-geografický základ ze základní školy. Text je doplněn rozšiřujícími informacemi či zajímavosti v oddělených modrých rámečcích. V těchto rámečcích najdeme také otázky a úkoly pro studenty.

Knih je dobře přehledná díky oddělení základních a rozšiřujících informací a výrazným nadpisům a podnadpisům. K orientaci uvnitř textu pomáhají tučně a kurzívou vyznačené klíčové výrazy.

- *Mapy, grafy a další zobrazení:* mapka územního vývoje USA, mapka makroregionů USA a výskytu nerostných surovin Severní Ameriky, anamorfní mapa (graf) srovnání států celé Ameriky podle HDP
- *Struktura učebnice, kapitoly:* Politický a ekonomický vývoj Severní Ameriky, USA, Kanada – u států jen SG – důraz na ekonomiku, hospodářství.

Metodika bodování:

Následuje tabulka č. 2, str. 22 s hodnocením učebnic zeměpisu pro střední školy. Kritéria i systém bodování je stejný jako u bodování učebnic pro základní školu. Vynecháno je pouze kritérium Pracovní sešit, protože k žádné z hodnocených učebnic pracovní sešit neexistuje.

Tabulka č.2: Hodnocení učebnic zeměpisu pro střední školy:

NAKLADATELSTVÍ UČEBNIC PRO SŠ	ILUSTRACE	MAPY, GRAFY	PODROBNOST OBSAHU	PŘEHLEDNOST	STRUKTURA UČEBNICE (KAPITOLY)	CELKEM
FORTUNA	1	1	3	2	4	11
ČGS (Regionální zeměpis II)	4	5	4	5	4	22
ČGS (Hospodářský zeměpis)	1	4	3	4	3	15

Z výsledků vidíme, že podle daných kritérií zvítězila učebnice celkového regionálního zeměpisu od nakladatelství ČGS nad odborně hospodářsky zaměřenými učebnicemi, kde zcela chybí ilustrace a autoři nevěnují téměř žádnou pozornost fyzické geografii.

2.4. Učebnice anglického jazyka pro základní a střední školu

V klasických učebnicích anglického jazyka se vyskytují jen útržkovité zmínky o Spojených státech amerických ve formě článků, poslechů, kvízů a různých cvičení. Jedná se o články s tématy o americké kultuře, významných osobnostech, historii a tradicích. Částečně geograficky zaměřené mohou být články o městech a místech významných pro cestovní ruch doplněné fotografiemi a mapkami.

Při procházení učebnic bylo zjištěno, že mnoho učebnic se zaměřuje především na kulturu a základní geografii Velké Británie, případně Irska. O Americe je zmínek daleko méně, což může být způsobeno tím, že učebnice angličtiny dostupné pro Českou republiku jsou často vydávány v Anglii a vyučují i standardní britskou angličtinu.

První řadou učebnic, která byla zkoumána z hlediska zmínek o Americe, byla řada učebnic *New Headway (Oxford University Press)* určená převážně pro střední školu. Autorka měla k dispozici učebnice úrovně *Elementary* (SOAR L., SOAR J. 2003a), *Pre-Intermediate* (SOAR L., SOAR J. 2004) a *Intermediate* (SOAR L., SOAR J. 1996). V učebnici pro začátečníky (SOAR L., SOAR J. 2003a) se nachází hned v druhé lekci dopis kamarádovi od slečny, která studuje v Americe a jednoduchou angličtinou popisuje město New York. V sedmé lekci je zařazen článek o Georgi Washingtonovi, jeho životě a kariéře, doplněný obrázky. V desáté lekci, v části nazvané „Musical cities“

se vyskytuje článek o městě New Orleans, který podává základní geografické informace (poloha města a počet obyvatel), stručný historický přehled a zaměřuje se na kulturu a jazzovou hudbu. V učebnici pro mírně pokročilé (SOAR L., SOAR J, 2004) se v druhé lekci nachází poměrně obsáhlý článek s názvem „Living in the USA“ o životě přistěhovalců v USA. Tři lidé vyprávějí o svých těžkých začátcích v Americe, ale také o přátelských lidech a své současné práci. V páté lekci je zařazen článek „Hollywood kids – Growing up in Los Angeles ain't easy“ pojednávající o životě dětí v Hollywoodu, na které rodiče nemají čas a které jsou tudíž nuceni se předčasně stát dospělými a zodpovědnými za vlastní skutky. V šesté lekci autorku zaujala gramatická doplňovačka do textu rozhovoru o Chicagu. Úkolem pro studenty bylo správně napsat otázky týkající se například počasí, obyvatel, budov, restaurací nebo nočního života v Chicagu. Na všechny otázky jsou zde uvedeny jednoduché odpovědi. V jedenácté lekci se vyskytují články o původu a prvním pěstování tabáku a bavlny, které jsou spojeny s Amerikou. V pracovním sešitu (SOAR, L., SOAR J. 2003b) se v sedmé lekci nalézá článek k doplňování gramatických slovíček o americké herečce Cher. V učebnici pro středně pokročilé studenty (SOAR L., SOAR J. 1996) byl nalezen pouze jediný článek o americkém hudebníkovi druhé poloviny 19. století, Scottu Joplinovi.

Druhá řada učebnic, která byla rozebírána, nese název *Maturita Solutions* (Oxford University Press), ze které autorka měla k dispozici učebnice úrovně *Pre-Intermediate* (FALLA, DAVIES 2007a) a *Intermediate* (FALLA, DAVIES 2008), které jsou určené pro střední školy k přípravě na závěrečné zkoušky. V učebnici pro mírně pokročilé (FALLA, DAVIES 2007a) se v sedmé lekci nachází článek o americkém kulturním svátku Děkuvzdání, který se drží každý rok v listopadu. Je zde popsána tradice poděkování za hojnost jídla i aktivity, které k tomuto svátku patří. V pracovním sešitu (FALLA, DAVIES 2007b) se nachází ve stejné lekci ještě doplnění ke článku formou opakování údajů o dni Děkuvzdání. Dále byl v pracovním sešitu nalezen ve třetí lekci v rámci procvičování gramatiky krátký článek o městě New York doplněný motivačním obrázkem mrakodrapů. Ve čtvrté lekci pracovního sešitu je malá doplňovačka do textu o herečce Naomi Watts. V učebnici pro středně pokročilé studenty (FALLA, DAVIES 2008) je ve čtvrté lekci zařazeno téma jídlo a životní styl. Ve článku „Obesity – Who is to blame?“ se autor zabývá otázkou obezity teenagerů v Americe a fenoménem McDonald's. K této tematice je přidán i poslech rozhovoru tří Američanů, kteří diskutují o tématu diet a životního stylu.

Další řada učebnic v rozboru je *New Inside Out (Macmillan, Oxford)*. Autorka měla k dispozici celou škálu úrovní šesti knih od úplných začátečníků po pokročilé. V učebnici pro začátečníky úrovně *Beginner* (KAY, JONES 2007) se nachází celá kapitola s názvem „NYC“ (str. 50-55). Kapitola je plná barevných fotografií z New Yorku, vyskytuje se zde i mapka Manhattanu spojená se třemi výpověďmi lidí žijících v New Yorku. Dále zde je doporučeno pět nápadů na volnočasovou činnost v tomto městě. Kapitola je velice vhodně propojena s gramatikou, vazbami a slovní zásobou orientace ve městě. V učebnici pro středně pokročilé *Intermediate* (KAY, JONES 2009a) se v první kapitole nazvané „Friends“ nachází rozhovor se známým hercem z amerického seriálu Přátelé Davidem Schwimmerem, který ztvárnil postavu Rosse Gellera. Žáci se o něm dozvědí různé zajímavosti, například kdy byl nejšťastnější, čeho se nejvíce bojí, jaká je jeho nejrannější vzpomínka z dětství, co ho potěší nebo jak by vypadala jeho vysněná party. Kapitola osmá je nazvaná „Journey“, což znamená cesta. Je to také klíčové slovo pro článek „Coast to coast“. Dočteme se zde o motorkáři, který se vydal na cestu napříč Spojenými státy z Miami do San Francisca. Dozvíme se, jaké měl problémy a proč cestu nedokončil. Za článkem pokračuje několik cvičení na porozumění textu. V dalším dílu učebnice *Upper Intermediate* (KAY, JONES 2009b) se v kapitole první vyskytuje článek o slavné americké zpěvačce Madonně nazvaný „Image Queen“. Žáci si mohou přečíst informace o její kariéře, osobním životě a dětech. V historicky zaměřené kapitole třetí s názvem „Gold“ se nachází článek „Gold Fever“, který pojednává o době Zlaté horečky v Kalifornii. V páté kapitole se vyskytuje článek o Las Vegas jako hlavním městě svateb na celém světě. V učebnici pro pokročilé *Advanced* (KAY, JONES 2010) se nachází v kapitole čtvrté obsáhlý článek o Michaelu Jacksonovi. Článek pojednává o jeho slávě ve srovnání s dalšími zvučnými jmény jako Presley, Sinatra, Beatles. Dále je psáno o jeho plastických operacích a o jeho pozdním životě.

2.5. Knihy angloamerických reálií a časopisy pro výuku anglického jazyka

Knihy britských a amerických reálií jsou psány v anglickém jazyce a primárně jsou vytvářeny pro studenty středních škol a maturanty. Knihy byly do rozboru zařazeny z důvodu porovnání zaměření obsahu knih reálií a učebnic geografie. Existují různě zpracované knihy reálií. Některé píší o všech anglicky mluvících zemích, a proto mají

prostor pouze na základní a obecné informace o jednotlivých státech. Jiné se zaměřují pouze na jednu anglicky mluvící zemi, kde nalezneme kromě obrázků typických znaků země také podrobnější informace o daném tématu či zajímavosti a ukázky z praxe.

Při studiu tohoto druhu literatury autorka došla k závěru, že existují americké reálie, které by mohly být považovány jako základní literatura k maturitě z anglického jazyka, ale také reálie, které lze označit za nadstavbové, určené pro zájemce o hlubší studium dané problematiky nebo jako zpestření v hodinách angličtiny. Reálie jsou obecně zaměřeny na kulturu, historii a zajímavosti než na zeměpisné informace, ale existují však i knihy reálií, které kladou stejný důraz na geografii regionu i na ostatní témata.

Do rozboru literatury reálií byly zařazeny také dva tituly určené pro vysokoškolské studium jazyka či pro učitele z důvodu hlubšího poznání problematiky tématu práce.

MATZ (2008) se ve své knize zabývá pouze USA, proto je téma pojato poměrně podrobně. Nachází se zde základní informace i zajímavosti týkající se různých témat, například geografie, politika, obyvatelstvo, rodinný život a další. Autorka se domnívá, že je kniha vhodná jako základní středoškolská literatura při výuce reálií. Dalším autorem, který se zabývá pouze Spojenými státy, je STEVENSON (1989). Tato kniha se věnuje převážně americkému způsobu života, kultuře, společnosti, politickému systému a ekonomice. Nachází se zde jen velice malé zmínky o geografii, konkrétně o klimatu a obyvatelstvu Spojených států. PELTONEN, TOWNSEND, DAVY (1994) se také zabývají pouze tématy týkající se Spojených států. Kniha je zaměřena spíše na zajímavosti a má vyčerpávající obsah z hlediska pokrytí všech možných témat od geografických regionů USA po politiku, kulturu, vědu, volný čas a životní styl Američanů. PEPRNÍK (1999) vytvořil skripta Univerzity Palackého v Olomouci, která se zabývají pouze jednotlivými státy USA. Podrobně popisují každý stát. Zmiňují jeho stručnou historii, ekonomiku, píší o městech, historických památkách a slavných rodácích. Skripta jsou svým rozsahem a podrobností vhodná pro vysokoškolské studenty, učitele či další zájemce o dané téma z řad pokročilých studentů angličtiny.

PEPRNÍK (2004) se zabývá převážně historií Británie a USA. V menší míře jsou zde obsažena i další témata jako systém vlády a vzdělávání, podrobnosti týkající se amerických prezidentů, americké svátky a způsob života. Podobné zaměření má ZENÁHLÍKOVÁ (1991), jejíž kniha je souhrnem reálií Británie a USA a zaměřuje se také především na historii. Daleko více prostoru je věnováno Británii, o USA je možné

se dozvědět pouze základní fakta. Podrobněji je zpracováno téma města Washington D.C. a americká historie. VESELÝ (1983) vychází také z historie, dále se zabývá geografii a ekonomikou Británie a USA. Najdeme zde i kratší kapitoly o Kanadě, Irsku, Austrálii, Novém Zélandu a také Commonwealthu jako celku. Kniha je psána složitějším avšak srozumitelným jazykem vhodným pro pokročilé studenty především vysokých škol. Je zaměřena značně historicky a geograficky.

Dále jsou rozebírány 3 knihy reálií, které se zabývají všemi důležitými anglicky mluvícími zeměmi. SMITH-DLUHÁ a kol. (2001) ve své knize pro maturanty píše o USA, Austrálii, Kanadě, Irsku, Spojeném království a Novém Zélandu. Reálie jednotlivých států jsou pojaty ve velice podobné struktuře, která vždy začíná geografii daného státu, pokračuje historií, obyvatelstvem, ekonomikou, vládním systémem a dopravou, a obvykle končí kulturou, představením důležitých měst a pamětihodností. Díky velkému množství různých informací i o dalších zemích, je problematika Spojených států amerických pojata poměrně stručně. Nejpodrobněji jsou z celých Spojených států amerických popsána důležitá města New York a Washington D.C. BRENDLOVÁ (2000) napsala také knihu zabývající se všemi základními anglicky mluvícími zeměmi. Je vhodná pro středoškoláky i pro nižší ročníky gymnázií, jelikož se zde nacházejí pouze základní informace psané poměrně jednoduchým jazykem. Zajímavý je záměr Brendlové využít amerických slov a gramatiky u článků o USA. Kniha obsahuje všechny důležité oblasti jako je geografie, historie, obyvatelé, politika, život v USA, doprava, svátky, ekonomika, vzdělávání a důležitá města. ODEHNALOVÁ (2004) se zaměřila pouze na Velkou Británii, USA, Kanadu a Austrálii. Kniha může dobře posloužit jako základní literatura reálií k maturitě, protože svým rozsahem slouží spíše jako souhrn poznatků. Z hlediska tématu USA jsou v knize nejvíce rozvedena témata literatury a historie.

Známý časopis BRIDGE – The English Magazine for Students je oblíbeným doplňkem při výuce angličtiny na středních školách. (Novinkou letošního školního roku je časopis GATE, odnož časopisu Bridge, vhodná pro žáky základních škol a psaná jednodušším jazykem.)

Časopis BRIDGE je pražský měsíčník vydávaný od září do června. Šéfredaktorka Marie Šormová spolupracuje s několika rodilými mluvčími, kteří píšou do časopisu články převážně o tématech, které zajímají věkovou skupinu mladistvých, například o slavných zpěvácích, hercích, sportu a módě. Další skupinou témat jsou angloamerické reálie z pohledu klasického zeměpisně-kulturního podání i z hlediska aktuálních

problémů ve světě. Autoři dále uvádějí články se zajímavostmi z anglicky mluvících zemí. Časopis je doplněn několika komiksy na pokračování, například kocour Garfield. Nechybí ani kapitola „Exam time“, ve které se nachází procvičování nejrůznějších jazykových dovedností jako čtení, poslech či procvičování gramatiky. Některé díly jsou plně vyhrazeny například přípravě na maturitu. U všech článků se vyskytují tučně vyznačená složitější slovíčka, která jsou pod článkem přeložena do češtiny.

Z hlediska tématu diplomové práce byly v časopisu Bridge vyhledávány články týkající se Ameriky. Byly nalezeny články geograficko-cestopisné i články populární.

Jako nejzajímavější příspěvek pro téma diplomové práce byl vyhodnocen seriál 8 článků autorky s názvem „Discover America“ (MEYER 2008/2009), který se nachází ve 12. ročníku časopisu (školní rok 2008/2009). Seriál představuje jednotlivé regiony a státy USA z hlediska historie, turistických cílů, důležitých měst, jejich pamětihodností a dalších zajímavostí. V seriálu článků najdeme odstavce textu o každém ze států USA. Spojené státy jsou děleny na následující regiony: Nová Anglie, Historický jihovýchod, Severovýchod, Region Velkých jezer, Velké Planiny, Jižní region, Skalnaté hory a Jihozápad, Státy Pacifiku s Aljaškou a Havají. Článek je vždy doplněn barevnými fotografiemi z regionu, motivačním nadpisem, který charakterizuje region, a úvodním odstavcem. Samotný článek je tvořen souhrnným odstavcem o historii či přírodních podmínkách a životním stylu celého regionu a odstavci s povídáním o jednotlivých státech regionu.

Z mnoha dalších článků o USA v časopisu Bridge jsou zmíněny jen některé, které autorce přišly netypické a zajímavé. Prvním z nich je „What’s in a Totem Pole?“ (ŠKRDLOVÁ 2008), který pojednává o historii a významu indiánských totemů, zahrnuje také dvě totemové legendy a vysvětluje, jakou funkci měla na totemu jednotlivá zvířata. Článek o amerických prezidentech (PHILLIPS 2008a) je doplněn postranní tabulkou s přehledem historie USA. Další článek z americké historie nese název „The Story of American Trams – Where Have All the Streetcars Gone?“ (PHILLIPS 2008b). Vypráví o historii amerických tramvají a jejich postupnému vystřídání za autobusy. Dále je psáno, že se od 90. let 20. století tramvaje pomalu vrací zpět do měst, aby se alespoň částečně zmírnily velké dopravní zácpy v centrech a zlepšilo se znečištění vzduchu. Článek o způsobu bydlení Američanů a Britů (MEYER, 2008) popisuje typy domů charakteristické pro Spojené státy a Británii. V USA je možné vidět paneláky, řadové domky, dvojdomky, samostatné patrové vily, ale i

chatky, bungalovy a farmářské jednopodlažní domy, které jsou pro jiné země méně typické. Známy levným obydlím Američanů je tzv. „mobile home“.

Článek pojednávající o americké historii jako celku (PHILLIPS 2007) je využit jako jeden z rozšiřujících textů v příloze vlastního interaktivního programu, podobně jako článek o základních faktech USA, který byl získán z internetové stránky časopisu Bridge.

2.6. Interaktivní materiály

Do rozboru literatury bylo také důležité zařadit různým způsobem zpracované videomateriály či již existující interaktivní produkty, které posloužily jako inspirace pro vytváření vlastního interaktivního programu. Níže je podrobněji rozebráno několik CD od Jiřího Neubauera, které byly vydány jako soubor CD o světových přírodních a kulturních zajímavostech, dále video od autorů pořadu Objektív, interaktivní materiály z internetového serveru „Ve škole“ (www.veskole.cz) a televizní cestopisné pořady, které se nyní dají on-line spustit na internetu.

NEUBAUER J. (2003a): Národní parky Ameriky. (www.videopark.cz), Praha.

Velice hezky zpracovaná příručka o nejznámějších Národních parcích USA. Jsou zde zahrnuty parky Monument Valley, Everglades, Grand Canyon, Arches, Sequoia, Canyonlands, Calsbad Caverns, Desert, Glacier, Valley of Fire, Mount Rainier. Po rozkliknutí jednotlivých názvů se zobrazí videa, fotografie a text o národním parku, týkající se zajímavostí z každého parku. Text je většinou psán formou popisek k fotografii, jen místy najdeme obecný text. V úvodu je popsána lokalizace národního parku a jeho charakteristika. Často je uvedena také typická flora a fauna.

NEUBAUER J. (2003b): Nový velký multimediální průvodce New York. (www.videopark.cz), Praha.

Tento průvodce New Yorkem je pojat převážně obrazem. Nachází se zde jen úvod, krátké popisky k obrázkům a podrobnější popis událostí dne 11.9.2001 doplněný fotografiemi. S průvodkyní Ivetou se mohou diváci virtuálně podívat na ostrov Svobody se Sochou svobody, na ostrov Ellis Island, do Battery parku, projít si Broadway až k Wall Street a také navštívit World Trade Center.

NEUBAUER J. (2003c): Severní Amerika – multimediální cesty za poznáním. (www.videopark.cz), Praha.

Toto CD je pojato jako částečně geografická a částečně populární multimediální příručka o USA a Kanadě. V příručce o USA jsou řazeny kapitoly přírodních podmínek, společnosti, hospodářství, historie, kultury, sportu a nejnavštěvovanějších míst USA. Jedná se většinou o základní informace z daných okruhů, státy a regiony jsou pouze vyjmenovány. Podrobněji se autor věnoval historii 20. století, významným osobnostem kultury a historie, a státům Floridě, Havaji a Washingtonu D.C. Zmíněné lokality byly popsány z hlediska turistické atraktivity formou průvodce. V programu nechybí mapa USA ani spousta barevných fotografií a videí přibližujících místo, o kterém se píše. Autorka pozitivně hodnotí zajímavosti z kapitoly hospodářství, kde jsou uvedeny symboly americké silné ekonomiky. Další plus programu přineslo hezky zpracované představení významných kulturních institucí a uměleckých děl.

NEUBAUER J. (2003d): Světové kulturní dědictví – multimediální encyklopedie. (www.videopark.cz), Praha.

Toto CD zahrnuje přehled mnoha zajímavých míst z celého světa. Po rozkliknutí názvu se objeví jedna nebo více fotografií a několik krátkých videí natáčejících lokalitu pouze s hudebním doprovodem. Bohužel chybí jakýkoli další text popisující zobrazené místo. Dozvíme se tedy pouze název místa a v jakém státě se nachází. U některých míst je přidána pouze jediná fotografie. Z USA se zde nachází například Památník čtyř prezidentů v Jižní Dakotě, katedrála na Aljašce, Lincolnův memoriál, Bílý Dům a Capitol v noci ve Washingtonu D.C.

FLANDERKOVÁ P. (2007): Objektiv z USA. Česká televize. (CD je součástí knihy)

Toto CD je součástí knihy FLANDERKOVÁ (2007) a je složeno z 21 reportáží o různých zajímavých místech, zvycích a lidech z USA. Reportáže jsou pojaty převážně historicky. Zaměřují se na místa, kde probíhá pro turisty atraktivní rekonstrukce různých historických epoch, např. života lidí na Divokém západě, bitvy z války Sever proti Jihu nebo problematika otroctví v 18. století ve Virginii. Turisté se také mohou zajet podívat do osadnické vesničky puritánů v Massachusetts a dozvědět se informace o počátcích svátku Děkuvzdání. Další reportáže jsou o Havajských tancích a ozdobách, o městě New Orleans a plavbě po Mississippi v Louisianě, o výrobě kovbojských bot či

javorového sirupu, o rybaření na řece Yellowstone atd. Reportáže jsou velice zajímavé a poutavé, je perfektně sklouben obraz a informace, jsou zde zahrnuty i rozhovory s Američany.

Multimediální materiály z internetového serveru www.veskole.cz :

Již existující interaktivní programy o Americe jsem hledala na internetové stránce, kde si učitelé navzájem sdílejí vlastní výukové materiály.

Prvním byl program pro výuku a opakování přírodních podmínek Ameriky (SÝKOROVÁ, 10. ZŠ Plzeň). Jedná se o přiřazování různých pojmů do mapy, tvorbu mentální mapy Ameriky a úkol navíc je vymyslet vlastní křížovku. Program vypadá zpracovaný narychlo na opakovací hodinu, je neúplný a používá velice málo pojmů k přiřazování do slepé mapy.

V druhém programu „Amerika – poloha a povrch“ (PEJSAROVÁ, ZŠ J. J. Ryby v Rožmitále pod Třemšínem) si žáci připomenou Kryštofa Kolumba a pak jednotlivě důležité poloostrovy, ostrovy a pohoří. Vše je proloženo obrázky.

Program týkající se obyvatelstva a hospodářství Ameriky (SÝKOROVÁ, 10. ZŠ Plzeň) je opakovací a je koncipován formou soutěže. Žáci si vybírají úkoly za určitý počet bodů podle obtížnosti. Úkoly jsou pojaty velice grafickou a zábavnou formou přiřazování.

Další program se týká Středoamerického regionu (PEJSAROVÁ, ZŠ J. J. Ryby v Rožmitále pod Třemšínem). Hezky zpracovaný výkladový program představuje oblast Střední Ameriky z hlediska fyzické geografie, poté přechází k jednotlivým státům a zajímavostem jako je například Panamský průplav. Nechybí ani procvičování.

2.7. Literatura o využívání multimédií ve výuce

V této kapitole je rozebírána multimediální literatura, literatura problematiky využití interaktivní tabule Smart Board ve výuce, její obecné výhody a nevýhody. Kapitola dále rozebírá dostupnou literaturu o výuce daného odborného předmětu v cizím jazyce.

Pojem multimedia je definován jako integrace textu, obrázků, grafiky, zvuku, animace a videa za účelem zprostředkování informací. Při využívání multimédií na počítači by měl být uživateli umožněn zásah do multimediálního programu, aby se mohl interaktivně účastnit procesu zprostředkování informací (BABKOVÁ 2011).

Literaturou o multimédiích se zabývá JIRÁK, KÖPPLOVÁ (2009), jejichž kniha popisuje mimo jiné historii českých i světových médií a vlivy médií na jedince i celou společnost. O vlivech médií a o roli médií v životě lidí píše BURTON, JIRÁK (2001), dále JIRÁK, KÖPPLOVÁ (2003), kteří přidávají pojednání o proměnách mediální komunikace s řadou praktických příkladů. MAC QUAIL (1999) píše o masových médiích (tisk, televize, rozhlas) jako o prostředku moci a zdroji výkladů sociální reality. Dále tvrdí, že masová média mají v moderní společnosti zásadní význam.

DOSTÁL (2009) ve svém článku s názvem „Interaktivní tabule – významný přínos pro vzdělávání“ vysvětluje, co je to interaktivní tabule, jaká má k dispozici doplňková zařízení a přidává i výhody a nevýhody práce s interaktivní tabulí. Interaktivní tabule je dotykově senzitivní plocha, prostřednictvím které probíhá aktivní komunikace mezi uživatelem a počítačem s cílem zajistit co nejvyšší možnou míru názornosti zobrazovaného obsahu. K interaktivní tabuli existuje několik doplňkových zařízení, například hlasovací zařízení a žákovské bezdrátové tablety. Tato zařízení jsou schopna přenášet zadané informace na projekční plochu interaktivní tabule. Dají se využívat k samostatné práci žáků a poskytují učitelům okamžitou zpětnou vazbu. Výhodou využívání tabletů je možnost práce všech žáků současně a také možnost zapojení i žáků se speciálně vzdělávacími potřebami. Učitel může jednoduše žákovu práci z tabletu na interaktivní tabuli zobrazit. Oblíbenou novou vymožeností, která se týká montáže tabule, je tabule s vertikálním či horizontálním pojezdem, který v kombinaci s klasickou tabulí na psaní umožňuje větší variabilitu využití při výuce. Výhody práce s interaktivní tabulí podle autora článku Jiřího Dostála jsou následující: názornost výuky pomocí přesouvání objektů a animací, motivace žáků netradičním typem výuky, aktivní zapojení žáka do výuky, rozvoj počítačové a informační gramotnosti žáků, možnost přímé práce s internetem, možnost uchování a opakovaného využití materiálů učitelem například v paralelní třídě. Tento způsob výuky má samozřejmě i některé nevýhody, které autor článku shrnuje takto: nebezpečí přehlčení žáků velkým množstvím informací, snižování přirozeného zájmu žáků častým využíváním tabule, odsouvání klasické učebnice do pozadí a možnost problému žáků v práci s tištěným textem, omezení klasického psaného projevu žáků nahrazené pouhým klikáním na tlačítka, energetická náročnost, špatná čitelnost textu na tabuli při rozsvícených světlech či intenzivním denním světle, hrozba zničení nešetrným zacházením o přestávkách. Další nevýhody se týkají hlavně osoby učitele a je možné je definovat takto: časová náročnost přípravy vlastních materiálů a nedostatek již hotových

učebnic pro interaktivní tabuli, využívání tabule bez interaktivních prvků pouze jako projekční plátno, odklon od provádění fyzikálních či chemických pokusů v praxi a pouhé využívání videí a animací interaktivní tabule, špatný odhad vhodné velikosti písma při tvoření vlastních materiálů, vrhání stínů na tabuli a oslňování učitele v případě přední projekce. Problém přední projekce má naštěstí již technické řešení ve formě speciálních dataprojektorů na menší vzdálenost či ve formě zadní projekce.

V Učitelských novinách se v minulém roce objevil článek s názvem „Pro a proti interaktivním tabulím“ (ŠVANCAR 2012), který se zabývá názory PhDr. Ondřeje Neumajera, Ph.D., který je lektorem a didaktikem informačních a komunikačních technologií, a praktickými zkušenostmi ředitele znojemské základní školy Mgr. Miroslava Hubatky. Podle Neumajera může být interaktivní tabule technickým prostředkem, který dobře metodicky vybavenému pedagogovi, který zvládá práci s tabulí i po technické stránce, může pomoci v dosahování cílů výuky. Naopak nepřipravenému a špatnému učiteli může tabule pouze pomoci prohloubit pasivitu žáků. Dalším jeho názorem je, že nemusí nutně znamenat, že čím více tabulemi škola disponuje, tím častěji a lépe s nimi pracuje. Podle Neumajera mají interaktivní tabule negativa didaktická (nesprávné využití tabule učitelem) a technická, kam patří problémy s oslňováním lampou, hlučností dataprojektoru, nutností zatahování a umělého osvětlování a celkové náročnosti na zdraví očí žáků. Technické nedostatky se již dalším vývojem interaktivních tabulí zdárně odstraňují, budoucnost věří velkým LCD nebo plasmovým dotykovým obrazovkám s propojením s tablety nebo notebooky žáků. Tyto technologie nepočítají s úplným zrušením normálních tabulí, které jsou ve třídě užitečné, jen plánují výměnu nehygienických prašných tabulí na křídly za whiteboardy a psaní fixy. Interaktivní tabule se stává pouze dalším a běžně používaným doplňkem školních pomůcek. Znojemská základní škola má v současnosti interaktivní tabule ve všech učebnách 1. stupně a ve všech odborných učebnách 2. stupně. Podle ředitele Hubatky je učitelé využívají běžně při výkladu, opakování i upevňování učiva. Slouží jako aktivizační pomůcka, doplňuje názorné pomůcky. Doba práce s tabulí se však u jednotlivých učitelů liší. Někteří ji využívají jen deset minut v hodině, jiní mají práci s tabulí zakomponovanou do celkové struktury hodiny. Ředitel upozorňuje, že na své škole klade důraz také na umístění klasických bílých tabulí na fixy a práci s běžnými učebnicemi a sešity. Interaktivní tabule je zde brána jako rozšíření možností pedagoga, která ovšem klade větší důraz na jeho přípravu, odbornost a schopnosti. Tabule je však jen nositelem učiva a její efektivita je plně závislá na kvalitě učitele, který s ní pracuje.

V tomto závěrečném tvrzení se s ředitelem Hubatkou shoduje i Jiří Dostál, který ve svém článku tvrdí, že „Instalací tabule do tříd však ještě není automaticky zajištěn pozitivní přínos pro vzdělávání. Velkou roli hraje přístup učitele“ (DOSTÁL 2009).

Cílem článku „Strategické desatero ředitele k interaktivním tabulím“ (NEUMAJER 2012) je shrnout nejdůležitější zásady a postupy, které se osvědčily při zavádění a úspěšném využívání těchto výukových pomůcek. Článek slouží jako rada pro ředitele škol, kteří chtějí účelně využívat nových metod výuky. Pro správnou a přínosnou práci s interaktivní tabulí autor zdůrazňuje možnost ukázkových hodin pro učitele a také vhodnost diskuze ohledně jednotlivých typů interaktivních tabulí. Pokud už je tabule vybrána a nainstalována, je vhodné vytvořit pracovní skupinu učitelů, která se bude používání tabule ve škole věnovat. Tato skupina by měla mít svého vedoucího, který bude o případných problémech jednat s ředitelem, a členy napříč aprobecemi a vzdělávacími stupni. Je vhodné vytvořit způsob sdílení všech vytvořených příprav učitelů na škole. Učitelé by měli mít k již vytvořeným materiálům volný přístup, měli by je mít možnost používat a upravovat. Dále je důležité zajištění vzdělávání učitelů ohledně práce s interaktivní tabule a zajištění technické podpory, která pravidelně aktualizuje software, čistí a kontroluje lampu apod. Práce s tabulí přináší však také některá zdravotní rizika pro žáky i učitele, která jsou nutná eliminovat vhodnými opatřeními. Například dbát na dobrý světelný výkon lampy, co nejmenší možnost oslňování očí dataprojektorem, vhodnou výšku a velikost tabule pro danou třídu. Není žádoucí se orientovat pouze na nové metody výuky a rušit přitom stávající tradiční tabule, které by měly být pouze vhodným doplněním. Některé interaktivní tabule jsou dostupné ve variantě s křídly pro popis fixem nebo křídou či s magnetickou plochou. Připravený učitel může být s pomocí interaktivní tabule pro žáky velký přínos. Je ale žádoucí, aby žáci měli možnost i jiné, například praktické formy výuky. Pouze názorné promítané animace nestačí.

Zajímavý článek z britského prostředí s názvem „Whiteboards 'are turning pupils into spectators'“ (PATON 2007) byl nalezen na internetové stránce deníku The Telegraph. Článek je již staršího data, avšak autorka diplomové práce se domnívá, že má stále aktuální téma. Článek pojednává o fenoménu interaktivních tabulí ve Velké Británii, o jejich masovém rozšíření, a o problému správné práce s interaktivní tabulí z hlediska metodiky. Mnozí žáci jsou novou technikou a způsobem výuky zmatení. Stávají se pouze pozorovateli při hodinách, které se díky tabuli stávají rychlejšími a prezentují více informací, což může působit spíše rušivě a snižovat tempo žákovy práce.

Chybou učitele se také může stát to, že se soustředí více na technologii než na žáky samotné. Interaktivní výuka může mít podle ministra školství Jima Knighta pozitivní dopad na žáky pouze tehdy, když učitelé získají dovednosti pro vhodné používání tabule za účelem transformace tradičních výukových metod.

V současnosti začíná být velice populární výuka vybraných předmětů, například zeměpisu, dějepisu či základů společenských věd v cizím jazyce. Tato metoda se nazývá Content and Language Integrated Learning (CLIL), podrobněji viz kapitola 4 *Využití metody CLIL ve výuce*. Podle článku na internetových stránkách Lidovky.cz (KVAČKOVÁ 2011) je v České republice v současnosti již přes 40 škol, které vyučují některý předmět v cizím jazyce. Učitelům odborného předmětu k této moderní formě vyučování stačí aprobace z odborného předmětu a prokázání znalosti cizího jazyka na úrovni C1 zvládnutím například všeobecné státní zkoušky.

2.8. Vzdělávací dokumenty

Z důvodu didaktického zaměření práce byl prostudován Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, zejména části týkající se obsahu učiva zeměpisu a anglického jazyka. Téma diplomové práce se týká regionální geografie Ameriky, která je do RVP zařazena pod tématem Regiony světa. Byly zjištěny očekávané výstupy žáků v předmětu zeměpis, podtématu Regiony světa, a očekávané výstupy žáků v předmětu anglický jazyk. Konkrétní očekávané výstupy a klíčové kompetence jsou rozvedeny v kapitole 6 *Didakticko-analytická část*. Pro přesnější představu ohledně rozdělení učiva do jednotlivých ročníků ZŠ posloužil Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání. K dispozici byly dva různé školní vzdělávací programy: ŠVP Tvořivá radostná škola ZŠ Lipenec (okres Louny) a ŠVP ZŠ a MŠ Dubné (okres České Budějovice). ŠVP ZŠ Lipenec byl získán z internetových stránek školy, ŠVP ZŠ a MŠ Dubné byl získán osobně z důvodu autorčina pracovního úvazku na této škole. Téma vytvořené interaktivní učebnice je podle obou školních vzdělávacích programů řazeno do 7. ročníku ZŠ, který se zaměřuje na regionální geografii Ameriky a Asie, v ZŠ Lipenec i na regionální geografii Afriky. Rozdíl je způsoben různou dotací hodin v 7. ročníku na těchto dvou školách.

K důležitým vzdělávacím dokumentům patří také Národní program rozvoje vzdělávání v České republice (Bílá kniha). Tento dokument vydaný a průběžně obnovovaný Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy určuje obecné cíle

vzdělávání a výchovy v České republice, řízení a financování vzdělávací soustavy, prognózu kreativního vývoje vzdělávacího systému, evropskou a mezinárodní spolupráci ve vzdělávání. Jednotlivě se zaměřuje na předškolní, základní, střední, terciární vzdělávání a vzdělávání dospělých. Jako nejzajímavější byla autorkou diplomové práce vyhodnocena kapitola „Specifické problémy základního vzdělávání“, kde bylo nalezeno několik vhodných rad, jak pracovat se žáky na 2. stupni ZŠ ve věku dospívání a puberty. Podle autorů je vhodné přihlížet k individualitám žáků, projevit jim respekt a toleranci. V Bílé knize najdeme i nástin toho, co je důležité, aby se žáci během ZŠ naučili: „Důraz je kladen na motivaci k učení, rozvíjení vlastních schopností a zájmů, tvořivost a tvořivé řešení problémů, osvojení účinné komunikace, spolupráci a respekt k práci druhých, schopnost projevovat se jako svobodná osobnost, toleranci a ohleduplnost, na citlivý a vnímavý vztah k lidem i přírodě, ale i na znalosti a schopnosti aktivně ovlivnit situaci správným směrem, na odpovědný vztah k sobě a svému zdraví, reálný odhad vlastních možností“ (MŠMT 2001, s. 48). V závěru tohoto dokumentu se mimo jiné hodnotí kvalita a efektivita vzdělávání.

3. METODIKA PRÁCE

Prvním krokem při tvorbě diplomové práce bylo ujasnění tématu a cílů v konzultaci s vedoucí práce. Následovalo utřídění prvních nápadů ohledně obsahu interaktivního výukového programu a sepsání vlastní jednoduché pracovní osnovy programu.

Dalším krokem bylo kritické hodnocení 6 učebnic zeměpisu pro základní školu a 3 učebnic pro střední školu z hlediska zpracování tématu Severní Ameriky. K některým učebnicím byly k dispozici i pracovní sešity a metodické příručky pro učitele. Bylo vytvořeno 6 kritérií hodnocení učebnic: ilustrace, mapy a grafy, podrobnost obsahu, přehlednost, struktura učebnice (kapitoly), pracovní sešit. Kritéria hodnocení učebnic byla vytvořena dle didaktické publikace VALENTA (1997). Podrobnější popis metodiky hodnocení učebnic je k nalezení v kapitole 2 *Rozbor literatury*, v podkapitole 2.3. *Učebnice zeměpisu pro výuku regionální geografie Ameriky*. Dále byly popsány výhody a nevýhody jednotlivých učebnic dle autorčina subjektivního názoru a každé kritérium bylo poté obodováno od 1 do 5 bodů (1 – nedostatečně, 5 – výborně). Body byly zařazeny do tabulky. Po sečtení všech získaných bodů vyšly nejlépe a nejméně vyhovující učebnice. Tabulka byla doplněna vysvětlujícím komentářem.

Dále bylo nashromážděno množství materiálu k rozboru literatury vztahující se k tématu práce. Jako zdroj knih byla využita Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích a Akademická knihovna Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Další knihy včetně učebnic zeměpisu byly vypůjčeny od vedoucí práce. Shromážděný materiál byl rozdělen do 2 podkapitol (odborná geografická literatura a populárně naučná literatura). Jelikož se téma týká mezipředmětových vazeb, další částí se stal rozbor anglických učebnic, angloamerických reálií a časopisů pro výuku anglického jazyka. Autorka se v těchto publikacích zaměřila na zastoupení informací o USA. V neposlední řadě byly prozkoumány již existující interaktivní materiály na téma Amerika. Nebyl nalezen ucelený materiál, který by byl podobný tématu diplomové práce. Posledními částmi rozboru literatury se staly existující vzdělávací dokumenty a literatura o využívání multimédií ve výuce.

S pomocí publikací z odborné a populárně naučné literatury byla napsána stručná charakteristika území Spojených států amerických.

Stěžejní částí diplomové práce bylo vytvoření interaktivního česko-anglického výukového programu k výuce regionální geografie Ameriky, konkrétně států USA, pro

žáky 2. stupně ZŠ. Postup tvorby učebnice začal náhledem do již obhájených diplomových prací katedry geografie, které se také věnovaly tvorbě interaktivního výukového programu a posloužily autorce jako inspirace pro vlastní tvorbu (BABKOVÁ 2011), (HORNÍKOVÁ 2010). Postup pokračoval opatřením programu Smart Notebook 10 (později proběhla aktualizace na novější verzi programu Smart Notebook 11), projitím několika příruček o používání tohoto programu a seznámením se s různými funkcemi programu. V dalším postupu byla vytvořena pracovní osnova interaktivního programu dle RVP ZV (pro předměty zeměpis a anglický jazyk) a dle poznatků z rozboru učebnic. Autorka byla inspirována strukturou nejlépe hodnocených učebnic zeměpisu pro základní školu. Po vytvoření osnovy geografických informací, které by se měly objevit v interaktivním výukovém programu, byla započata dlouhá fáze vymýšlení vhodného propojení geografie s angličtinou. V tomto ohledu jako největší inspirace posloužila moderní metoda výuky „Content and Language Integrated Learning“ (CLIL), která se zabývá výukou odborných předmětů v cizím jazyce na základních a středních školách. Obecně byla tato metoda popsána v samostatné kapitole 4 *Využití metody CLIL ve výuce*. Autorka nakonec vytvořila několik obecných charakteristik, kterými se vlastní česko-anglický program řídí. V programu se nacházejí zdvojené názvy kapitol (první anglicky, druhý pod ním česky), anglické zadání úkolů a úvody kapitol namluvené průvodcem, používání co nejjednodušších anglických textů doplněných českými otázkami či jednoduchými cvičeními, používání autentických anglických nápisů, písní, anglicky namluvených videí apod. Pouze složitější odborně geografické informace jsou psány česky. Anglická část textů je žákům co nejvíce ulehčena vypracovanými anglicko-českými slovníčky na jednotlivých slidech.

Dále byla vypracována podrobná struktura programu, počet a obsah kapitol a podkapitol. Výukový program má celkem 5 kapitol, každá kapitola (kromě úvodní) má své procvičování učiva. Úvodní kapitola zahrnuje základní informace o světadílu Amerika i o Spojených státech Amerických. Program je rozdělen podle témat na fyzicko-geografickou kapitolu, socioekonomickou kapitolu, kapitolu o regionech USA a stručnou kapitolu o nejdůležitějších historických událostech Spojených států. Rozdělení učiva na kapitoly bylo inspirováno dobře ohodnocenými učebnicemi zeměpisu v rozboru literatury. Podrobněji je program popsán v kapitole 6 *Didakticko-analytická část*.

Po rozmyšlení struktury a způsobu naplnění výukového programu byla započata fáze vymýšlení a vypracování samotného programu a jeho jednotlivých slidů, což bylo

velice časově náročné. Práce s programem Smart Notebook začala rozdělením souboru na jednotlivé kapitoly, vybráním vhodného pozadí jednotlivých slidů, barvy a velikosti nadpisů. Následovalo hledání konkrétních informací v odborně geografických publikacích, populárních publikacích, knihách reálií, časopisech a internetových zdrojích a jejich aplikace do programu. Autorka se při tvorbě programu snažila vycházet z toho, že je program určen žákům základní školy, měl by být proto přehledně a zábavně pojat a měl by být vytvořen na odpovídající úrovni znalostí žáků. Z hlediska úrovně použitého cizího jazyka to však bylo obtížné. Používat ve výukovém programu pouze úroveň cizího jazyka, kterou by žáci podle RVP ZV a ŠVP měli aktivně zvládat, není prakticky možné. Možnosti použití anglického jazyka v programu by se tím podstatně zmenšily. Porozumět i trochu obtížnější verzi cizího jazyka, než člověk aktivně ovládá, je však velice důležitou schopností v jazykové komunikaci, kterou by se žáci měli naučit. Autorka se však snažila o co nejjednodušší verzi anglického jazyka a o zařazení přiměřených anglických textů a poslechů. Pro ulehčení práce s cizojazyčnými texty byl program doplněn anglicko-českými slovníčky použitých pojmů. Učebnice byla dotvořena vložením velkého množství obrázků, videí, mapek a dalších materiálů (příloh a pracovních listů) do programu. Byly vytvořeny celkem 4 pracovní listy k různým částem programu. Zadání pracovních listů lze nalézt v *Příloze 2* a výsledky pracovních listů v *Příloze 3* diplomové práce. Internetové zdroje poskytly dostatek obrázků, názorných mapek a fotografií. Odkazy na internetové zdroje obrazového materiálu lze nalézt v *Seznamu literatury*. Obrázky jsou v Seznamu literatury řazeny ve stejném pořadí jako v interaktivním programu. Autorka diplomové práce si uvědomuje, že kvůli velkému množství použitých obrázků z různých zdrojů by mohl vzniknout problém s autorskými právy.

Pro způsob rozdělení USA do regionů bylo prostudováno několik možných dělení Spojených států. Autorka měla v plánu rozvést regiony USA podrobněji než v učebnicích zeměpisu pro základní školu a zaměřit se na zajímavosti. Pro účel diplomové práce bylo vybráno členění do 8 regionů podle seriálu článku „Discover America“ v časopise Bridge (MEYER 2008/2009). Pro lepší názornost rozdělení území USA do jednotlivých regionů bylo vytvořeno celkem 9 map v programu Arc Gis, které přesně vyznačují území jednotlivých regionů. Jako postava průvodce programem byl vybrán americký strýček Sam, protože je typickou americkou populární postavou a je vždy oblečen v barvách USA. Jeho hlas byl namluven autorkou a převeden na hlubší mužský v programu na úpravu zvuku Morph Wox Pro. Převod zvuku bohužel ubral na

kvalitě, proto některé průvodcovy výstupy jsou hůře srozumitelné. Ve většině případů byl tento problém vyřešen zobrazením i písemné formy zadání úkolu. Po dokončení jednotlivých slidů v programu byl vytvořen rozřazovací slide jednotlivých kapitol a byla doplněna tlačítka pro bezproblémový pohyb mezi jednotlivými kapitolami.

O možnostech práce s výukovým programem byla vypracována podrobná uživatelská příručka, kde je u každého slidu zvlášť popsán jeho obsah a funkce. U praktických slidů jsou dopsány výsledky cvičení či způsob, jak nechat samotnou aplikaci výsledky zkontrolovat. V příručce se dále nachází, kdy je třeba mít k dispozici internet pro správné fungování odkazů, kdy je vhodné využít pracovní list či jak lze spustit video (příp. délka videa v minutách). Vypracované pracovní listy byly přidány na konec příručky.

Část výukového programu byla vyzkoušena autorkou v praxi v Základní škole a Mateřské škole Dubné v hodině anglického jazyka spojených jazykových skupin 7. ročníku. Bylo přítomno 30 žáků. Za jednu vyučovací hodinu nebylo možno zvládnout práci s celým výukovým programem, proto se autorka při práci s dětmi zaměřila více na praktické slidy, různé aktivity a procvičování. Konkrétní shrnutí pozitiv a negativ praktické zkoušky programu je sepsáno v závěru diplomové práce.

Před dokončením diplomové práce byly dopsány zbývající teoretické kapitoly. V kapitole 6 *Didakticko-analytická část* byl podrobněji rozepsán přínos interaktivního programu v procesu naplňování klíčových kompetencí a očekávaných výstupů dle RVP ZV. Dále byl v této kapitole popsán interaktivní program z didaktického hlediska časové dotace, použitých druhů otázek a ilustrací.

4. VYUŽITÍ METODY CLIL VE VÝUCE

V současnosti začíná být velice populární výuka vybraných předmětů, například zeměpisu, dějepisu či základů společenských věd v cizím jazyce (nejčastěji v jazyce anglickém). Tato výuka se zavádí na gymnáziích i na základních školách. Žáci se tímto učí využívat cizí jazyk v praxi, cizí jazyk se stává nejen cílem, ale i nástrojem výuky. Zároveň, co si žáci nenásilně procvičují schopnost porozumění a komunikace v cizím jazyce, získávají také informace z daného odborného předmětu.

Obecně se tato moderní metoda výuky nazývá Content and Language Integrated Learning (CLIL), tj. obsahově a jazykově integrované učení. Patří k trendům současného evropského školství. K výhodám této metody patří přirozené prostředí použití cizího jazyka, bezprostřední komunikace v jazyce, lepší motivace žáků a nenásilné osvojování si cizího jazyka. Výuku metodou CLIL nelze chápat pouze jako výuku nejazykového předmětu v cizím jazyce, tato výuka nepředpokládá perfektní znalost cizího jazyka u studentů. Metoda CLIL může mít více podob. „V úvodním roce nevyžaduje výuka CLIL jazykové znalosti žáků, probíhá částečně v cizím jazyce a částečně v češtině. Později může výuka probíhat zcela v cizím jazyce, sleduje však vždy dva výukové cíle, jeden v cizím jazyce, jeden v odpovídajícím nejazykovém předmětu“ (MŠMT 2009). Jednodušší podoba, vhodná pro nižší třídy 2. stupně, střídá podle potřeby český a cizí jazyk. Slovní zásoba v cizím jazyce je zaměřena na terminologii odborného předmětu. Pokyny na hodině jsou vedeny také v cizím jazyce. Informace z odborného předmětu žáci hledají v cizojazyčném textu, odpovědi mohou formulovat v češtině. Osvojování učiva, formulování složitějších úkolů, vysvětlování případné gramatiky a cizojazyčných slovních obrátů je vedeno v českém jazyce. Složitější podoba CLIL, vhodná pro vyšší ročníky 2. stupně ZŠ a střední školy, využívá pro osvojování učiva, formulování pokynů, diskuzi o cizojazyčných textech, i pro vysvětlování slovních obrátů a gramatiky cizí jazyk. V případě potřeby u složitějších úkolů je samozřejmě možné kdykoli přejít do mateřštiny. Vyvrcholením této metody je kompletní výuka odborného předmětu v cizím jazyce s tím, že je kladen důraz na ovládnutí odborných pojmů nejen v cizím jazyce, ale i v mateřském jazyce.

Z metodologického hlediska je zásadní rozdíl mezi jazykovým vyučováním a vyučováním odborných předmětů. Jazykové vyučování se zaměřuje na procvičování čtyř dovedností (čtení, poslech, mluvení a psaní). Ve vyučování odborných předmětů

jsou tyto čtyři dovednosti prostředkem k získání nových informací a k pochopení vyučovaného předmětu. Metoda CLIL nabízí možnost jednat v cizím jazyce v různých praktických situacích, což je nezbytná jazyková dovednost. Žáci se učí tomu, co mohou použít hned a ne až někdy později v životě. Právě tohle může být jeden z důvodů lepší motivace žáků k výuce touto metodou.

Celková hodinová dotace pro cizí jazyk i odborný předmět musí zůstat zachována. Je vhodné, aby byly integrovány jen některé hodiny a ostatní zůstaly tradičně rozdělené. Existuje řada způsobů praktické aplikace této metody. Cizí jazyk může být integrován v každém ročníku do jiného nejazykového předmětu, čímž se žákům rozšíří základní terminologie na několik předmětů. Náročnou verzí metody CLIL, která je ale dle autorky diplomové práce na průměrné základní škole reálně nepoužitelná, je integrace dvou cizích jazyků do různých nejazykových předmětů. Jelikož metoda CLIL nemusí být vhodná pro všechny žáky ZŠ, můžeme metodu zavést jen u části třídy, a druhá část třídy, pro kterou by byla tato výuka příliš složitá a zátěžová, navštěvuje pouze tradiční hodiny. Žáci a jejich rodiče takto mají možnost vlastního rozhodnutí, do které ze skupin se zapojí. Jako příklad článek uvádí, že „Polovina (třetina) žáků 8. ročníku má 1 hodinu výuky Zeměpisu, 2 hodiny integrovaného Zeměpisu a Německého jazyka, 2 hodiny samostatného Německého jazyka. Druhá polovina (2/3) má 2 hodiny samostatného Zeměpisu a 3 hodiny samostatného Německého jazyka. Sejdou se spolu na jedné hodině Zeměpisu, Německý jazyk, který je stejně dělený, má každá skupina samostatně“ (MŠMT 2009). Pokud se škola rozhodne postupně integrovat cizí jazyk do více předmětů v různých ročnících, je vhodnou kombinací Zeměpis/Dějepis, Matematika/ICT, Matematika/Fyzika (těžší varianta) nebo Matematika/Tělesná výchova (lehčí varianta).

CLIL může vyučovat učitel s aprobací cizího jazyka nebo učitel s aprobací vybraného integrovaného nejazykového předmětu nebo nejlépe učitel s aprobací cizího jazyka a vybraného nejazykového předmětu. Je také možné, aby CLIL vyučovali dva učitelé společně, jeden s aprobací cizího jazyka, druhý s aprobací vybraného nejazykového předmětu.

Pro zapojení metody CLIL do výuky musí škola splnit následující podmínky: uvést metodu CLIL ve svém ŠVP, naplnit očekávané výstupy v jazykovém i odborném předmětu, zachovat časové dotace předmětů a uznat kvalifikovanost učitelů pro výuku metodou CLIL. O zapojení školy do výuky metodou CLIL a o kvalifikovanosti učitelů rozhoduje ředitel školy (MŠMT 2009).

5. STRUČNÁ GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

Území Spojených států amerických rozkládá od Atlantického oceánu na východě k Tichému oceánu na západě. Na severu hraničí s Kanadou, na jihu s Mexikem. K území USA náleží také Aljaška a Havajské ostrovy v Tichém oceánu, které jsou členskými státy. Spojeným státům podléhá ještě přibližně dalších 2 300 ostrovů a atolů v karibské a pacifické oblasti, například Portoriko, Panenské ostrovy USA, Americká Samoa. Celkově rozloha území činí 9 372 614 km² (KOLEKTIV AUTORŮ 1998a). „Spojené státy jsou třetí největší zemí světa. Rozlohou je větší pouze Rusko a Kanada, počtem obyvatel Čína a Indie“ (BATEMAN, EGAN 1994, s. 26).

Severní Amerika a Grónsko jsou tvořeny severoamerickou litosférickou deskou, jejímž jádrem je laurentinská platforma, která se na území Kanady a USA označuje jako kanadský štít. Hlavními částmi povrchu Severní Ameriky je horské pásmo Kordiller na západě, rozlehlé arktické nížiny na severu, vnitřní plošiny mezi Skalnatými horami a kanadským štítem a pobřežní atlantské plošiny kolem Mexického zálivu. Podle posledního a rozhodujícího vrásnění, které ovlivnilo vrásnová pásemná horstva, dělíme horstva na území USA na Apalačské hercynidy a Severoamerické alpidy (Kordillery). Kordillery začínají na severozápadě v aleutském ostrovním oblouku a pokračují až do oblasti jižního Mexika. Šířka pohoří kolísá od 650 do 1600 km. Mohutné horské pásmo zahrnuje jednotlivá menší pohoří (např. Skalnaté hory, Brooksovo pohoří, Mackenziovo pohoří, Kaskádové pohoří, Sierra Nevada), podélná údolí a plošiny (Velké kalifornské údolí, Mexická plošina), rozlehlé náhorní plošiny vulkanického původu (Kolumbijská a Koloradská plošina) a deprese (Velká pánev). Vnitřní plošiny začínají na severu u Beaufortova moře a pokračují k jihu do Mississippské nížiny. Výplň plošiny tvoří neporušené sedimenty stáří od svrchního proterozoika až do křídý. Horniny jsou vodorovně uloženy zvláště v oblasti Velkých kanadských jezer. Relativně samostatnou jednotkou je Apalačská plošina, která je paleozoického stáří jako Appalačidy. Pobřežní plošiny lemují celý Mexický záliv od poloostrova Yucatan až k Floridě a zahrnují i Atlantskou nížinu. Podkladem těchto plošin jsou paleozoické formace, na nich spočívají triasové kontinentální sedimenty, převážně pískovce a jílovce (BAAR, ŠINDLER 1989).

K nejdůležitějším činitelům, které ovlivňují různorodost klimatických poměrů území Spojených států, patří geografická poloha (značný rozsah zeměpisné šířky), vertikální členitost reliéfu, rozložení vzdušných mas a vliv mořských proudů. Poledníkový směr hlavních horských systémů severoamerického kontinentu a rozsáhlé roviny ve střední části kontinentu umožňují průnik arktických a tropických vzdušných mas hluboko do vnitrozemí. S tím je zde spojen i rozvoj cyklonálních procesů a značná proměnlivost počasí. Vysoké hřebeny Kordiller omezují projevy oceánského klimatu jen na úzký pás západního pobřeží. Uzavřené mezihorské plošiny a pánve mají extrémně kontinentální klima. Naopak Appalače na východě nepředstavují bariéru pro proudění vlhkého oceánského vzduchu, pod jehož vlivem je celý jihovýchod kontinentu. Podnebí území USA ovlivňuje několik mořských proudů. Ochlazující vliv Labradorského proudu se v zimě projevuje na severovýchodním pobřeží USA a způsobuje, že je v New Yorku o 10 stupňů chladněji než jinde na světě ve stejné zeměpisné šířce. Oteplující vliv na jihovýchodě má Golský proud. Vodní plocha Velkých jezer způsobuje zmírnění podnebí, které je charakterizováno vyššími srážkami, chladným pozdním létem a teplou zimou. Pro centrální roviny USA je charakteristický rychlý růst kontinentality od východu na západ a oteplení od severu k jihu. V zimě zde zasahují masy chladného vzduchu od severu způsobující velký pokles teplot. Tyto vlny chladu se nazývají blizardy a mohou dosáhnout až jižního pobřeží USA a Floridy. Může se vyskytnout i sněžení. Jižní centrální roviny a jihovýchod USA mají subtropické podnebí velmi vlhké na východě a extrémně suché na západě, s teplou zimou a horkým létem. Nejjižnější část Floridy má již podnebí vlhké tropické. Oblast Skalnatých hor se vyznačuje suchým kontinentálním klimatem se srážkami rostoucími s nadmořskou výškou s úhrny od 200 do 700 mm ročně. Podnebí vnitřních plošin Kordiller je typické extrémní suchostí a kontinentalitou. Podnebí vnitřních plošin Kordiller se vyznačuje malými ročními úhrny srážek a velkými mrazy, nejvyšší teplota na světě byla naměřena v Údolí smrti (+57°C). Vliv Tichého oceánu, projevující se na západních svazích Kaskádových hor a Sierry Nevady, přináší vláhu celému západnímu pobřeží. Naprší zde až 5000 mm ročně a vyskytují se zde časté mlhy, mírná zima a chladnější léto. Jižně od 40°s.š. se na západním pobřeží vyskytuje subtropické podnebí s vlhkou zimou a suchým létem. V létě je toto území ochlazováno studený Kalifornským proudem, proto jsou teploty na západním pobřeží až o 10°C nižší než na východním (BAAR, ŠINDLER 1989).

Hlavní pevninské rozvodí tvoří pohoří Kordillery, které rozdělují USA na dvě nestejněměrná povodí. Hlavní rozvodí prochází po hřebenu Skalnatých hor a Sierry Madre Occidental. Povodí Atlantského oceánu odvádí většinu plochy území, povodí Tichého oceánu odvádí jen asi 10 % plochy a zbytek rozlohy tvoří bezodtoké oblasti. Vývoj říční sítě a vznik jezer ovlivnilo čtvrtohorní zalednění. „Nachází se zde třetí nejdelší říční soustava Mississippi-Missouri a velký rezervoár sladké vody v podobě Velkých jezer (s plochou téměř 246tis. km²). Nej hustší říční síť má jihovýchod kontinentu. Avšak Appalače neumožnily vytvoření dlouhých a dobře rozvinutých říčních systémů. V tomto směru je mnohem příznivější reliéf Centrálních rovin, avšak množství srážek zde velmi ostře klesá směrem od východu na západ. Levé přítoky Mississippi mají větší hustotu a vodnost než pravé. Největší množství srážek naprší na severozápadě kontinentu, kde vysoké hřebeny Kordiller spadají až k pobřeží Tichého oceánu. Proto zde jsou pouze krátké řeky s velkým spádem. Pouštní a polopouštní jihozápad se vyznačuje extrémně slabým rozvojem říční sítě“ (BAAR, ŠINDLER 1989, s. 17). Pánev řeky Mississippi zaujímá jednu třetinu rozlohy USA. Jejými největšími levostrannými přítoky jsou Ohio a Tennessee. Pravé přítoky mají kromě období tání sněhu nízké vodní stavy, proto je jejich dopravní a energetický význam omezen a jsou využívány na zavlažování. Velká jezera (Superior, Michigan, Huron, Erie, Ontario) jsou tektonicko-ledovcového původu. Nejhlubší je Superior neboli Hořejší jezero se svými 397 metry. Velká jezera jsou propojena řekami a kanály v jeden říční systém. Jsou spojena s řekou Mississippi, Ohio a Hudson, vytéká z nich dopravně důležitá řeka St. Lawrence (Sv. Vavřince) a hydroenergetický potenciál se nachází ve formě Niagarských vodopádu mezi jezery Erie a Ontario. V USA se však nachází i krasová jezera, převážně ve vápencových oblastech Floridy, a reliktní slaná jezera, která se vyskytují v jihozápadních pouštích. Nejznámějším je Great Salt Lake (Velké solné jezero) ležící ve Velké pánvi (BAAR, ŠINDLER 1989).

Na severovýchod USA zasahuje z Kanady zóna tundrových a podzolových půd. Západně od řeky Mississippi mají zóny půdních typů, v důsledku zvyšující se kontinentality podnebí, poledníkový směr. „K hnědým lesním půdám a subtropickým červeným půdám se přimyká na západě zóna černozemních stepních půd v pásmu širokém 200 až 400 km zhruba podél poledníku 100°z.d. Tyto půdy jsou velmi úrodné (nachází se zde jedna ze světových obilnic) s hlubokou orníci, vyžadující jen minimální hnojení. Dále následuje zóna kaštanových půd a nakonec, v oblasti vnitřních plošin Kordiller, zóna šedohnědých pouštních půd a šedých půd s vátými písky. Západní část

severoamerického kontinentu má horské půdy na svazích Kordiller“ (BAAR, ŠINDLER 1989, s. 22). Východně od řeky Mississippi a jižně od velkých jezer se nachází zóna hnědých lesních půd, která přechází na subtropickém jihu v červené a žluté půdy. Podél velkých řek se vytvořily úrodné aluviální půdy (BAAR, ŠINDLER 1989).

Původní vegetace Spojených států byla velmi změněna. Z původních lesů východně od Mississippi jich stojí už jen pětina. Na severovýchodě USA rostou převážně smíšené lesy (jedle, smrk, borovice, bříza, javor), v Apalačském pohoří se nacházejí opadavé listnaté lesy (dub, kaštan, buk, hikory). Pro jižní Floridu jsou typické subtropické bahenní lesy a mangrovové porosty. Na západ od Mississippi se vyskytují travní porosty, prairie a sušší stepi. Vlhčí území jsou zemědělsky využívána. U Mexického zálivu najdeme tropickou vegetaci s cypřiši a liánami, v Kalifornii subtropickou vegetaci s kaktusy a stále zelenými tvrdolistými lesy. Zajímavostí jsou pouště se solným povlakem a písčítými dunami (Great Salt Lake Desert, Death Valley). Pohoří Kordiller pokrývají jehličnaté lesy, pro pohoří Sierra Nevada je typický sekvojovec obrovský. Východ Havajských ostrovů je pokryt tropickým deštným pralesem, západ ostrovů má stepní charakter (KOLEKTIV AUTORŮ 1998a).

Původní zvířena byla silně ovlivněna kolonizací. Osadníci v 19. století při stěhování na západ vybíjeli početná stáda bizonů a vidlorohů amerických, kteří volně žili na Velkých planinách. Nyní jsou tyto druhy přísně chráněné a žijí jen v rezervacích. Mezi ohrožené druhy patří i orel bělohlavý, americká ovce tlustorohá a puma. Jehličnaté lesy jsou obývány například losem americkým a jelenem wapiti. V kalifornských pouštích se vyskytuje mnoho druhů plazů a chřestýši. Ve stepích žijí hlodavci. V řekách se daří štikám, pstruhům, na severu i lososům. Na Floridě najdeme aligátory a kajmany (BATEMAN, EGAN 1994).

Podle knihy KOLEKTIV AUTORŮ (1998a) je prvním národním parkem, založeným na území Spojených států již v roce 1864, národní park Yosemite v pohoří Sierra Nevada. Autoři této publikace dále píší, že národní park Yellowstone byl založen až poté v roce 1872. Jiný názor ohledně této problematiky zastává BATEMAN, EGAN (1994), když píše, že „Yellowstonský národní park založený v roce 1872 byl první svého druhu na světě. V roce 1890 následovaly kalifornské parky Sequoia, s porosty gigantických sekvojí a 300 jezer, a Yosemite“ (BATEMAN, EGAN 1994, s. 33). V jiné publikaci o přírodním a kulturním dědictví Ameriky se lze dočíst pouze stručnou informaci o tom, že Yellowstonský národní park je nejstarší národní park světa (KOLEKTIV AUTORŮ 2005). Ohledně počtu národních parků v USA se odborně

publikace liší. V publikaci z roku 1998 se píše, že „v současné době existuje 35 takových chráněných oblastí“ (KOLEKTIV AUTORŮ 1998a, s. 125). V novější publikaci z roku 2005 autor v úvodní mapce uvádí seznam a rozmístění 51 národních parků a 4 dalších chráněných oblastí. Z celkového počtu 51 národních parků se 41 parků nachází na hlavním území USA, 8 parků na Aljašce a 2 na Havajských ostrovech (BRETT 2005). Dalšími známými národními parky USA, kromě výše zmíněných, jsou i Everglades (Florida), Glacier National Park (Montana) a Grand Canyon (Arizona) (KOLEKTIV AUTORŮ 1998a). K dalším populárním patří například Death Valley (Kalifornie), Rocky Mountains (Colorado), Arches (Utah), Zion (Utah). Z aljašských parků můžeme jmenovat Mount McKinley (Denali), z havajských Hawaii Volcanoes (BRETT 2005).

Podle internetového serveru CENSUS, který se zabývá sčítáním obyvatelstva Spojených států, počet obyvatel ve Spojených státech ke dni 20.3.2013 činí 315 milionů (UNITED STATES CENSUS BUREAU). „Spojené státy s neustálým přílivem milionů přistěhovalců z celého světa vykazují mimořádnou etnickou rozmanitost. Jsou proto označovány jako tavicí kotelnice národů a kultur“ (BATEMAN, EGAN 1994, s. 39). Celkově převažují běloši. Včetně Hispánců tvoří 80 % populace Spojených států. 12 % populace jsou černoši a 8 % Asijci, Indiáni a další. Původní obyvatelstvo tvoří Indiáni, jejichž počet se v současnosti odhaduje na 2 milióny. Na Aljašce tvoří Indiáni společně s Inuity celkem 16 % obyvatelstva této územně odloučené části USA. Výskyt původních Polynésanů na Havajských ostrovech tvoří v dnešní době pouze 1 % obyvatelstva ostrovů (KOLEKTIV AUTORŮ 1998a). Prvními přistěhovalci byli obyvatelé severozápadní Evropy z Anglie, Irska, Holandska, Německa, Francie a Španělska. Černošské obyvatelstvo bylo přivezeno jako otroci pro práci na plantážích. V pozdější přistěhovalecké vlně po občanské válce přišli Italové, Skandinávci, Rusové, Židé. Ve druhé polovině 19. století v USA našli útočiště Číňané, kteří vytvořili rozsáhlé čínské čtvrtě ve velkých městech a byli posíláni v posledních letech Filipínci a Korejci. Rozsáhlou hispánskou komunitu, vyskytující se také ve velkých městech, vytvořili přistěhovalci z Mexika a Střední a Jižní Ameriky. Hispánci se svým počtem dnes vyrovnají populaci černošské. USA je také útočištěm uprchlíků a nelegálních přistěhovalců (BATEMAN, EGAN 1994). „Přes 80 % občanů USA se hlásí ke křesťanství. Zhruba polovina patří k asi 250 protestantským církvím. Nejpočetnější skupiny jsou baptisté, metodisté a luteráni. Zvláštní postavení zaujímá 5,6 miliónů mormonů. Velkou uzavřenou skupinu představuje se svými necelými 30%

římskokatolická církev. Zhruba 3 % občanů jsou příslušníky ortodoxních východních církví. Necelá 3 % (asi 6 miliónů) jsou židé, 2 % muslimové“ (KOLEKTIV AUTORŮ 1998a, s. 128). V USA je v současnosti 75% urbanizace. Rozrůstáním okrajových částí měst vznikly rozsáhlé městské aglomerace. V 800 km dlouhé megalopoli mezi Bostonem a Washingtonem žije na 3% rozlohy USA asi pětina obyvatel Spojených států. Úředním jazykem je americká angličtina, kterou užívá téměř veškeré obyvatelstvo. Pouze v Novém Mexiku je druhým oficiálním jazykem španělština. Na území USA se vyskytuje také sto indiánských jazyků, některým z nich však hrozí zánik. Typickým rysem amerických obyvatel je vnitřní migrace. Američané v průměru každých pět let mění svá bydliště (KOLEKTIV AUTORŮ 1998a).

„Spojené státy mají nejsilnější ekonomiku na světě a jejich obyvatelé se těší díky koupěschopnosti domácí měny v průměru nejvyšší životní úrovni na světě. Rozdíly v příjmech a sociální situaci jsou však obrovské“ (BATEMAN, EGAN 1994, s. 40). Jednotlivé sektory hospodářství se na hrubém národním produktu podílejí takto: zemědělství a lesní hospodářství 2 %, průmyslová výroba 33 % a služby 65 %. USA se podílí asi 12% na světovém exportu a 14% na světovém dovozu. Tímto se Spojené státy řadí mezi nejdůležitější obchodní státy světa. Hlavními vyváženými produkty jsou zemědělské výrobky, elektrické stroje, zařízení pro zpracování dat, letadla a průmyslové stroje. Dováží se surová ropa, elektrické stroje a přístroje, zařízení na zpracování dat, oblečení, telekomunikační vybavení, zemědělské produkty a vozidla. Nejdůležitějšími obchodními partnery USA jsou Kanada, Mexiko, Japonsko, Jižní Korea, Tchaj-wan a státy EU (KOLEKTIV AUTORŮ 1998a). Pro posílení obchodní spolupráce USA s Kanadou a Mexikem byla na začátku 90. let podepsána smlouva o volném obchodu (NAFTA). V současnosti dochází k orientaci na obchod s Japonskem, které v dovozu do USA předčilo jak Kanadu, tak země EU. Obchod a finančnictví jsou velice důležité pro americkou ekonomiku. Spojené státy jako zdroj kapitálu, zahraničních investic i pomoci uplatňují svůj vliv téměř po celém světě (BATEMAN, EGAN 1994).

Necelá polovina rozlohy Spojených států se zemědělsky využívá. Produkce potravin vysoce přesahuje domácí spotřebu, proto je USA významným světovým vývozcem a podílí se na celosvětové zemědělské produkci přibližně 15%. Orná půda zabírá asi 20 % plochy země, v hlavních zemědělských oblastech mezi Apalačskými a Skalnatými horami až 50 %. Vzhledem k rozmanitým přírodním podmínkám země je americké zemědělství regionálně specifikováno. Hlavní zemědělská oblast zahrnuje pšeničný pás v prériích na západě, kukuřičný pás v Centrální nížině a oblast pěstování

bavlny, která se táhne z Texasu do Georgie. V kukuřičném pásu lze také pěstovat sójové boby, cukrovku a slunečnice. V pásu bavlny se daří také cukrové třtině, podzemnici olejné, rýži a tabáku. Živočišná výroba má také regionální charakter. Například chov skotu na mléko převládá na severovýchodě a na severozápadě, pastevectví na prériích a rančích v oblasti Skalnatých hor a v horských pánvích. Chov drůbeže a vepřů je rozšířen převážně na severovýchodě (BATEMAN, EGAN 1994). V dnešní době se již rozdělení zemědělských plodin na velké pásy striktně nedodrhuje a má volnější pravidla. V pšeničném pásu se pěstuje na jihu také sója, podzemnice olejná a tabák, je zde také rozšířen chov dobytka. Bavlníkové plantáže se přesunuly více na západ do Texasu. V kukuřičné oblasti je také důležitý chov jatečního skotu. Zemědělství zaměřené na chov mléčného skotu a pěstování krmiv zůstalo zachováno na severovýchodě a v oblasti Velkých jezer. Velký producent ovoce (převážně citrusů), zeleniny a vinné révy je Kalifornie. Z Kalifornie pochází 85 % vín USA. Na Havaji je nejdůležitější plodinou ananas. Nacházejí se zde nejrozsáhlejší ananasové plantáže na světě. Při zhruba 30% zalesnění plochy Spojených států amerických, jsou asi dvě třetiny hospodářsky využitelné a tvoří základ pro rozšířený dřevozpracující průmysl. USA má velký vlastní rybářský průmysl, přesto se ryby dováží hlavně z Kanady (KOLEKTIV AUTORŮ 1998a).

Spojené státy americké jsou největší průmyslovou velmocí světa s 25% podílem na světové produkci. Nejdůležitějším odvětvím zůstává strojírenství zastoupené výrobou dopravních prostředků, převážně osobních a nákladních automobilů, jejichž výroba je na předních příčkách na světě (BATEMAN, EGAN 1994). V USA je možno nalézt tři důležité průmyslové oblasti. Největší průmyslová oblast na světě a tradiční oblast USA s různorodými průmyslovými odvětvími se rozkládá od severovýchodního atlantického pobřeží až k Mississippi. Je známá pod názvem „Manufacturing Belt“. Druhou průmyslovou oblastí je pacifické pobřeží, kde se rozvinul především letecký průmysl, výroba hliníku, filmový a mikroelektronický průmysl. Tato oblast je známá pod názvem „Silicon Valley“ (KOLEKTIV AUTORŮ 1998a). Tato kalifornská oblast je největším světovým střediskem v oboru špičkových technologií. Další významné koncentrace „high-tech“ se nacházejí například na Floridě, v Massachussetts či v oblasti Seattlu (BATEMAN, EGAN 1994). Třetí důležitá průmyslová oblast se nachází v nížině u Mexického zálivu, kde se rozšířil petrochemický průmysl doplněný průmyslem chemickým v blízkých městech (KOLEKTIV AUTORŮ 1998a). Z dalších průmyslových odvětví je důležitý dřevozpracující průmysl, který je soustředěn ve

státech Washington a Oregon, textilní a oděvní průmysl na východě od Alabamy po Maine a potravinářství na Středozápadě (BATEMAN, EGAN 1994).

„USA mají všechny důležité nerosty. Jejich podíl na světové těžbě činí 25 %. Významný je výskyt uhlí, ropy a zemního plynu. Dále se těží molybden, železná ruda, měď, olovo, zinek, rtuť, zlato a stříbro, uran, bauxit, síra, fosfáty a další“ (KOLEKTIV AUTORŮ 1998a, s. 129).

Ve spotřebě energie jsou USA na prvním místě na světě. 40 % energie se získává z ropy (KOLEKTIV AUTORŮ 1998a). Ložiska ropy a zemního plynu se nacházejí v Texasu a Louisianě, velké zásoby jsou na Aljašce, důležitou produkci ropy má také Oklahoma a Wyoming. Těžba ropy i zemního plynu je však ze strategických důvodů limitována a značná část ropy se dováží (BATEMAN, EGAN 1994). Spojené státy však chtějí své dovozy ropy omezit opětovnou orientací na uhlí a opatřeními pro úsporu energie. Největší podíl na výrobě energie mají tepelné elektrárny, pak následuje jaderná energie, vodní energie, zemní plyn, ropa a jiné zdroje (KOLEKTIV AUTORŮ 1998a). Tepelné elektrárny produkují 75 % elektřiny Spojených států. Provoz jaderných elektráren byl po nehodě v 70. letech v Pensylvánii omezen, přesto však Spojené státy mají na svém území asi polovinou všech jaderných elektráren světa (BATEMAN, EGAN 1994).

Velký význam v USA má silniční doprava. Auto obstarává 83 % osobní dopravy. Na území USA je hustá síť dálnic o délce přibližně 690 000 km, která spojuje všechny státy v kontinentální části USA a 90 % všech měst nad 50 000 obyvatel. Na Aljašku vede 2440 km dlouhá „Alaska Highway“ (KOLEKTIV AUTORŮ 1998a). Celkově silniční síť měří více než 6 milionů kilometrů. Vysoká míra automobilizace vede často k problémům ucpaných silnic, ke znečištění ovzduší výfukovými plyny a k úpadku systémů městské hromadné dopravy. Proto jednotlivé státy postupně přijímají opatření na zpřísnění automobilového provozu (BATEMAN, EGAN 1994). Železniční doprava, v minulosti hojně využívána jako přeprava osob, svůj význam ztratila a byla překonána dopravou silniční a leteckou (KOLEKTIV AUTORŮ 1998a). Železnice je nyní využívána hlavně na přepravu objemných nákladů, kontejnerů a „piggyback“ nákladů (kamiony přepravované na vagonech). Železnice se využívají také jako část městské či příměstské dopravy. Efektivní alternativa automobilové dopravy ve městech je například vysokorychlostní kolejová trať v San Francisku nebo v Pittsburghu. USA se pyšní hustou vnitrostátní leteckou sítí. Pravidelné letecké spojení má téměř 850 letišť, z toho skoro 300 letišť se nachází na Aljašce. V USA existuje dalších více než 16 000

letišť sloužící převážně k místním soukromým a firemním letům (BATEMAN, EGAN 1994). Nejdůležitějšími mezinárodními letišti jsou New York, Chicago, Atlanta, Los Angeles, San Francisco, Denver, Dallas, Miami, Boston a Washington (KOLEKTIV AUTORŮ 1998a). Zajímavostí je, že námořní doprava se významně podílí i na vnitrostátní přepravě nákladů (BATEMAN, EGAN 1994). Jako nejdůležitější námořní přístavy jsou u Atlantiku považovány New York, Norfolk, Baltimore, Philadelphia, Boston a Portland, u Pacifiku jsou to Los Angeles, San Francisco a Seattle a u Mexického zálivu New Orleans a Houston. V oblasti Velkých jezer se nachází také 66 vnitrozemských přístavů, které jsou přístupné z Atlantiku i z Mississippi (KOLEKTIV AUTORŮ 1998a). Vnitrozemská vodní síť má desítky tisíc kilometrů splavných řek a kanálů. Nejdůležitější cestu představuje Mississippi s přítokem Ohio, dále řeka Hudson ve spojení s řekou Sv. Vavřince a Velkými jezery, které jsou dosažitelné i pro námořní lodě. Největší vnitrozemský přístav USA je Duluth při Hořejším jezeře (BATEMAN, EGAN 1994).

Úroveň základních služeb občanům, tzn. zdravotnictví, sociální péče a školství, je standardně vysoká a zdravotní stav obyvatel se stále zlepšuje. Problémem je, že pro většinu obyvatel je zdravotní pojištění poněkud drahá záležitost, proto vlády některých států vytvářejí různá opatření a programy pro rodiny s nízkými příjmy. Sociální péče zahrnuje podpory v nezaměstnanosti a nemoci, invalidní, starobní a vdovské důchody a mateřskou dovolenou. Rozsah a výše dávek se v jednotlivých státech liší. Zdravotní a životní pojistky platí částečně zaměstnavatelé, ale hlavní část připadá na zaměstnance. Vzdělání zajišťují převážně obce a stát, ale existuje také množství soukromých a církevních škol. Povinná bezplatná školní docházka je od 6 do 16 let, většina studentů ale pokračuje středoškolským vzděláním. Hlavní část nákladů na studia na vysoké škole je hrazena státem, zbytek si doplácí studenti na školném. Stát zajišťuje půjčky na školné či stipendia pro studenty indiánského původu. Ze známých vysokých škol lze jmenovat Harvard, Yale či Princeton (BATEMAN, EGAN 1994).

Pro cestovní ruch jsou atraktivní velkoměsta na východním pobřeží a v Kalifornii, dále Florida, Niagarské vodopády, národní parky a kulturní památníky. Asi polovina zahraničních návštěvníků přijíždí z Kanady, ale v posledních letech zesílil také příliv turistů z Evropy (KOLEKTIV AUTORŮ 1998a).

6. DIDAKTICKO-ANALYTICKÁ ČÁST

6.1. Postavení tématu diplomové práce v RVP ZV, naplňování klíčových kompetencí a očekávaných výstupů žáků

Interaktivní česko-anglický výukový program k výuce regionální geografie Ameriky na 2. stupni ZŠ (konkrétně Spojených států amerických) svojí koncepcí respektuje Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV), podporuje dosahování klíčových kompetencí žáků i očekávaných výstupů v předmětu zeměpis i anglický jazyk. Výuka tématu regionální geografie Ameriky je podle RVP ZV řazena vzdělávacího oboru Zeměpis do části Regiony světa. Vzdělávací obor Zeměpis je řazen do vzdělávací oblasti Člověk a příroda, která navazuje na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět. Podle ŠVP jednotlivých základních škol je většinou téma diplomové práce řazeno do 7. ročníku ZŠ.

Práce s interaktivním výukovým programem žákům pomáhá k naplňování klíčových kompetencí, které by měly být dosaženy na konci základního vzdělávání. Žáci naplňují kompetenci k učení vyhledáváním, tříděním a praktickou aplikací informací o USA, dále rozšiřováním vědomostí a získáváním zájmu o dané učivo. Také je procvičována kompetence k řešení problémů na příkladech různých problémových otázek (např. otázka problému čistoty vody Velkých jezer u průmyslových center USA). Při sdělování svých vlastních názorů a interpretací obrázkových koláží v programu žáci rozvíjí kompetence komunikativní. Tyto kompetence jsou také naplňovány při práci s informačními a komunikačními technologiemi, např. s interaktivní tabulí a internetem. Kompetence sociální a personální jsou rozvíjeny při práci ve skupině např. při práci na závěrečném pracovním listu na téma jednoho z probraných regionů USA.

Očekávané výstupy pro 2. stupeň ZŠ v anglickém jazyce jsou následující:

- Porozumění obsahu jednoduchých textů (hojně zastoupené ve vytvořeném interaktivním programu, např. témata klima, obyvatelstvo, prezident Obama, regiony USA)
- Porozumění obsahu autentických materiálů s využitím vizuální opory (např. anglické názorné video o objevení Ameriky)
- Vyhledávání odpovědí na otázky v textech (např. anglický text o zemědělství a průmyslu a následná práce s pojmy z textu, text o historii a následné otázky v praktické části)

- Odvozování pravděpodobného významu nových slov z kontextu textu (např. porozumění krátkým textům u obrázků v kapitole Regiony USA)
- Používání dvojjazyčného slovníku (např. při práci s textem o historii USA či při práci s kapitolou Regiony USA)
- Stručná reprodukce obsahu textu vlastními slovy (např. při práci s texty kapitoly Regiony USA, konkrétně např. delší text u části Skalnaté hory a jihozápad)
- Jednoduchá komunikace v každodenních situacích (při plnění anglicky zadaných pokynů, při komunikaci s učitelem o daném tématu, např. které místo by žáci v USA rádi navštívili)

Očekávané výstupy pro téma Regiony světa v předmětu zeměpis jsou následující:

- Vymezení, ohraničení a lokalizace regionů světa (Ve vytvořeném výukovém programu se jedná o zařazení státu USA do světadílu Amerika a o celkovou orientaci na mapě světa.)
- Srovnávání makroregionů (V úvodní kapitole se vyskytuje porovnání světadílu Amerika s dalšími světadíly a porovnání USA s ostatními státy světa z hlediska rozlohy, počtu obyvatel apod.)
- Lokalizace rozvojových jader a periferních zón (Žáci pracují s jádry a periferními oblastmi USA v části socioekonomické kapitoly, která se zabývá sídelní strukturou USA.)
- Porovnání a přiměřené zhodnocení polohy a rozlohy, přírodních, kulturních, společenských, politických a hospodářských poměrů makroregionů světa a vybraných modelových států (Stát USA pojat jako modelový stát vyspělé Ameriky, zhodnocení výše zmíněných poměrů je probíráno v jednotlivých kapitolách výukového programu.)
- Zvažování nastalých změn ve vybraných regionech světa a příčina zásadních změn v nich (Je možné se o nastalých změnách a jejich příčinách se žáky bavit např. v kapitole historie, kdy je možné rozvést diskusi na téma původních obyvatel Ameriky a multietnického složení dnešních obyvatel.)

6.2. Vlastní didaktický rozbor vytvořeného výukového materiálu

Interaktivní česko-anglický výukový program k výuce regionální geografie Ameriky na 2. stupni ZŠ (konkrétně Spojených států amerických) má za cíl přiblížit žákům 2. stupně ZŠ oblast nejdůležitějšího státu Severní Ameriky, Spojených států amerických. Výukový program je pojat česko-anglicky s cílem propojit výuku zeměpisu s reáliemi anglicky mluvící země a přiblížit žákům anglický jazyk v praxi. Cílem vytvoření interaktivního výukového programu je tedy dát žákům možnost se podívat na studium regionální geografie z praktičtějšího a zábavnějšího hlediska a motivovat žáky ke studiu obou zmíněných předmětů.

Interaktivní výukový program je dělen na 5 kapitol, které jsou od sebe odděleny různým barevným pozadím a barvou nadpisů pro lepší přehlednost. Ve stejných barvách jsou vytvořena tlačítka na rozřazovacím slidu odkazující na jednotlivé kapitoly. Každá ze čtyř hlavních kapitol má i část procvičování uvedené látky, která je opět pojata ve stejném barevném rozlišení. Úvodní kapitola je pojata v červeno-modro-bílých barvách, státních barvách USA. V dalších kapitolách jsou barvy vybrány podle subjektivního pocitu autorky. Rozdělení učiva na kapitoly bylo inspirováno dobře ohodnocenými učebnicemi zeměpisu v rozboru literatury.

První kapitola je úvodní a věnuje se základním geografickým informacím o Americe a Spojených státech Amerických. Další kapitola pojednává o fyzické geografii Severní Ameriky, kde se žáci seznámí se základními místopisnými pojmy jak v češtině, tak v angličtině a dozvědí se něco o klimatu, národních parcích a vulkanické činnosti v USA. Třetí kapitola se věnuje socioekonomické geografii Spojených států, tzn. obyvatelstvu, sídelní struktuře, zemědělství, průmyslu a dopravě v USA. Čtvrtá kapitola se zabývá stručnou historií USA. Tato kapitola je mezipředmětová a týká se převážně dějepisu a angloamerických reálií. Poslední kapitola Regiony USA dělí území USA do 8 částí. Tematika regionů je zpracována ve stejné struktuře u každého regionu. Každý region je vypracován na dvou slidech. Na prvním slidu se nachází název oblasti, mapa lokalizace regionu v USA, seznam států patřících do regionu a stručná charakteristika regionu včetně několika obrázků charakterizujících typickou krajinu regionu. Na druhém slidu je daný region zpracován formou obrázkové koláže, která charakterizuje region v oblasti historie, kultury, sportu, turisticky atraktivních míst, typických pěstovaných plodin a typických výrobků. Obrázky jsou doplněny popisky, někdy krátkým popisným textem. Kromě obrázků jsou zobrazeny také autentické nápisy a loga

různých firem. Kapitola regionů je částečným opakováním předchozích fyzicko-geografických a socioekonomických kapitol, která žákům připomíná, co se v které části USA pěstuje, zda je to oblast spíše průmyslová či zemědělská, městská či venkovská, horská či rovinatá.

V procvičovacích kapitolách si žáci mohou zábavným způsobem zopakovat učivo při různých hrách a doplňovačkách aplikace Smart Notebook. Pro udržení pozornosti žáků je však i výkladová část programu prokládána různými přiřazovacími a spojovacími aktivitami pro lepší pochopení učiva. Konkrétními typy úkolů jsou uzavřené otázky s výběrem možných odpovědí (např. procvičovací kapitola socioekonomické geografie), otevřené otázky s vlastním doplňováním pojmů a vět (např. pracovní list na téma klima USA, otázky k poslechu v kapitole regionů), přiřazování dvou pojmů k sobě podle smyslu (např. procvičovací kapitola regionů), umístování pojmů do mapy (např. místopisné pojmy Severní Ameriky, zemědělské a průmyslové oblasti). Žáci při práci s výukovým programem využívají atlas světa, kde si dohledávají konkrétní místopisné pojmy. Atlas jim také pomáhá v orientaci, o jakém místě se právě učí. Dále žáci využívají anglicko-české slovníky, kde si vyhledávají neznámé pojmy.

Použité obrázky a mapy ve výukovém programu byly vybrány pečlivě tak, aby co nejlépe zobrazovaly a vystihovaly danou věc a aby byl zachován princip názornosti učiva. Ve vytvořeném programu se vyskytují obrázky zobrazující typickou krajinu, národní parky, turisticky atraktivní místa, druhy městské zástavby, loga firem, zemědělské plodiny a pohlednice z dané oblasti. Obrázky pomáhají k větší motivaci žáků a tím i lepšímu zapamatování daného učiva. Mapky jsou v některých případech použity pouze pro větší názornost, jak dané místo vypadá, a nemají tudíž všechny náležitosti mapy, proto je lze chápat spíše jako druh obrázků. V programu jsou dále zahrnuty slepé mapy Severní Ameriky a USA. Mapy rozdělení regionů USA byly vytvořené autorkou v programu Arc Gis.

Časová dotace vypracovaného interaktivního výukového programu může být přibližně 4 vyučovací hodiny, budeme-li počítat s tím, že práce bude rozdělena podle jednotlivých kapitol a že výuka bude vedena ve stylu metody CLIL, tzn. propojením předmětů zeměpisu a anglického jazyka v jedné integrované vyučovací hodině. Pokud bude učitel podrobněji pracovat s příloženými pracovními listy, se všemi internetovými odkazy a poslechy, může se časová dotace navýšit o další 2-4 vyučovací hodiny.

Uvedené časy jsou pouze orientační. Vždy bude hlavní roli hrát konkrétní třída a konkrétní učitel.

Interaktivní výukový program je primárně vypracován pro 7. ročník ZŠ, ale existuje více možných způsobů využívání programu, proto jej lze využít i u vyšších ročníků ZŠ, v zeměpisném kroužku či v hodinách anglického jazyka. Jelikož se jedná o česko-anglický výukový program, je zde také určitá variabilita práce s oběma jazyky a záleží na učiteli a schopnostech konkrétní třídy, jak přesně bude cizí jazyk do výuky zapojen. Pokud na dané základní škole není zavedena metoda výuky CLIL pro zeměpis a anglický jazyk, lze program pojmout jako mezipředmětové téma. Některé části lze využít v samostatné hodině angličtiny, jiné v hodině zeměpisu. Výukový program předpokládá domluvu učitelů těchto předmětů. Vytvořený interaktivní program je však postaven tak, že se oba předměty prolínají, ale přitom každý předmět sleduje své výukové cíle.

7. ZÁVĚR

Cílem diplomové práce bylo vytvoření interaktivního česko-anglického výukového programu k výuce regionální geografie Ameriky na příkladu států USA. Výukový program byl vytvořen v programu Smart Notebook 10 a obsahuje 65 slidů a 7 příloh. Dělí se na 5 kapitol a všechny kapitoly (kromě úvodní) mají také své procvičovací části. Výukový program dělí kapitoly na fyzicko-geografickou část, socioekonomickou část, kapitolu stručné historie Spojených států amerických a kapitolu regionů USA. Úvodní kapitola obsahuje základní geografické informace o americkém kontinentu a o Spojených státech amerických. Program dále obsahuje množství internetových odkazů na anglické písničky, videa a zajímavé webové stránky. K programu byly vytvořeny 4 pracovní listy, které jsou uloženy v příloze interaktivního programu a jsou také součástí příloh diplomové práce. Podrobný návod funkcí jednotlivých slidů, další rady a doporučení jsou k nalezení v uživatelské příručce, která je součástí příloh diplomové práce. V uživatelské příručce jsou zobrazeny obrázkové miniatury všech slidů interaktivního programu a vypracované pracovní listy. Celý program se všemi funkcemi je uložen na přiloženém CD a lze ho spustit v programu Smart Notebook 10 či Smart Notebook 11.

Část výukového programu byla vyzkoušena autorkou v praxi na Základní škole Dubné v hodině anglického jazyka 7. ročníku. Jelikož hodina byla spojená pro obě jazykové skupiny 7. třídy, při zkoušení programu bylo přítomno 30 žáků. Vymezeným časem byla pouze jedna vyučovací hodina, proto nebylo možno zvládnout práci s celým výukovým programem. Autorka se při práci s dětmi zaměřila více na praktické slidy, různé aktivity a procvičování. Žáky práce s programem celkově zaujala, aktivitu nejvíce podporovaly výukové hry. Mluvicí průvodce působil motivačně velmi dobře a jako určité zpestření jednotlivých slidů. Žáci neměli větší problém s převážně anglicky vedenou hodinou, někteří však potvrdovali, že je průvodci Samovi hůře rozumět. Písemný přepis nahrávky průvodce se ukázal tedy jako velice vhodný. Velkým plusem práce s daným interaktivním programem v praxi byla motivace žáků jiným, zábavně pojatým typem výuky. Dalšími klady byly praktické aktivity, hry a zapojení angličtiny do výuky. Jako problém se ukázalo nezapojení všech žáků najednou. Autorka pro zmírnění tohoto faktu doporučuje při práci s větší skupinou více využívat individuální a skupinové práce s pracovními listy a práci na interaktivní tabuli pojmout spíše jako

shrnutí než hlavní část hodiny. U slabších žáků se ukázala jako nevýhoda také vysoká míra využívání anglického jazyka na jednotlivých slidech, někteří se ze začátku cítili zmateni. V tomto případě je třeba poskytnout žákům dostatek času na zorientování v textu a ujistit se, že všichni žáci dobře chápou zadaný úkol.

Autorka věří, že tento výukový program má díky své variabilitě široké uplatnění v učitelské praxi. Může sloužit jako ztraktivnější výuky zeměpisu či anglického jazyka na základních školách, případně být návrhem výukového materiálu vhodným k integrované výuce metodou CLIL.

8. SEZNAM LITERATURY

- ALTMAN, J. (2008): USA. RO-TO-M, Bučovice. 255s.
- BAAR, V. (2002): Hospodářský zeměpis: Regionální aspekty světového hospodářství. ČGS, Praha. 112s.
- BAAR, V., ŠINDLER, P. (1989): Regionální geografie světadílů a oceánů II: Amerika, Antarktida, Oceány I. část. Pedagogická fakulta v Ostravě, Ostrava. 196s.
- BABKOVÁ, L. (2011): Multimediální výuka regionální geografie Afriky na 2. stupni ZŠ. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, Katedra geografie. 82 s.
- BATEMAN, G., EGAN, V. (1994): Zeměpis světa: Encyklopedie. Columbus, Praha. 512s.
- BIČÍK, I. a kol. (1994): Regionální zeměpis II. ČGS, Praha. 47s.
- BRAUN, R., ČERVINKA, P. (2002): Zeměpis pro základní školy: Amerika. Scientia, Praha. 51s.
- BRENDLOVÁ, S. (2000): Reálie anglicky mluvících zemí: Basic Facts on English – Speaking Countries. Fraus, Plzeň. 79s.
- BRETT, M. (2005): Národní parky a další přírodní památky v USA. Beta, Praha. 240s.
- BURTON, G., JIRÁK, J. (2001): Úvod do studia médií. Barrister& Principal, Praha. 392 s.
- DVOŘÁK, J., KOHOUTOVÁ, A., TAIBR, P. (2005): Zeměpis 7: Učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia. Fraus, Plzeň. 128s.
- DZUIK, R. (2001): To nejlepší z USA českýma očima aneb cestovní příručka pro turisty se studentským rozpočtem. Mirago, Ostrava. 267s.
- ENCYKLOPEDICKÝ INSTITUT ČSAV (1993): Geografický místopisný slovník světa. Academia, Praha. 924s.
- FALLA, T., DAVIES, P., A. (2008): Maturita Solutions: Intermediate Student's Book. Oxford University Press. 137s.
- FALLA, T., DAVIES, P., A. (2007a): Maturita Solutions: Pre-Intermediate Student's Book. Oxford University Press. 133s.
- FALLA, T., DAVIES, P., A. (2007b): Maturita Solutions: Pre-Intermediate Workbook. Oxford University Press. 120s.
- FLANDERKOVÁ, P. (2007): Objektív z USA. Česká televize, Praha. 121s.

- HORNÍKOVÁ, R. (2010): Multimediální výukový program pro výuku místního regionu na 1. stupni ZŠ (Sedlčansko). Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, Katedra geografie. 83 s.
- CHARVÁTOVÁ, K. (2006): Postřehy z Ameriky. Krigl, Praha. 100s.
- JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. (2009): Masová média. Portál, Praha. 413 s.
- JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. (2003): Média a společnost. Portál, Praha. 207 s.
- JONES, C., BASTOW, T., JEFFRIES, A. (2010): New Inside Out: Advanced Student's Book. Macmillan, Oxford. 159s.
- KAŠPAROVSKÝ, K. (2008): Zeměpis II. V kostce pro SŠ. Fragment, Praha. 184s.
- KAY, S., JONES, V. (2010): New Inside Out: Advanced Student's Book. Macmillan, Oxford. 160s.
- KAY, S., JONES, V. (2009a): New Inside Out: Intermediate Student's Book. Macmillan, Oxford. 159s.
- KAY, S., JONES, V. (2009b): New Inside Out: Upper Intermediate Student's Book. Macmillan, Oxford. 158s.
- KAY, S., JONES, V. (2007): New Inside Out: Beginner Student's Book. Macmillan, Oxford. 143s.
- KOHOUTOVÁ, A. (2005): Zeměpis 7: Pracovní sešit pro základní školy a víceletá gymnázia. Fraus, Plzeň. 52s.
- KOLEKTIV AUTORŮ (2006): Příručka k učebnicím zeměpisu Alter pro 2. stupeň ZŠ a víceletá gymnázia. Alter, Praha. 64s.
- KOLEKTIV AUTORŮ (2005): Svět, v němž žijeme: Kulturní a přírodní dědictví, Amerika. Euromedia Group – Universum, Bratislava. 78s.
- KOLEKTIV AUTORŮ (2004): Svět, v němž žijeme: Zvířata a rostliny II, Afrika, Severní, Střední a Jižní Amerika. Euromedia Group – Universum, Bratislava. 79s.
- KOLEKTIV AUTORŮ (1999): Encyklopedie zeměpisu: Lidé a Země (Severní a Jižní Amerika). Svojtka&Co., Praha. 384s.
- KOLEKTIV AUTORŮ (1998a): Amerika - Od Aljašky po Ohňovou zemi. Vašut, Praha. 456s.
- KOLEKTIV AUTORŮ (1998b): Všechno o Zemi: Místopisný průvodce světem. Reader's Digest Výběr, Praha. 767s.
- KOLEKTIV AUTORŮ (1995): The World Book Encyclopedia of People and Places: Volume 6: U-Z. World Book, Chicago. 1354-1580s.
- KONVALINA, M. (2006): Amerika bez iluzí. Radioservis, Praha. 200s.

- KRAUSOVÁ, M., KRAUS, P. (1999): Zeměpis: světadíly. Alter, Praha. 101s.
- LANER, C. (1994): Lexikon zemí: Svazek 5: Amerika (Severní, Střední, Jižní) a Karibik. GeoCenter International, Praha. 92s.
- LORENC, P. (1998a): Daleké světadíly a oceány: Zeměpis světadílů a oceánů I. Moby Dick, Praha. 118s.
- LORENC, P. (1998b): Metodická příručka k učebnicím zeměpisu Živá planeta, Daleké světadíly a oceány. Moby Dick, Praha. 34s.
- MAC QUAIL, D.(1999): Úvod do teorie masové komunikace. Portál, Praha. 447 s.
- MAGGS, P., SMITH, C. (2007): New Inside Out: Begginer Work Book with Key. Macmillan, Oxford. 80s.
- MARTINOVSKÝ, D. (1995): Amerika v kapse. Victoria Publishing, Praha. 96s.
- MATZ, M. (2008): Reálie Spojených států amerických: Life and Culture in the USA. Fraus, Plzeň. 146s.
- ODEHNALOVÁ, J. (2004): Reading about the English – Speaking Countries. Práh, Praha. 59s.
- PELTONEN, A., TOWNSEND, L., DAVY, C., D. (1994): In the USA. Chancerel Publishers Ltd., London. 96s.
- PEPRNÍK, J. (2004): Británie a USA: Ilustrované reálie. Nakladatelství Olomouc, Olomouc. 407s.
- PEPRNÍK, J. (1999): A Guide to the U.S.A. I. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc. 119s.
- SKOKAN, V. a kol. (1998): Hospodářský zeměpis 1. Fortuna, Praha. 135s.
- SMITH-DLUHÁ, G. (2007): Angličtina: Otázky a odpovědi nejen k maturitě. Infoa, Olomouc. 231 s.
- SMITH-DLUHÁ, G. a kol. (2001): Maturitní anglické reálie. Infoa, Olomouc. 133s.
- SOAR, L., SOAR, J. (2004): New Headway English Course: Pre-Intermediate Student's Book. Oxford University Press. 143s.
- SOAR, L., SOAR, J. (2003a): New Headway English Course: Elementary Student's Book. Oxford University Press. 143s.
- SOAR, L., SOAR, J. (2003b): New Headway English Course: Pre-Intermediate Workbook. Oxford University Press. 88s.
- SOAR, L., SOAR, J. (1996): New Headway English Course: Intermediate Student's Book. Oxford University Press. 159s.
- STEVENSON, D., K. (1989): American Life and Institutions. Klett, Stuttgart. 144s.

- SVATOŇOVÁ, H., KOLEJKA, J., CHALUPA, P., HÜBELOVÁ, D. (2010): Zeměpis: Putování po světadílech 1.díl: Amerika, Afrika. Nová škola, Brno. 95s.
- VALENTA, M. (1997): Koncepce a tvorba učebnic. Netopejr, Olomouc. 64s.
- VESELÝ, K. (1983): The English Speaking Countries: Realie anglicky mluvících zemí. SPN, Praha. 258s.
- VOTÝPKA, J., JANOUŠKOVÁ, J. (1987): Severní Amerika. SPN, Praha. 410s.
- VOŽENÍLEK, V., FŇUKAL, M., MAHROVÁ, M. (2001): Zeměpis 3: Zeměpis oceánů a světadílů 2 s komentářem pro učitele. Prodos, Olomouc. 134s.
- VOŽENÍLEK, V., FŇUKAL, M.(2001): Zeměpis 3: Zeměpis oceánů a světadílů 2: Pracovní sešit. Prodos, Olomouc. 62s.
- ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA DUBNÉ (2012): Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání – 79-01-C/01 Základní škola. Dubné. 616s.
- ZENÁHLÍKOVÁ, M. (1991): Anglo-americké realie: Historie Velké Británie a USA v kostce. JK, Praha. 59s.
- ZWETTLER, O. (2002): Lexikon zemí 2003. Fortuna, Praha. 503s.

Časopisy

- MEYER, J. (2008/2009): Discover America. Bridge – The English Magazine for Students, 12, č. 1-4, č. 6-10.
- MEYER, J. (2008): Housing Culture. Bridge - The English Magazine for Students, 11, č. 6, s. 26.
- PHILLIPS, P. (2008a): People Who Made American History – Significant US Presidents. Bridge - The English Magazine for Students, 11, č. 6, s. 10.
- PHILLIPS, P. (2008b): The story of American Trams – Where Have the Streetcars Gone?. Bridge - The English Magazine for Students, 12, č. 1, s. 16.
- PHILLIPS, P. (2007): The History of the USA. Bridge – The English Magazine for Students, 10, č. 6, s. 9.
- ŠKRDLOVÁ, H. (2008): What's in a Totem Pole?, Bridge - The English Magazine for Students, 12, č. 1, s. 12.

Multimediální zdroje

- FLANDERKOVÁ P. (2007): Objektiv z USA. Česká televize. (CD je součástí knihy)
- NEUBAUER J. (2003a): Národní parky Ameriky. (www.videopark.cz), Praha.

NEUBAUER J. (2003b): Nový velký multimediální průvodce New York.

(www.videopark.cz), Praha.

NEUBAUER J. (2003c): Severní Amerika – multimediální cesty za poznáním.

(www.videopark.cz), Praha.

NEUBAUER J. (2003d): Světové kulturní dědictví – multimediální encyklopedie.

(www.videopark.cz), Praha.

Internetové zdroje

DOSTÁL, J. (2009): Interaktivní tabule – významný přínos pro vzdělávání.

<<http://www.ceskaskola.cz/2009/04/jiri-dostal-interaktivni-tabule.html>>

[online]. [cit. 201-04-03].

KVAČKOVÁ, R. (2011): V Česku je přes 40 škol, kde se učí v cizím jazyce.

<[http://www.lidovky.cz/v-cesku-je-pres-40-skol-kde-se-uci-v-cizim-jazyce-f4c-
/ln_veda.asp?c=A110328_132042_ln_veda_pks](http://www.lidovky.cz/v-cesku-je-pres-40-skol-kde-se-uci-v-cizim-jazyce-f4c-
/ln_veda.asp?c=A110328_132042_ln_veda_pks)> [online]. [cit. 2012-09-22].

MŠMT (2009): Content and language integrated learning v ČR.

<<http://www.msmt.cz/vzdelavani/content-and-language-integrated-learning-v-cr>>

[online]. [cit. 2012-09-22].

MŠMT (2001): Národní program rozvoje vzdělávání v České republice - Bílá kniha.

<<http://aplikace.msmt.cz/pdf/bilakniha.pdf>> [online]. [cit. 2012-08-02].

NEUMAJER, O. (2012): Strategické desatero ředitele k interaktivním tabulím.

<[http://ondrej.neumajer.cz/?item=strategicke-desatero-reditele-k-interaktivnim-
tabulim](http://ondrej.neumajer.cz/?item=strategicke-desatero-reditele-k-interaktivnim-
tabulim)> [online]. [cit. 2013-04-04].

PATON, G. (2007): Whiteboards 'are turning pupils into spectators'

<[http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/1540912/Whiteboards-are-turning-pupils-
into-spectators.html](http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/1540912/Whiteboards-are-turning-pupils-
into-spectators.html)> [online]. [cit. 2013-04-04].

PHILLIPS, P.: The United States of America. Bridge – The English Magazine for Students.

<http://www.bridge-online.cz/aitom/upload/maturita/temata/08_usa_basic_facts.pdf> [online]. [cit. 2013-04-19].

PODEPŘELOVÁ A. (2006): Rozvoj klíčových kompetencí vy výuce cizího jazyka je opravdu klíčový. <<http://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/955/ROZVOJ-KLICOVYCH-KOMPETENCI-VE-VYUCE-CIZIHO-JAZYKA-JE-OPRAVDU-KLICOVY.html/>> [online]. [cit. 2012-08-01].

ŠVANCAR, R. (2012): Pro a proti interaktivním tabulím.

<<http://ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=6605>> [online]. [cit. 2013-04-03].

Alicia Keys – New York <http://www.youtube.com/watch?v=TRL1sw_7Tjc> [online]. [cit. 2013-04-06].

Brad Paisley – Ticks <<http://www.youtube.com/watch?v=-FZ89FWDFfM>> [online]. [cit. 2013-04-07].

Bridge – The English Magazine for Students: The United States of America.

<http://www.bridge-online.cz/aitom/upload/maturita/temata/08_usa_basic_facts.pdf> [online]. [cit. 2013-03-20].

Bridge – The English Magazine for Students: The United States of America.

<<http://www.bridge-online.cz/get.php?id=831>> [online]. [cit. 2013-04-07].

Cravin' Crabs Carryout Crab House Has Been Voted the 2011 Best Place for Crabs in Baltimore. <<http://www.prlog.org/11346199-cravin-crabs-carryout-crab-house-has-been-voted-the-2011-best-place-for-crabs-in-baltimore.html>>

[online]. [cit. 2013-04-11].

„Fun Facts“ About Denver and Colorado

<http://www.historichomesofdenver.com/Fun_Facts/page_2351666.html>

[online]. [cit. 2013-04-12].

Hank Williams – Jambalaya on the Bayou

<<http://www.youtube.com/watch?v=xnKOVpXhlnE>> [online]. [cit. 2013-04-07].

Children's History 1: Christopher Columbus

<<http://www.youtube.com/watch?v=EZEebQ3hWmU&feature=related>>

[online]. [cit. 2013-03-30].

Louis Armstrong - What a Wonderful World

<<http://www.youtube.com/watch?v=A3yCcXgbKrE>> [online]. [cit. 2013-04-06].

Multimediální materiály z internetového serveru <www.veskole.cz>

[online]. [cit. 2012-03-09].

Native American Facts for Kids <<http://www.native-languages.org/kids.htm>> [online].

[cit. 2013-03-30].

Prezentace americké pouště <<http://www.wistarie.net/toulky-po-svete/item/3475-americke-pouste>> [online]. [cit. 2013-02-27].

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

<<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>>

[online]. [cit. 2012-03-09].

Sheppard Software <http://sheppardsoftware.com/web_games.htm>

[online]. [cit. 2013-03-20].

Sunrise Avenue – Hollywood Hills

<<http://www.youtube.com/watch?v=NzZ8qUxvZlg>> [online]. [cit. 2013-04-06].

Top 10 Most Popular Country Singers <<http://writewhat.com/most-popular-country-singers/>> [online]. [cit. 2013-04-07].

United States Census Bureau

<<http://www.census.gov/population/www/popclockus.html>> [online]. [cit. 2013-03-20].

USA <http://mapa.jazgym-ostrava.cz/mapa/index_cz.php?page=geografie>

[online]. [cit. 2013-03-22].

Základní škola Lipenec (2007): Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání -

Tvořivá radostná škola. <<http://www.zs-lipenec.eu/SVP.HTM>>

[online]. [cit. 2012-08-02].

Zeměpis USA <<http://www.zemepis.net/zeme-usa>> [online]. [cit. 2013-03-20].

Zlom San Andreas <<http://mybloginfo.nepise.cz/22073-zlom-san-andreas.html>>

[online]. [cit. 2012-03-21].

Zdroje pro obrazový materiál interaktivního výukového programu

Obr 1. <<http://flag-metomorphoses.net/wp-content/uploads/2011/03/USA-flag.jpg>>

[online]. [cit. 2013-04-25].

Obr 2. <http://www.fifa.vyjimecny.cz/upload/uncle_sam_pointing_finger.jpg> [online].

[cit. 2012-01-15].

Obr 3.

<http://www.mapysveta.sk/images/stiefel_amerikapolitfyz_120x160_big_stranafyz.jpg

> [online]. [cit. 2013-02-22].

Obr 4. <<http://xroads.virginia.edu/~cap/sam/sam4.gif>> [online]. [cit. 2012-01-15].

Obr 5. <http://mapasveta.info/amerika/images/amerika_pol196.jpg> [online]. [cit. 2012-

02-21].

Obr 6.

<http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:Obama_portrait_crop.jpg> [online]. [cit. 2013-02-22].

Obr 7. <<http://www.thegloss.com/wp-content/uploads/2013/02/michelle-obama-portrait.jpg>> [online]. [cit. 2013-02-22].

Obr 8. <<http://en.wikipedia.org/wiki/File:WhiteHouseSouthFacade.JPG>> [online]. [cit. 2013-02-22].

Obr 9.

<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/26/Obama_family_portrait_in_the_Green_Room.jpg> [online]. [cit. 2013-02-22].

Obr 10. <<http://www.usa24.cz/wp-content/gallery/usa/usa-1.png>> [online]. [cit. 2012-02-21].

Obr 11. <<http://files.ozak-newton.webnode.cz/200000011-ad9aeae950/riv.GIF>> [online]. [cit. 2012-02-22].

Obr 12. <<http://geoportal.alej.cz/uploads/files/usa2.jpg>> [online]. [cit. 2012-02-23].

Obr 13. <<http://mapa.jazgym-ostrava.cz/mapa/images/klima.gif>> [online]. [cit. 2013-02-28].

Obr 14. <<http://mapa.jazgym-ostrava.cz/mapa/images/srazky.jpg>> [online]. [cit. 2013-02-28].

Obr 15. <http://i445.photobucket.com/albums/qq175/E-shadow/WickedSunshine_UncleSam_WatchingYou.png> [online]. [cit. 2012-01-15].

Obr 16. <<http://www.nepise.cz/img/mybloginfo/22462.jpg>> [online]. [cit. 2013-03-21].

Obr 17. <<http://www.ig.cas.cz/userdata/pictures/geopark/postery/Zeme-o09.png>> [online]. [cit. 2012-03-15].

Obr 18. <http://www.optitravel.cz/uploads/fs_images/cltrips/102/-miami-beach_666_o.jpg> [online]. [cit. 2012-03-15].

Obr 19. <http://www.tripzone.cz/content_img_cs/000/aljaska-mount-mckinley-w-551.jpg> [online]. [cit. 2012-03-15].

Obr 20. <<http://www.photographyblogger.net/wp-content/uploads/2009/09/Chicago4.jpg>> [online]. [cit. 2012-03-15].

Obr 21. <<http://www.usa24.cz/wp-content/gallery/los-angeles/los-angeles-2.jpg>> [online]. [cit. 2012-03-15].

Obr 22. <<http://i.ck.cz/f/3615/12.jpg>> [online]. [cit. 2012-03-15].

Obr 23. <<http://traildirt.com/wp-content/uploads/2012/11/grand-canyon.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-25].

Obr 24. <http://volanidalek.cz/usa/parky-zapadu/obr/yellowstone-15_11.jpg> [online]. [cit. 2012-06-10].

Obr 25.

<<http://www.alpics.net/slides/Lonely%20Road%20to%20Shoshone,%20Death%20Valley%20National%20Park,%20California.jpg>> [online]. [cit. 2012-06-10].

- Obr 26. <<http://media.away.com//away/images/park-active-overview/everglades-np.jpg>> [online]. [cit. 2012-06-10].
- Obr 27. <http://www.goadventurewatersportsblog.com/wp-content/uploads/2011/07/Half_Dome_Merced_River_Yosemite_California.jpg> [online]. [cit. 2012-06-10].
- Obr 28. <<http://www.pictures-usa.com/sequoia/sequoia-34.jpg>> [online]. [cit. 2012-06-10].
- Obr 29. <http://s3.amazonaws.com/files.posterous.com/temp-2011-04-16/InvxcdmDEFyImupEGzlibfIpfFtlxIBIgiqnmIkgvrAAxvCoizfgfGIJHjr/Popn_Density_of_the_USA.gif.scaled1000.gif?AWSAccessKeyId=AKIAJFZAE65UYRT34AOQ&Expires=1366911691&Signature=Wrbk3HvHP3wvWLA7%2F%2F065D%2BrsCg%3D> [online]. [cit. 2012-03-21].
- Obr 30. <<http://www.nycondoblog.com/wp-content/uploads/ues-storage-mini.jpg>> [online]. [cit. 2012-03-21].
- Obr 31. <http://lancaster.unl.edu/images/GuessIt/July/July10_Big.jpg> [online]. [cit. 2012-03-21].
- Obr 32. <http://gymtri.trinec.org/soubory/Zemepis/5-rocnik/regionalni-geografie/sever_amerika-socioekon_pomery/megalopolis_Boswash.png> [online]. [cit. 2012-03-21].
- Obr 33. <<http://img225.imageshack.us/img225/3586/chipittdy2.jpg>> [online]. [cit. 2012-03-21].
- Obr 34. <http://www.spur.org/documents/article110107_images/map001.gif> [online]. [cit. 2012-03-22].
- Obr 35. <<http://www.magplane.com/maps/calmega.jpg>> [online]. [cit. 2012-03-22].
- Obr 36. <<http://www.rade.ic.cz/2rocnik/sevamerika/usa%20cernosi.JPG>> [online]. [cit. 2013-02-27].
- Obr 37. <<http://www.rade.ic.cz/2rocnik/sevamerika/usa1%20nab%20struktura.gif>> [online]. [cit. 2013-02-27].
- Obr 38. <<http://www.flickr.com/photos/davidyuweb/6978854146/in/gallery-7184863@N03-72157631128759442/lightbox/>> [online]. [cit. 2013-04-01].
- Obr 39. <<http://assets.inhabitat.com/wp-content/blogs.dir/2/files/2011/03/nyc-taxi.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-01].

- Obr 40. <http://4.bp.blogspot.com/9v6IIeRg9ys/TZMJM9vRS0I/AAAAAAAAABQ/6iz8Ik_GXc8/s1600/School+bus+-+Dumbo+289.JPG> [online]. [cit. 2013-04-01].
- Obr 41. <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:American_truck.JPG> [online]. [cit. 2013-04-01].
- Obr 42. <http://www.cruiselinefans.com/attachments/american-cruise-lines-776/42998d1351787883-american-cruise-lines-queen-mississippi-heads-new-orleans-562451_10151019345061323_822135653_n.jpg> [online]. [cit. 2013-04-01].
- Obr 43. <<http://www.airlinereporter.com/wp-content/uploads/2013/01/AA-737-Livery.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-01].
- Obr 44. <http://rlv.zcache.co.uk/uncle_sam_wants_you_sticker-p217190346679250481envb3_400.jpg> [online]. [cit. 2013-04-25].
- Obr 45. <<http://www.fodors.com/weekend-getaways/images/portland-maine.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-02].
- Obr 46. <<http://radioboston.wbur.org/files/2012/09/green-mountains.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-02].
- Obr 47. <http://www.kaplaninternational.com/ch/Images/06-boston-ferry_tcm68-15351.jpg> [online]. [cit. 2013-04-02].
- Obr 48. <<http://misunderstoodmariner.blogspot.cz/2009/11/mayflower-and-speedwell.html>> [online]. [cit. 2013-04-11].
- Obr 49. <http://www.olivetreeinitiative.org/wp-content/uploads/2011/12/large_Harvard_University_building.jpg> [online]. [cit. 2013-04-11].
- Obr 50. <http://4.bp.blogspot.com/-WvnoO0dQwgI/Td1-BTPI9HI/AAAAAAAAABp0/GAPdoi19BpE/s1600/old_boston_bruins_logo_2244%255B1%255D.gif> [online]. [cit. 2013-04-11].
- Obr 51. <http://www.capecodemployer.com/images/cape_cod_beach.jpg> [online]. [cit. 2013-04-02].
- Obr 52. <<http://www.thehighpointeinn.com/blog/wp-content/uploads/2013/03/Cape-Cod-map.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-02].
- Obr 53. <http://www.compassionheart.com/images/mt_wash_good.jpg> [online]. [cit. 2013-04-02].
- Obr 54. <<http://www.wearenotmartha.com/wp-content/uploads/Big-E-Maine-Potatoes.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-02].

- Obr 55. <http://www.gagear.com/featured_art/Maine-Lobster-Fest-1.jpg> [online]. [cit. 2013-04-02].
- Obr 56. <<http://web.mit.edu/people/maldovan/mit.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-02].
- Obr 57. <<http://www.publicdomainpictures.net/pictures/20000/velka/empire-state-building.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-11].
- Obr 58.
<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/ef/Appalachians_NC_BLRI9242.jpg> [online]. [cit. 2013-04-02].
- Obr 59. <http://www.markbetz.net/slideshows/the-jersey-know/images/highlands_allamuchy_abandonedfarm.jpg> [online]. [cit. 2013-04-11].
- Obr 60.
<<http://s.yabstaphiladelphia.com/locations/61/image/5/7/e/1/57e17af6d9bc319f9e0a20d8d49422d8.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-11].
- Obr 61. <<http://www.holidayga.com/blog/wp-content/uploads/2011/12/Rangers-Logo.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-11].
- Obr 62. <<http://idesigniphone.net/wallpapers/01011.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-11].
- Obr 63. <<http://www.amazingplacesonearth.com/wp-content/uploads/2012/12/Niagara-Falls-USA.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-02].
- Obr 64. <<http://www.newyork.sk/wp-content/uploads/2013/03/new-york.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-05].
- Obr 65. <<http://www.landman.org/images/website-graphics-and-buttons/CC07FDFA418D.jpg?sfvrsn=2>> [online]. [cit. 2013-04-05].
- Obr 66. <<http://www.destination360.com/north-america/us/pennsylvania/images/s/pittsburgh.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-11].
- Obr 67. <<http://www.prlog.org/11346199-cravin-crabs.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-11].
- Obr 68. <<http://www.exclusivepropertiesinmiami.com/images/frente/miabeach.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-09].
- Obr 69. <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Rainy_Blue_Ridge-27527.jpg> [online]. [cit. 2013-04-09].
- Obr 70.
<http://www.learnnc.org/lp/media/uploads/2009/09/2997265506_1996582916_b.jpg> [online]. [cit. 2013-04-09].

Obr 71.

<http://www.elvis.com/images/enhanced/graceland/epe10_enh_intro_graceland.jpg>

[online]. [cit. 2013-04-10].

Obr 72.

<<http://www.megge.siegenthaler.name/vacation/lotusphere/Images/Hallfame.jpg>>

[online]. [cit. 2013-04-10].

Obr 73. <[http://images.nationalgeographic.com/wpf/media-](http://images.nationalgeographic.com/wpf/media-live/photos/000/205/cache/charleston-south-carolina-vacation_20502_600x450.jpg)

[live/photos/000/205/cache/charleston-south-carolina-vacation_20502_600x450.jpg](http://images.nationalgeographic.com/wpf/media-live/photos/000/205/cache/charleston-south-carolina-vacation_20502_600x450.jpg)>

[online]. [cit. 2013-04-11].

Obr 74. <http://farm4.staticflickr.com/3108/2641862466_b72e77b174.jpg> [online].

[cit. 2013-04-11].

Obr 75. <http://www.fl-keys.com/newsletter/200511/images/rt_bridge2.jpg> [online].

[cit. 2013-04-11].

Obr 76. <<http://wecaretogive.org/wp-content/uploads/2011/01/kentuckyderby.jpg>>

[online]. [cit. 2013-04-11].

Obr 77. <[http://assets.bizjournals.com/sanjose/news/biz%20-%20Coca-](http://assets.bizjournals.com/sanjose/news/biz%20-%20Coca-Cola_logo5*304.jpg?v=1)

[Cola_logo5*304.jpg?v=1](http://assets.bizjournals.com/sanjose/news/biz%20-%20Coca-Cola_logo5*304.jpg?v=1)> [online]. [cit. 2013-04-11].

Obr 78.

<http://www.examiner.com/images/blog/replicate/EXID31244/images/Jim_Beam_lcelier-nl.jpg>

[online]. [cit. 2013-04-11].

Obr 79. <<http://www.izaping.com/wp-content/uploads/2013/01/kfc.jpg>> [online]. [cit.

2013-04-14].

Obr 80. <[http://www.usageorge.com/Wallpapers/Cities-Places/wallpaper/Chicago-](http://www.usageorge.com/Wallpapers/Cities-Places/wallpaper/Chicago-Lake-Michigan.jpg)

[Lake-Michigan.jpg](http://www.usageorge.com/Wallpapers/Cities-Places/wallpaper/Chicago-Lake-Michigan.jpg)> [online]. [cit. 2013-04-14].

Obr 81. <<http://www.leechlaketeam.com/wp-content/uploads/leech-lake.png>> [online].

[cit. 2013-04-14].

Obr 82. <<http://deborahpetersen.files.wordpress.com/2012/10/music-bob-dylan.jpg>>

[online]. [cit. 2013-04-14].

Obr 83.

<[http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/b/b3/Anton_Cermak_cph.3b2](http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/b/b3/Anton_Cermak_cph.3b27410.jpg/192px-Anton_Cermak_cph.3b27410.jpg)

[7410.jpg/192px-Anton_Cermak_cph.3b27410.jpg](http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/b/b3/Anton_Cermak_cph.3b27410.jpg/192px-Anton_Cermak_cph.3b27410.jpg)> [online]. [cit. 2013-04-14].

Obr 84. <http://www.moseleycorp.com/wp-content/uploads/2012/12/ohare_logo.jpg>

[online]. [cit. 2013-04-14].

- Obr 85. <http://wastedyourtime.com/sears_tower_glass/sears_tower_103floor.jpg> [online]. [cit. 2013-04-14].
- Obr 86. <<http://desifoodbuzz.com/wordpress/wp-content/uploads/2012/10/door-county-wisconsin.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-14].
- Obr 87. <<http://textbookofbacteriology.net/themicrobialworld/DairyFarm.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-14].
- Obr 88. <<http://www.autodoplnky.cz/picture/automobilky/ford/ford-logo-big.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-14].
- Obr 89. <<http://www.autodoplnky.cz/picture/automobilky/chevrolet/chevrolet-logo-big.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-14].
- Obr 90.
<http://www.oldcarbrochures.com/static/NA/Cadillac/1966_Cadillac/1966_Cadillac_Prestige_Brochure/1966%20Cadillac%20Prestige-01.jpg> [online]. [cit. 2013-04-14].
- Obr 91.
<http://en.wikipedia.org/wiki/File:Cumulus_Clouds_over_Yellow_Prairie2.jpg> [online]. [cit. 2013-04-15].
- Obr 92. <<http://indiani.cz/clanky/upload/clanky-fauna/bizon-1.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-15].
- Obr 93. <<http://www.alfredoartist.com/Optimized%20Images/Rodriguez-SiouxScouts.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-15].
- Obr 94.
<http://minnesota.publicradio.org/collections/special/columns/updraft/assets_c/2013/04/The-Corn-Palace-thumb-480x304.jpg> [online]. [cit. 2013-04-15].
- Obr 95. <<http://media-3.web.britannica.com/eb-media//02/75502-004-47C41965.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-15].
- Obr 96. <<http://www.destination360.com/north-america/us/missouri/images/s/the-gateway-arch.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-15].
- Obr 97. <http://2.bp.blogspot.com/_iYktd68GAs/TCGr7quAwZI/AAAAAAAAAPc/J55vryPRorU/s1600/Kansas+City.jpg> [online]. [cit. 2013-04-16].
- Obr 98.
<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/a/ae/Nicotiana_Tobacco_Plants_1909px.jpg/220px-Nicotiana_Tobacco_Plants_1909px.jpg> [online]. [cit. 2013-04-16].

- Obr 99. <<http://3.bp.blogspot.com/-1fL21GExnzs/UMXkc8wOoFI/AAAAAAAAAFs/V6kPjMRYK04/s1600/ear-of-corn.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-16].
- Obr 100. <<http://www.cojeco.cz/attach/image/max/01/e439/01e439092a3c2d05cf64a7a6b2135d68.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-12].
- Obr 101. <http://www.fairwaymotorinn.com/images/ozark_mountains1.jpg> [online]. [cit. 2013-04-13].
- Obr 102. <<http://www.airphotona.com/stockimg/images/14869.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-13].
- Obr 103. <http://www.bet.com/celebrities/photos/2013/01/gotta-love-new-orleans/_jcr_content/leftcol/flipbook/flipbookimage_5.flipfeature.dimg/101712-music-best-super-bowl-halftime-shows-louis-armstrong.jpg> [online]. [cit. 2013-04-06].
- Obr 104. <http://onwardreserve.com/media/wysiwyg/mardi_gras_3.jpg> [online]. [cit. 2013-04-16].
- Obr 105. <<http://3.bp.blogspot.com/-Lz8y3ZCD2aQ/UFZKO48tVaI/AAAAAAAAA1g/knt9sbhDePs/s1600/Texas+Cowboys+3.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-16].
- Obr 106. <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a6/French_Quarter01_New_Orleans.JPG> [online]. [cit. 2013-04-16].
- Obr 107. <http://images.motorcycle-usa.com/PhotoGalleries/Laughlin-Day-3_Route66.jpg> [online]. [cit. 2013-04-17].
- Obr 108. <<http://www.210countries.com/wp-content/uploads/2012/05/route-66-map.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-17].
- Obr 109. <http://kanasherry.files.wordpress.com/2012/03/img_1549-1.jpg> [online]. [cit. 2013-04-17].
- Obr 110. <http://businessclimate.com/sites/default/files/imagecache/node_article_610x398_scale_crop/7301007jwa1610_069_0.jpg> [online]. [cit. 2013-04-17].
- Obr 111. <<http://www.progressivegrocer.com/userfiles/image/Genuine%20Texas%20Beef%20logo.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-17].

- Obr 112. <<http://texassteakhouse.com/images/flashalt/steaks.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-17].
- Obr 113.
<http://2.bp.blogspot.com/RBEcy2w1vCY/S_QcqVsye9I/AAAAAAAAAEw/O9ThEYwtG6k/s1600/HPIM2993.JPG> [online]. [cit. 2013-04-18].
- Obr 114. <<http://www.coloradoguy.com/saguaro-national-park-east7.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-18].
- Obr 115.
<http://www.magazinusa.com/images_st2/ut/saltlakecity/m1g_salt_lake_desert.jpg> [online]. [cit. 2013-04-18].
- Obr 116. <<http://img.geocaching.com/cache/dc8c4b53-56dc-496b-9c92-82746f89efab.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-09].
- Obr 117. <http://farm5.staticflickr.com/4021/4209515110_af34d8e260.jpg> [online]. [cit. 2013-04-18].
- Obr 118. <<http://www.winningstreak.com/blog/images/Las-Vegas-Strip.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-19].
- Obr 119. <<http://www.rockymountainmagazine.com/wp-content/uploads/2011/04/Arches-National-Park.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-19].
- Obr 120. <<http://www.empoweringparks.com/Mesa-Verde-National-Park-Cliff-Palace-2.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-19].
- Obr 121. <http://www.transeuropa.ro/poze_oferte/folder628/poza.jpg> [online]. [cit. 2013-04-19].
- Obr 122. <<http://www.snowymountainsheepcreamery.com/images/P1050855-500.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-19].
- Obr 123. <<http://www.potatopro.com/pictures/idaho-potato.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-19].
- Obr 124.
<<http://media.point2.com/p2a/htmltext/0c42/8b8b/a2b9/58bb30091dd10e021382/original.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-19].
- Obr 125. <http://farm1.static.flickr.com/77/196826432_a2e87ee799.jpg> [online]. [cit. 2013-04-19].
- Obr 126. <<http://www.ratestogo.com/blog/wp-content/uploads/2009/04/cal7.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-20].

- Obr 127. <<http://www.alaskaphotographyblog.com/wp-content/uploads/2011/09/2126709.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-20].
- Obr 128. <<http://www.wildnatureimages.com/images%202/060309-015..jpg>> [online]. [cit. 2013-04-20].
- Obr 129. <<http://cdn3.dogonews.com/pictures/6855/content/iditarod-1.jpg?1299472429>> [online]. [cit. 2013-04-20].
- Obr 130.
<http://4.bp.blogspot.com/_HUSmThtNoz0/TP1j6MOYHsI/AAAAAAAAAHk/f01NrFyU7TI/s1600/hawaiian-hula-dancer.jpg> [online]. [cit. 2013-04-20].
- Obr 131. <<http://www.burlisonlaw.com/wp-content/uploads/2012/11/goldengate1.jpeg>> [online]. [cit. 2013-04-20].
- Obr 132. <http://wallpapers.free-review.net/wallpapers/63/Seattle,_Washington_-_Space_Needle.jpg> [online]. [cit. 2013-04-20].
- Obr 133. <<http://www.zapbuild.com/img/projects/cafruitco.jpg>> [online]. [cit. 2013-04-20].
- Obr 134.
<http://siliconvalley.apwa.net/chapters/southbayarea/images/SiliconValley_m.jpg> [online]. [cit. 2013-04-20].
- Obr 135. <<http://rade.ic.cz/2rocnik/sevamerika/sa%20slep.gif>> [online]. [cit. 2013-02-10].

9. PŘÍLOHY

Příloha 1: Interaktivního výukový program obsahující procvičování uvedené látky

Interaktivní česko-anglický výukový program s názvem „United States of America“ je vypracován v programu Smart Notebook 10 a je určen žákům 7. třídy základní školy a případně i žákům starším. Tato moderní výuková pomůcka slouží primárně k výuce regionální geografie Ameriky na základní škole a zároveň procvičuje schopnost porozumění a komunikace v anglickém jazyce. Komplexní interaktivní program i s pracovními listy a dalšími přílohami se nachází na přiloženém CD, společně s elektronickou verzí diplomové práce. Pracovní listy se nacházejí také v *Příloze 2* diplomové práce. Miniatury všech slidů interaktivního programu jsou zobrazeny v uživatelské příručce (*Příloha 3*), kde je podrobně popsána práce s programem a jeho možnosti. Slidy v uživatelské příručce nemají možnost interaktivity, slouží pouze jako náhled do struktury a grafického provedení výukového programu. Uživatelská příručka obsahuje také vypracované pracovní listy.

Příloha 2: Pracovní listy

Pracovní list č. 1 (ke kapitole „Nature, climate, environment“ konkrétně k části „Climate in the USA“):

CLIMATE IN THE USA (pracovní list)

In the USA you can find more climatic zones:

Temperate (mild) climate: *the north of the USA* (colder and more humid than in the Czech Republic because of Labrador cold sea current) The biggest part of the USA area belongs to the mild climate.

Subtropical climate: *the south of the USA (Coastal Plain), pleasant weather*

Tropical climate: *peninsula Florida and Gulf of Mexico, Hawaii*

Subarctic climate: *Alaska*. Two thirds of the land is permanently frozen.

Highland climate: *the Cordilleras, Rocky Mountains*. It is colder in the mountains than in the lowlands. The highland climate is dependent on the altitude.

The continental climate with hot summers and cold winters is typical for the most of the area. The most dry and hot place of the USA is Death Valley.

It rains much in the Cordilleras and it rains more from the middle of the area to the coast of Atlantic ocean. The middle area (Great Plains) is very dry.

Vocabulary:

temperate - mírný

subtropical - subtropický

tropical - tropický

subarctic - subarktický

highland climate - horské klima

continental - vnitrozemské

humid - vlhký

cold sea current - studený mořský proud

pleasant - příjemný

frozen - zmrzlý

altitude - nadmořská výška

ÚKOL: Vypracuj poznámky v ČJ o klimatu USA (použij text výše + údaje na interaktivní tabuli):

V USA najdeme více klimatických pásů (zón):

- Na Aljašce:.....
- v horách (západní část): .....
- na jihu území: .....

- na Floridě:.....
- na Havaji:.....
- na většině území (sever a střed):.....
- Většina území má VNITROZEMSKÉ / PŘÍMOŘSKÉ klima, což znamená.....
- Studené větry, které v zimě proudí ze severu na jih se nazývají:.....
- Nejvíce srážek spadne v průběhu roku v oblasti:
.....

Pracovní list č. 2 (pro kapitolu „US Regions“, konkrétně část „The Lower Northeast“):

OTÁZKY K POSLECHŮM NA TÉMA WASHINGTON D.C., NEW YORK

WASHINGTON D. C.:

1. What do you know about Washington D. C.? What do the letters D. C. stand for?
2. Where is Washington D. C. situated?
3. How are the streets in the capital organized?
4. What are the important places and institution in D. C.?
5. Are there some museums and parks in D. C.?

NEW YORK CITY:

1. Where is New York situated and why is it important?
2. What nicknames does it have?
3. What parts does NYC consist of and what do you know about Manhattan?
4. What do you know about famous places in Manhattan?
5. What do you know about the Statue of Liberty?

Pracovní list č. 3 (pro zopakování kapitoly „US Regions“):

PRACOVNÍ LIST – REGION USA

Vypracovali:

Region:

1. Vyznačte hranice USA a vašeho regionu odlišnými barvami na mapě:

2. Jednou větou popište geografickou polohu vašeho regionu v rámci USA:

3. Vypište jména všech států vašeho regionu:

4. Napište, co je pro váš region typické v následujících oblastech:

- POHOŘÍ či NÍŽINA:

- ŘEKA či JEZERO/JEZERA:

- ZEMĚDĚLSTVÍ (plodina, chované zvíře):

- PRŮMYSL:

- ZNÁMÉ MĚSTO/MĚSTA:

- TURISTICKÝ CÍL:

5. Vyberte si jeden stát z regionu, který byste rádi navštívili a uveďte konkrétní místa, kam byste se rádi podívali:

6. Na čistý list papíru A3 zpracujte váš region formou koláže (s použitím mapek, kreseb, anglických nápisů a hesel, fotografií a obrázků). Využijte již vyplněných cvičení pro inspiraci, co všechno tam může být.

Pracovní list č. 4 (pracovní text pro kapitulu „Brief history of America“):

History of the United States

(only selected parts)

Use the dictionary.

Colonialism

Settlement by Europeans was very slow. At first only Spanish explorers showed any interest.

The first English colony was founded in Virginia in 1607.

In November 1620, the small *ship Mayflower* brought a group of English Puritans to Massachusetts. They had left England to avoid persecution after their conflict with King James I and his Church. They are known as **the Pilgrim Fathers**. They landed near present day Boston, at a place which they called **Plymouth**. Half of them died of starvation or epidemics during the first winter. Those who survived celebrated their

first harvest (as *Thanksgiving Day*).

Within the next few years the Pilgrim Fathers were followed by thousands of other settlers: English, Dutch, Irish and French. They called their new home **New England**.

War of Independence

British government continually raised the taxes on the colonies, but it caused rebellion. In 1773, North Americans, dressed as Indians, emptied chests of British tea into the waters of Boston harbor. This **"BOSTON TEA PARTY"** marked the beginning of **the War of Independence (1775-1783)**.

The colonists wished to rule the country by themselves.

On July 4, 1776, the representatives of the original thirteen colonies adopted the Declaration of Independence, which established the United States of America. Britain recognized the United States in 1783. In 1788, the American Constitution was adopted, and the following year **George Washington** was elected the first President of the United States.

Civil War

Civil War (also called War between the North and the South of the USA) started after disagreement of the North settlers with the slave system in the South. The Northerners wanted abolition of slavery which the Southern planters did not want to hear about because their prosperity depended on the hard work of slaves.

Civil War started in 1861 and ended in 1865, resulting in a victory for the North. In 1863, President Lincoln gave the slaves freedom.

World War II

In the 20th century, the US became one of the most dominant powers in the world. America participated in both world wars during this time, and ended World War II as one of two superpowers. The Soviet Union was the other superpower. World War II brought many Jewish refugees. America has become the "melting pot" of nations.

2nd half of the 20th century

In 1945, the United States was the strongest country in the world. Its money and atomic bombs became dangerous for the Soviet Union, trying to convert the world to communism. The "COLD WAR" between the two countries began. The most important events of this war were the birth of NATO in 1949, the Korean War (1950-1953), testing new nuclear weapons, the space race, the Berlin Wall built in 1961 and the Vietnam War (1965-1973). The Cold War ended in 1989, with the collapse of communism and Soviet Union.

Source: BRENDLOVÁ S. (2000): Reálie anglicky mluvících zemí: Basic Facts on English – Speaking Countries. Fraus, Plzeň. 79s.

Příloha 3: Uživatelská příručka

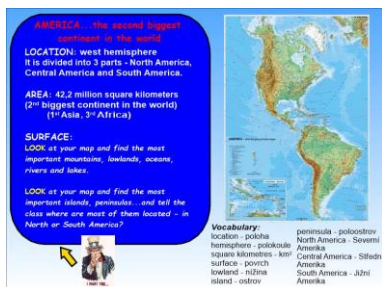
Při spuštění výukového programu je třeba postupovat postupně po jednotlivých slidech (pomocí obecných šipek na přepínání slidů v zobrazení na celou obrazovku), pokud není na právě zobrazeném slidu uvedena červená či oranžová šipka, většinou označená nápisem „Back“, „Main Menu“, „End“ či „Continue“. Speciální šipka na slidu je nadřazena šipkám obecným a většinou značí konec určité části. Pro dobrou přehlednost struktury programu je dodržení uvedeného postupu nezbytné.

Úvodní slide interaktivního programu. Po kliknutí na vlajku se spustí hymna USA (délka: 1:11).

Představení průvodce Sama. Strýček Sam byl vybrán jako průvodce, protože je typickou americkou populární postavou, je vždy oblečen v barvách USA. Autorce se líbil také jeho přísný výraz, proto jeho vstupy jsou namluveny sice přátelskými, ale přísnými slovy s jasným úkolem. Sam často důrazně upozorňuje na následující zkoušení, případně se ptá na již nabyté znalosti žáků ohledně USA. Po kliknutí na obrázek na tomto slidu se spustí nahrávka s přivítáním a představením programu v anglickém jazyce (délka: 0:29s). Strýček Sam je namluven autorkou diplomové práce, hlas byl změněn na hlubší s pomocí programu na úpravu hlasu Morph Wox Pro. Hlas strýčka Sama není ve všech případech v ideální kvalitě, avšak při plné pozornosti žáků je srozumitelný. Část nahrávek byla nahrávána na jiném počítači, proto se kvalita a výška hlasu může na různých slidech zdát trochu jiná. Ve většině případů je nahrávka na příslušném slidu doplněna bublinou s konkrétním přepsaným textem poslechu. Díky tomu již nemůže být žádný problém se srozumitelností ani pro poslechově slabší žáky.

Tento slide uvádí základní informace o světadílu Amerika (poloha, rozloha, povrch). Obsahuje dva úkoly pro práci s atlasem (fyzická mapa Ameriky). Fyzická mapa Ameriky je zobrazena i na slidu, avšak díky malé velikosti je vhodná jen pro základní orientaci ne pro vyhledávání pojmů. Prvním úkolem je vyhledat v mapě Ameriky důležité hory, nížiny, řeky, jezera, oceány. Druhý úkol se zaměřuje na poloostrovy a ostrovy Ameriky a na porovnání četnosti ostrovů v Severní a Jižní Americe. Práce s atlasem je na začátku programu zařazena z důvodu bližšího představení světadílu a regionu, o kterém se žáci budou učit. Po kliknutí na Sama, je přečteno upozornění na tento úkol (délka: 0:08s). Slide je doplněn anglicko-českým slovníčkem obtížnějších pojmů.

Tento slide uvádí základní informace o Spojených státech amerických (poloha, počet obyvatel, sousední státy, politický systém, hlava státu, hlavní město). Je doplněn politickou mapou Ameriky s vyznačením USA pro lepší orientaci. Dvě bílé hvězdy v dolní části slidu odkazují na základní informace o USA (příloha programu – zdroj: Časopis Bridge) a na další slide s informacemi o prezidentovi USA. Tyto části se zobrazí po kliknutí na příslušnou hvězdu. Příloha se zobrazí v programu Adobe Reader a lze ji v případě potřeby vytisknout. Slide je doplněn anglicko-českým slovníčkem obtížnějších pojmů.

Tento slide poskytuje informace o současném prezidentu Barracku Obamovi, jeho sídle a rodině. Text je psán velice srozumitelnou angličtinou, kde se dá význam složitějších výrazů dobře odhadnout z kontextu. Pokud by žáci přesto nerozuměli, mohou využít anglicko-českých slovníků. Slovníček pojmů není zařazen. Tlačítkem „Continue“ (červená šipka) lze pokračovat na další slide úvodní kapitoly.

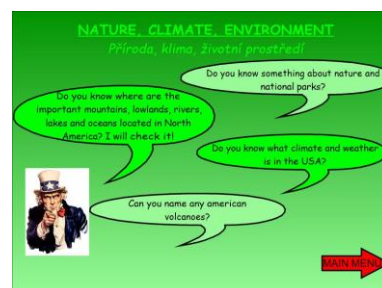
Pokračováním je slide s informacemi ohledně států USA, které se nacházejí v červeném rámečku. Průvodce Sam (po kliknutí na jeho podobiznu) uvede úkol vyjmenovat co nejvíce států USA, které žáci znají (délka: 0:12s). Jako nápověda slouží mapa států USA, která se zobrazí po kliknutí do prázdného místa pod modrou šipkou. Pro další procvičování slouží internetový odkaz na hru „Sheppard Software“, kde se žáci učí určovat polohu jednotlivých států či měst.

Tento slide je zařazen po 6 úvodních slidech a slouží k výběru jednotlivých kapitol:

1. Nature, Climate, Environment
2. Americans, Their Cities and Economy
3. US Regions
4. Brief History of America

Každá kapitola má i procvičovací část dostupnou pod jednotlivými tlačítky „Practice“. Odkazy na jednotlivé kapitoly i na procvičování k jednotlivým kapitolám jsou barevně odlišeny pro lepší orientaci. Podobnou barvu má i pozadí jednotlivých slidů kapitol. Pro přechod na závěrečný slide programu a ukončení programu slouží červená šipka s nápisem „End“.

Úvodní slide pro kapitolu „Nature, Climate, Environment“. Obsahuje motivační dělení na 4 části formou otázek průvodce Sama na znalosti žáků ohledně daných fyzicko-geografických témat, které jsou dostupné po kliknutí na příslušnou bublinu. Obsah fyzicko-geografické kapitoly je fyzicko-geografický místopis Severní Ameriky, národní parky, klima a sopečná činnost. Po kliknutí na červenou šipku „Main Menu“ se zobrazí hlavní rozřazovací slide jednotlivých kapitol interaktivního programu.

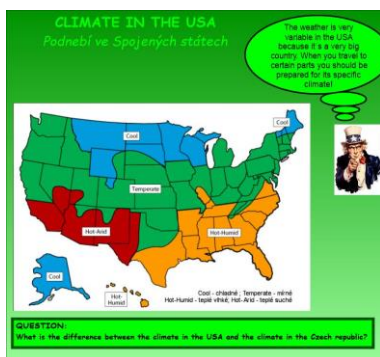

Tento slide učí žáky již známé místopisné geografické pojmy i v anglickém jazyce. Žáci sami odhadují a přiřazují anglické názvy k českým. Jako kontrola správného přiřazení slouží tlačítko „Check“.

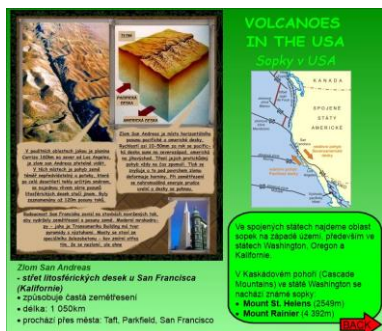

Tento slide je pokračováním předchozího. Žáci opět přiřazují anglické místopisné názvy k českým. Tentokrát se jedná o názvy Velkých jezer. Jako kontrola správného přiřazení slouží tlačítko „Check“. Po kliknutí na průvodce Sama se přehraje namluvená otázka v zelené bublině, která žáky nutí k přemýšlení o podobnosti názvů jezer v anglickém a českém jazyce (délka: 0:18s). Po kliknutí na červenou šipku „Back“ se zobrazí opět úvodní slide pro kapitolu „Nature, Climate, Environment“.

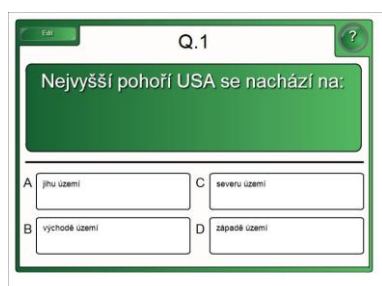
Po rozkliknutí další části z úvodního slidu „Nature, Climate, Environment“ se zobrazí podkapitola klima, která má celkově 3 slidy. Na tomto prvním slidu se kliknutím na podobiznu Sama se přehraje namluvená bublina sloužící jako motivační úvod do tématu (délka: 0:15s). Na slidu se nachází dva rámečky s upozorněním na úkoly a s otázkou na zamyšlení (horní se načte až po zobrazení stránky v programu Smart Board, proto na miniatuře není vidět). V horním rámečku je upozornění na možnou práci s pracovním listem a pokyn na rozkliknutí mapky. Otázka se týká porovnání rozdílů mezi klimatem v ČR a v USA. Po kliknutí do prázdného místa uprostřed stránky se zobrazí mapa klimatu USA. K tomuto slidu je vytvořen pracovní list (Climate in the USA), který je přiložen v přílohách programu a lze ho předem vytisknout a žákům nakopírovat (vytvořen v programu MS Word). Pracovní list obsahuje jednoduchý anglický text s anglicko-českým slovníčkem pojmů a doplňovacím cvičením v češtině, které slouží k vytvoření poznámek o tématu a je vázané na tento a následující slide a vlastní text pracovního listu.

Poslední čtvrtá část fyzické geografie pojednává o zemětřesení a sopečné činnosti USA. Na tento slide se lze dostat z úvodního slidu kapitoly „Nature, Climate, Environment“ a tlačítkem „Back“ zase zpět. Z důvodu náročnosti geografických informací je tento slide psán kompletně v českém jazyce. Upozornění se týká poněkud menší velikosti písma u levého obrázku, proto

autorka doporučuje při podrobném čtení slidu přepnout zobrazení do většího přiblížení a takto zobrazit vždy jen potřebnou část textu.

Kapitola procvičování fyzické geografie USA začíná 5 otázkami s výběrem odpovědi ze 4 možností na téma místopisu USA. Kapitola je dostupná z hlavního rozřazovacího slidu. Otázky zjišťují, co si žáci v kapitole přírodních poměrů Ameriky zapamatovali. Správné odpovědi jsou kontrolovány aplikací.

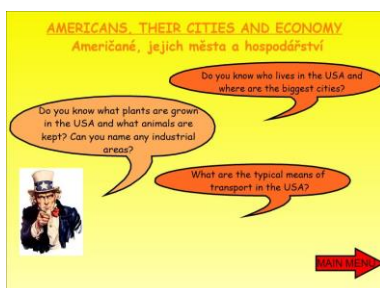
Tento procvičovací slide zjišťuje schopnost žáků odhadnout podle obrázku a podle průměrné lednové a červencové teploty místo v USA. Tímto slidem se zábavným způsobem opakuje rozdílnost klimatu v USA. Měnicí se obrázky žák zastaví kliknutím doprostřed slidu. Zobrazí se jeden obrázek a tři možnosti místa na výběr s pomocnými lednovými (L) a červencovými (Č) teplotami. Aplikace sama kontroluje žákovi odpovědi.

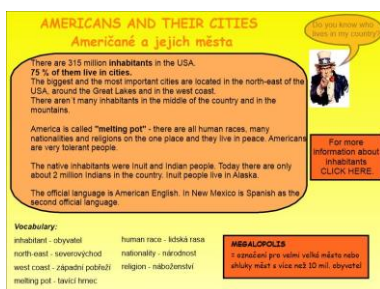
Tento slide se věnuje opakování a rozšiřování povědomí o národních parcích USA. Žáci jednoduše přiřazují k obrázkům správné názvy národních parků.

Tento slide je pokračováním slidu předchozího. Věnuje se přiřazování názvů národních parků k obrázkům. Jelikož je posledním slidem procvičování kapitoly „Nature, Climate, Environment“, červená šipka „Main Menu“ přepne program na hlavní rozřazovací slide jednotlivých kapitol.

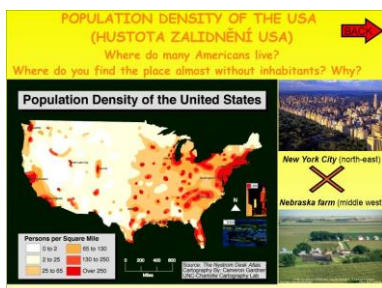

Úvodní slide pro kapitolu „Americans, Their Cities and Economy“. Obsahuje motivační dělení na 3 části formou otázek průvodce Sama na znalosti žáků ohledně daných socioekonomických témat, které jsou dostupné po kliknutí na příslušnou bublinu. Obsahem socioekonomické kapitoly je obyvatelstvo a sídelní struktura, průmysl a zemědělství, doprava. Po kliknutí na červenou šipku „Main Menu“ se zobrazí hlavní rozřazovací slide jednotlivých kapitol interaktivního programu.

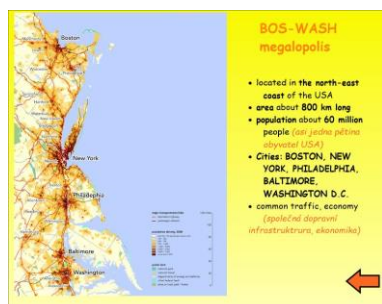

Tento slide je dostupný z úvodního slidu „Americans, Their Cities and Economy“ a zabývá se obyvatelstvem, urbanizací, rasovou strukturou. Úvodní otázka je namluvena Samem a přehraje se po kliknutí na jeho podobiznu (délka: 0:06 s). Text je doplněn anglicko-českým slovníčkem pojmů. Oranžový rámeček vpravo dole vysvětluje pojem „megalopolis“ v českém jazyce. Druhý oranžový rámeček odkazuje na jiný slide v programu, který se věnuje obyvatelstvu podrobněji. Na další slide se lze posunout obecnou šipkou.

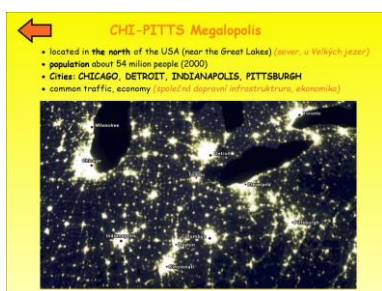

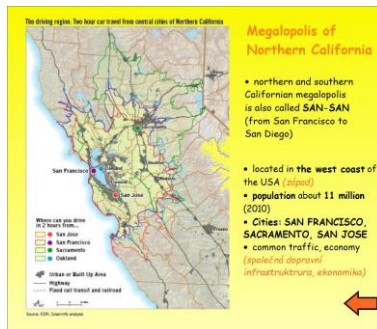
Další slide se zaměřuje na hustotu zalidnění USA, mapka názorně ukazuje zakroužkovaná místa vysoké koncentrace obyvatelstva (na miniatuře nejsou žluté elipsy vidět). Obrázky vlevo ukazují rozdílnou hustotu zalidnění v jednotlivých částech USA. Dvě otázky pod nadpisem se žáků ptají na konkrétní lokality největšího zalidnění a lokality nejmenšího zalidnění. Úkolem žáků je tyto informace vyčíst ze zobrazené mapy. Na mapce se nachází 4 žluté elipsy, které vyznačují známé megalopole. Po kliknutí na jednotlivé elipsy se zobrazí samostatný slide s informacemi o konkrétní megalopoli. Červená šipka „Back“ slouží k návratu na úvodní slide „Americans, Their Cities and Economy“.

Tento slide je dostupný ze slidu „Population Density of the USA“ (po kliknutí na žlutou elipsu). Nachází se zde informace o megalopoli BOS-H-WASH (poloha, rozloha, počet obyvatel, města), které jsou doplněny mapkou megalopole. Oranžovou šipkou se lze dostat zpět na slide „Population Density of the USA“ a vybrat si jinou megalopoli či pokračovat k další části programu.

Tento slide je dostupný ze slidu „Population Density of the USA“ (po kliknutí na žlutou elipsu). Nachází se zde informace o megalopoli CHI-PITTS (poloha, počet obyvatel, města), které jsou doplněny mapkou megalopole. Oranžovou šipkou se lze dostat zpět na slide „Population Density of the USA“ a vybrat si jinou megalopoli či pokračovat k další části programu.

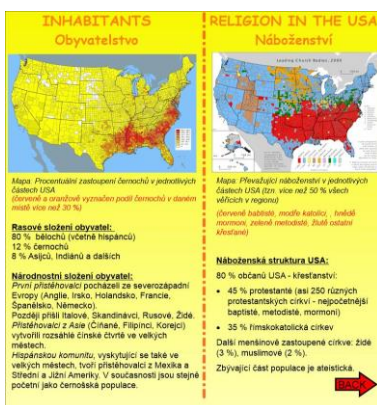
vybrat si jinou megalopoli či pokračovat k další části programu.

Tento slide je dostupný ze slidu „Population Density of the USA“ (po kliknutí na žlutou elipsu). Nachází se zde informace o megalopoli „Northern California“ (poloha, počet obyvatel, města), které jsou doplněny mapkou megalopole. Oranžovou šipkou se lze dostat zpět na slide „Population Density of the USA“ a

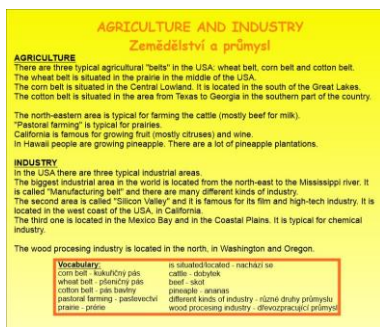
si jinou megalopoli či pokračovat k další části programu.

Tento slide je dostupný ze slidu „Population Density of the USA“ (po kliknutí na žlutou elipsu). Nachází se zde informace o megalopoli „Southern California“ (poloha, počet obyvatel, města), které jsou doplněny mapkou megalopole. Oranžovou šipkou se lze dostat zpět na slide „Population Density of the USA“ a vybrat

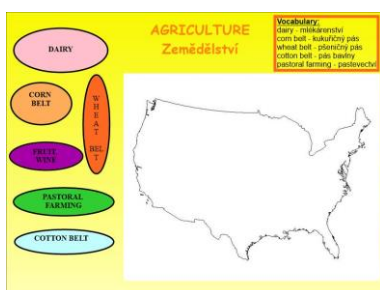

USA, druhá mapa zobrazuje převažující náboženství v jednotlivých částech USA. Tlačítkem „Back“ se lze dostat zpět na slide „Americans and Their Cities“ a odtud pokračovat dále v programu.

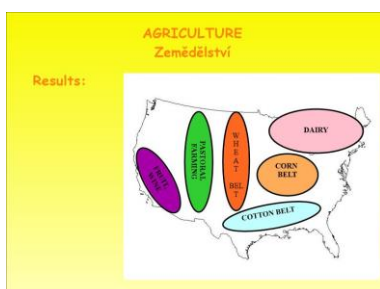
Tento slide je dostupný ze slidu „Americans and Their Cities“ po kliknutí na oranžový obdélník s nápisem „For more information about inhabitants click here.“. Slide obsahuje podrobnější česky psané informace o obyvatelstvu (rasové a národnostní složení) a informace o náboženské struktuře USA, doplněné dvěma názornými mapkami. První mapa zobrazuje procentuální zastoupení černochů v jednotlivých částech

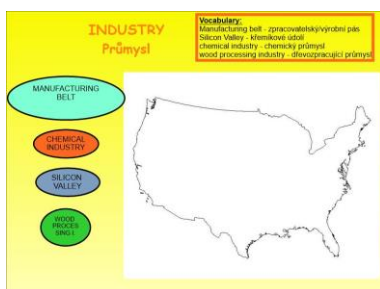
Další podkapitolou socioekonomické geografie je zemědělství a průmysl. Tento slide je dostupný z úvodního slidu kapitoly „Americans, Their Cities and Economy“ po kliknutí na otázku na toto téma. Obsahuje anglický text o zemědělských oblastech a průmyslových areálech USA, který je doplněn anglicko-českým slovníčkem pojmů. Je důležité nechat žáky v klidu text přečíst a ujistit se, že mu rozumějí, protože na tento text navazuje praktické procvičování na následujících slidech.

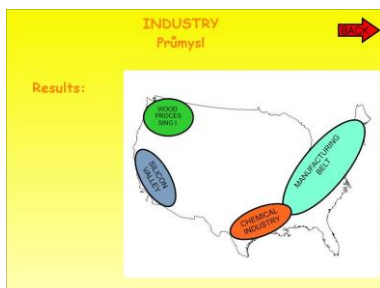
Tento slide navazuje na předchozí a týká se praktické aplikace textu ze slidu „Agriculture and Industry“. Žáci mají za úkol správně umístit zemědělské oblasti do mapy USA. Barevné oblasti lze libovolně přesouvat a otáčet s nimi. Slide je doplněn anglicko-českým slovníčkem názvů oblastí.

Další slide zobrazuje správné výsledky slidu předchozího (zemědělské oblasti).

Tento slide navazuje na text o průmyslových oblastech USA na slidu „Agriculture and Industry“ a týká se praktické aplikace tohoto textu. Žáci mají za úkol správně umístit průmyslové oblasti do mapy USA. Barevné oblasti lze libovolně přesouvat a natáčet. Slide je doplněn anglicko-českým slovníčkem názvů oblastí.

Další slide zobrazuje správné výsledky slidu předchozího (průmyslové oblasti). Červená šipka „Back“ slouží k návratu na úvodní slide „Americans, Their Cities and Economy“.

Třetí částí socioekonomické kapitoly „Americans, Their Cities and Economy“ je doprava. Na slidu se nachází 6 obrázků typických dopravních prostředků pro USA a úkolem žáků je přiřadit správné názvy k jednotlivým obrázkům.

Správné výsledky:

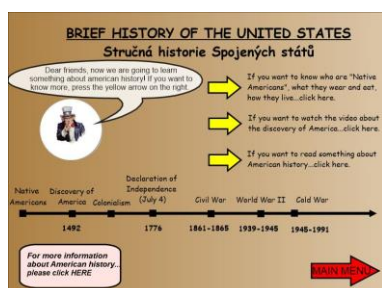
1. Obrázek (vlevo nahoře) – San Francisco – cable car
2. Obrázek (vlevo uprostřed) – New York City – yellow cab
3. Obrázek (vlevo dole) – School bus
4. Obrázek (vpravo nahoře) – American truck
5. Obrázek (vpravo uprostřed) – Queen of the Mississippi
6. Obrázek (vpravo dole) – American Airlines - aeroplane

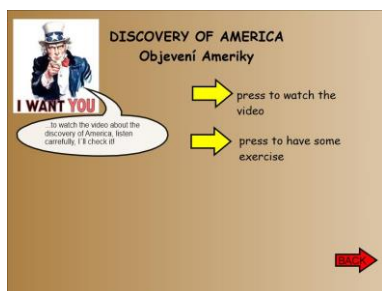
Kapitola procvičování socioekonomické geografie USA obsahuje dva slidy. Kapitola je dostupná z hlavního rozřazovacího slidu. Na tomto slidu se jedná o zařazování měst do dvou důležitých megalopolí. Žáci tahem přesouvají jednotlivé názvy měst do jednoho z rotujících kruhů. Pokud je výběr kruhu správný, název města v kruhu zmizí, pokud ne, název je aplikací vrácen zpět do spodní části slidu. Tímto je provedena okamžitá kontrola.

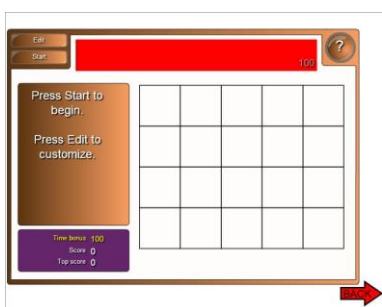
Tento slide je druhým opakovacím slidem socioekonomické geografie. Obsahuje 6 otázek na téma megalopolí, dopravních prostředků i průmyslu v USA. Otázky zjišťují, co si žáci v kapitole „Americans, Their Cities and Economy“ zapamatovali. Na každou otázku má žák na výběr 4 možné odpovědi. Správnost odpovědí je kontrolována aplikací. Tlačítkem „Main menu“ se program přepne zpět na hlavní rozřazovací slide kapitol.

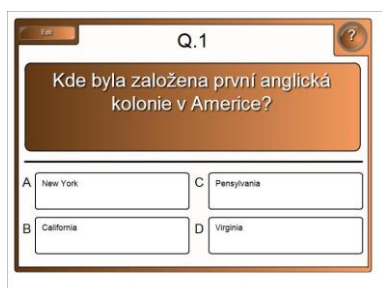
Kapitola „Brief History of the United States“ je dostupná z hlavního rozřazovacího slidu kapitol. Na prvním slidu zobrazuje motivační úvod průvodce Sama. Nahrávka se spustí po kliknutí na podobiznu Sama (délka: 0:14 s). V bílé bublině je přesný přepis nahrávky, která odkazuje na 3 žluté šipky vpravo. Po kliknutí na první šipku se zobrazí internetová stránka pojednávající o původních obyvatelích Ameriky. Příklad práce s touto webovou stránkou je v počítačové učebně, kdy si žáci ve dvojicích mohou přečíst a vlastními slovy přepsat (příp. přednést třídě), co se dozvěděli. Druhá šipka odkazuje na další slide, kde je možné si pustit internetové názorné video v anglickém jazyce, které vypráví o objevení Ameriky. Třetí šipka spustí přílohu programu – upravený zjednodušený anglický text o historických událostech zobrazených na časové ose ve spodní části slidu (pracovní text). Příloha je vytvořena v MS Word a lze jí v případě potřeby žákům vytisknout. K pročtení textu v příloze budou žáci potřebovat anglicko-české slovníky. Časová osa ve spodní části slidu pomáhá lepší orientaci v důležitých událostech americké historie, o kterých kapitola pojednává. V případě potřeby dalšího textu o tématu je možné kliknout na světlý obdélník v levém spodním rohu slidu pro zobrazení originálního textu o americké historii z časopisu Bridge (příloha interaktivního programu – zobrazení v programu Adobe Reader). Tuto přílohu lze také vytisknout, ale z důvodu velké barevnosti ji autorka doporučuje spíše pro zobrazení na obrazovce. Po ukončení práce s tímto slidem je možné se vrátit šipkou „Main Menu“ na hlavní rozřazovací slide kapitol.

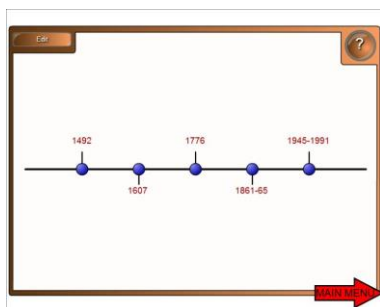
Tento slide se zobrazí po kliknutí na druhou žlutou šipku v úvodním slidu kapitoly „Brief History of the United States“ (odkaz na anglické video o objevení Ameriky). Na tomto slidu se po kliknutí na obrázek Sama spustí nahrávka (s přepisem v bublině), která říká, co je úkolem na tomto slidu (délka: 0:10 s). Po kliknutí na první žlutou šipku se načte internetová stránka s anglickým názorným videem v anglickém jazyce o objevení Ameriky (délka: 4:21). Po kliknutí na druhou žlutou šipku se zobrazí další slide s otázkami z videa v českém jazyce, které umožní zopakovat si nejdůležitější body z videa a ukáže, zda žáci videu správně porozuměli. Červená šipka „Back“ odkáže zpět na úvodní slide kapitoly historie.

Tento slide se zobrazí po kliknutí na druhou žlutou šipku na slidu „Discovery of America“. Jedná se o 5 kontrolních otázek v českém jazyce, jejichž odpovědi byly řečeny v anglickém videu o objevení Ameriky (dostupném ze slidu „Discovery of America“). Po stisknutí tlačítka „Start“ se objeví otázka, na kterou musí žák za daný časový limit vyřukat po písmenkách přesnou jednoslovnou odpověď. Pokud zvolí špatné písmeno, je mu již napsaná část slova vymazána a musí začít znovu. Aplikace jednoduše nedovolí napsat špatnou odpověď. Tlačítkem „Back“ se program vrací zpět na předchozí slide „Discovery of America“.

Tento slide je prvním ze dvou slidů v kapitole procvičování historie, která je dostupná z hlavního rozřazovacího slidu kapitol. Obsahuje 5 českých otázek na téma důležitých historických událostí Ameriky. Odpovědi na otázky lze najít v pracovním anglickém textu ke kapitole o historii USA. Otázky zjišťují, co si žáci z kapitoly „Brief History of the United States“ zapamatovali. Na každou otázku má žák na výběr 4 možné odpovědi. Správnost odpovědí je kontrolována aplikací.

Druhý slide kapitoly procvičování historie zobrazuje časovou osu s 5 důležitými daty, o kterých by žáci po absolvování kapitoly „Brief History of the United States“ měli mít určité povědomí. I pokud neznají přesná data, mohou dobře tipovat události podle století. Po tipu události, která se skrývá pod určitým datem, je možno na datum kliknout a zobrazí se správný název historické události. Po skončení práce se slidem a kliknutí na šipku „Main Menu“ se program vrátí na hlavní rozřazovací slide kapitol.

Poslední kapitolou, která určitým způsobem shrnuje předchozí poznatky a přidává mnoho zajímavostí, je kapitola regionů Spojených států, dostupná z hlavního rozřazovacího slidu pod pojmem „US Regions“. Na úvodním slidu kapitoly je zobrazena barevná mapa 8 regionů USA, do kterých se tato kapitola dělí. Mapa byla vytvořena autorkou v programu Arc Gis pro větší názornost rozložení regionů. V dolní části mapy se nachází odkazy na slidy jednotlivých regionů, které se zobrazí po kliknutí na příslušný červeně psaný název regionu. Názvy regionů na žlutém podkladu jsou přibližně řazeny ve stejném pořadí jako na mapě (od západu k východu a od severu k jihu). Tlačítko „Main Menu“ vrací program na základní rozřazovací slide kapitol.

Slidy jednotlivých regionů – obecná charakteristika:

Každý region je vždy zobrazen na dvou slidech, které mají stejnou základní strukturu. Na prvním slidu najdeme úvodní představení regionu, na druhém pak další podrobnější informace a zajímavosti.

Úvodní slide jednotlivých regionů vždy obsahuje název regionu v anglickém i českém jazyce, úvodní anglický text a několikaslovný nápis vlevo nahoře, který region jednoduše charakterizuje. V rámečku vpravo nahoře jsou vypsány státy, které jsou do regionu zařazeny. Dále se na slidu vyskytuje mapa USA s červeně vyznačenými státy regionu, která byla vytvořena autorkou v programu Arc Gis. Mapa slouží k názornému zobrazení polohy regionu vůči USA, proto zde nejsou podrobně popsána území jednotlivých států. Obrázky vlevo zobrazují typickou krajinu regionu s popiskami konkrétních míst na obrázku.

Druhý slide jednotlivých regionů je pojat formou obrázkové koláže. Je rozdělen na tři sloupce. V prvním (levém) sloupci se nachází obrázky, příp. i krátké povídaní o historii, kultuře a sportu v regionu, v druhém (prostředním) sloupci jsou zobrazena nejzajímavější turisticky atraktivní místa regionu a ve třetím (pravém) sloupci se vyskytují obrázky typických zemědělských či průmyslových produktů, příp. obrázky důležitých firem regionu. Každý obrázek je doplněn krátkým popiskem s názvem místa a jménem státu, ze kterého obrázek či fotografie pochází. Popisky většinou nejsou u autentických nápisů a log, kde je již na obrázku napsáno vše potřebné. Konkrétní popis ohledně dalších možností práce s jednotlivými slidy jsou uvedeny níže (přímo u jednotlivých zobrazených slidů).

Kapitola regionů je psána pouze anglicky. Na slidech regionů však nejsou uvedeny anglicko-české slovníčky pojmů, protože by se už na zaplněné obrázkové slidy nevešly. Je proto třeba počítat s tím, že u této kapitoly bude v některých případech zapotřebí vysvětlení složitějších pojmů učitelem či využití anglicko-českého slovníku. Nejdelší text se však nachází na úvodním slidu, na druhém slidu je textu jen minimálně a je doplněn obrázky, proto by měl být celkový smysl textu pro žáky dobře srozumitelný.

K této kapitole je vytvořen jeden obecný pracovní list, k nalezení v příloze programu, který je vhodným zakončením práce s regiony USA. Autorka doporučuje vypracování tohoto pracovního listu částečně ve škole a částečně za domácí úkol. Práce je připravena pro skupiny žáků po dvou až čtyřech.

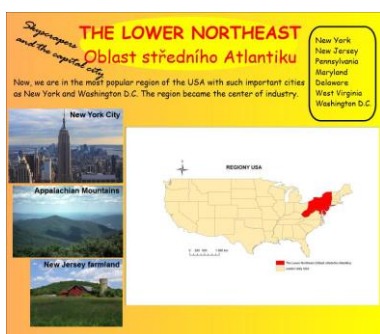

Na tomto slidu se nachází úvod do regionu Nové Anglie. Struktura úvodního slidu regionu je pro všechny uvedené regiony USA stejná a je podrobněji popsána v obecné charakteristice slidů regionů (viz str. 16).

Druhý slide regionu Nová Anglie je pojat formou koláže. Je rozdělen na tři sloupce. Podrobnější popis témat jednotlivých sloupců je k dispozici v obecné charakteristice slidů regionů (viz str. 16). Vpravo nahoře se nachází šipka „Back“, kterou se lze vrátit na úvodní slide „US Regions“.

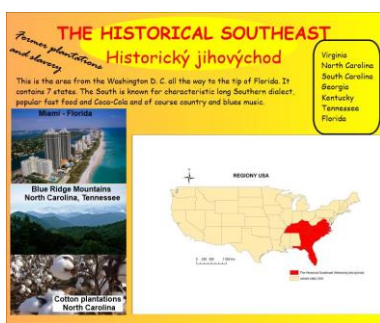

Na tomto slidu se nachází úvod do regionu Středního Atlantiku. Struktura úvodního slidu regionu je pro všechny uvedené regiony USA stejná a je podrobněji popsána v obecné charakteristice slidů regionů (viz str. 16).

Druhý slide regionu Střední Atlantik je pojat formou koláže. Je rozdělen na tři sloupce. Podrobnější popis témat jednotlivých sloupců je k dispozici v obecné charakteristice slidů regionů (viz str. 16). Vpravo nahoře se nachází šipka „Back“, kterou se lze vrátit na úvodní slide „US Regions“.

Konkrétními aktivitami na tomto slidu jsou dva anglické poslechy o městě New York (délka: 4:05) a o městě Washington D.C. (délka: 3:25), které jsou dostupné po kliknutí na obrázek příslušného města. Celý text poslechu je možno najít v publikaci SMITH-DLUHÁ (2007). Otázky k poslechům jsou zařazeny v příloze jako pracovní list. Tento pracovní list je dostupný po kliknutí na rámeček s úkolem vlevo nahoře. Pracovní list je vypracován v MS Word a je možné ho vytisknout. Po kliknutí na hvězdu s nápisem „Song“ vlevo nahoře se otevře internetová stránka s motivační písní New York - Alicia Keys (délka: 4:12). Současně s poslechem písně je možné sledovat text pro lepší pochopení tématu písně.

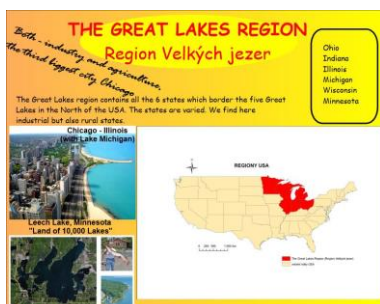

Na tomto slidu se nachází úvod do regionu Historického jihovýchodu. Struktura úvodního slidu regionu je pro všechny uvedené regiony USA stejná a je podrobněji popsána v obecné charakteristice slidů regionů (viz str. 16).

Druhý slide regionu Historický jihovýchod je pojat formou koláže. Je rozdělen na tři sloupce. Podrobnější popis témat jednotlivých sloupců je k dispozici v obecné charakteristice slidů regionů (viz str. 16). Vpravo nahoře se nachází šipka „Back“, kterou se lze vrátit na úvodní slide „US Regions“.

Konkrétními aktivitami na tomto slidu jsou dva internetové odkazy ve formě žlutých hvězd s nápisem „Song“, které odkazují na dvě country písně na webových stránkách. První píseň je od jednoho ze zakladatelů country hudby (Hank Williams – Jambalaya on the Bayou, délka: 2:56). Druhá píseň je od současného populárního amerického country zpěváka (Brad Paisley – Ticks, délka: 3:59). Současně s poslechem této písně je možné sledovat text pro lepší pochopení tématu písně. Hudba tohoto žánru je zařazena, protože se v daném regionu nachází město Nashville, které je celosvětově známé jako středisko country hudby.

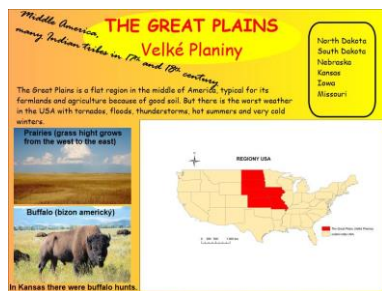

Na tomto slidu se nachází úvod do regionu Velkých jezer. Struktura úvodního slidu regionu je pro všechny uvedené regiony USA stejná a je podrobněji popsána v obecné charakteristice slidů regionů (viz str. 16).

Druhý slide regionu Velkých jezer je pojat formou koláže. Je rozdělen na tři sloupce. Podrobnější popis témat jednotlivých sloupců je k dispozici v obecné charakteristice slidů regionů (viz str. 16). Vpravo nahoře se nachází šipka „Back“, kterou se lze vrátit na úvodní slide „US Regions“.

Konkrétní aktivity na tomto slidu zahrnují otázku k zamyšlení, zda mohou jezera a průmysl v jedné lokalitě způsobit nějaký environmentální problém. Vlevo nahoře se nachází odkaz (žlutá hvězda s nápisem „Song“) na internetovou stránku s písní rodáka z Minnesoty, Boba Dylana (Knockin' on Heaven's Door, délka: 2:26).

Na tomto slidu se nachází úvod do regionu Velkých planin. Struktura úvodního slidu regionu je pro všechny uvedené regiony USA stejná a je podrobněji popsána v obecné charakteristice slidů regionů (viz str. 16).

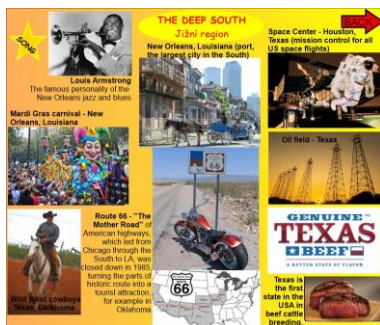

Druhý slide regionu Velkých planin je pojat formou koláže. Je rozdělen na tři sloupce. Podrobnější popis témat jednotlivých sloupců je k dispozici v obecné charakteristice slidů regionů (viz str. 16). Vpravo nahoře se nachází šipka „Back“, kterou se lze vrátit na úvodní slide „US Regions“.

Konkrétní aktivitou na tomto slidu je v pravé části přiřazování názvů typických zemědělských plodin v angličtině k uvedeným obrázkům. Aktivita je zařazena z důvodu procvičování dané slovní zásoby. (**Výsledky:** 1. obr. vlevo nahoře – tobacco, 2. obr. vpravo nahoře – corn, 3. obr. uprostřed – cotton, 4. obr. dole – wheat)

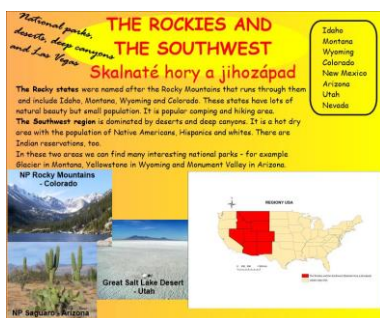

Na tomto slidu se nachází úvod do Jižního regionu. Struktura úvodního slidu regionu je pro všechny uvedené regiony USA stejná a je podrobněji popsána v obecné charakteristice slidů regionů (viz str. 16).

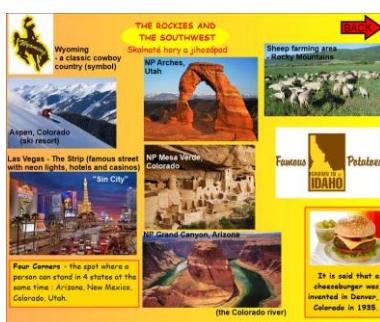

Druhý slide Jižního regionu je pojat formou koláže. Je rozdělen na tři sloupce. Podrobnější popis témat jednotlivých sloupců je k dispozici v obecné charakteristice slidů regionů (viz str. 16). Vpravo nahoře se nachází šipka „Back“, kterou se lze vrátit na úvodní slide „US Regions“.

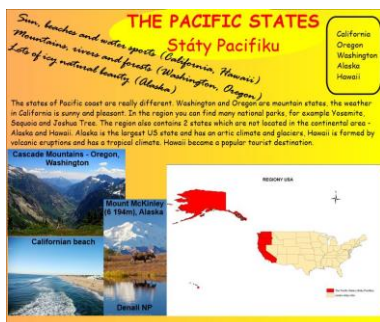
Konkrétní aktivitou na tomto slidu je internetový odkaz (hvězda s nápisem „Song“ vlevo nahoře) na píseň Louise Armstronga (What a Wonderful World, délka: 2:18), jehož hudební styl reprezentuje tento region. Současně s poslechem písně je možné sledovat text pro lepší pochopení tématu písně.

Na tomto slidu se nachází úvod do regionu Skalnatých hor a jihozápadu. Struktura úvodního slidu regionu je pro všechny uvedené regiony USA stejná a je podrobněji popsána v obecné charakteristice slidů regionů (viz str. 16).

Druhý slide regionu Skalnatých hor a jihozápadu je pojat formou koláže. Je rozdělen na tři sloupce. Podrobnější popis témat jednotlivých sloupců je k dispozici v obecné charakteristice slidů regionů (viz str. 16). Vpravo nahoře se nachází šipka „Back“, kterou se lze vrátit na úvodní slide „US Regions“.

Na tomto slidu se nachází úvod do regionu Států Pacifiku. Struktura úvodního slidu regionu je pro všechny uvedené regiony USA stejná a je podrobněji popsána v obecné charakteristice slidů regionů (viz str. 16).

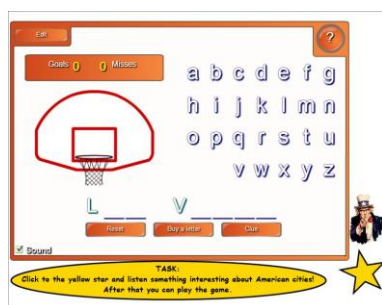

Druhý slide regionu Států Pacifiku je pojat formou koláže. Je rozdělen na tři sloupce. Podrobnější popis témat jednotlivých sloupců je k dispozici v obecné charakteristice slidů regionů (viz str. 16). Vpravo nahoře se nachází šipka „Back“, kterou se lze vrátit na úvodní slide „US Regions“.

Konkrétní aktivitou na tomto slidu je internetový odkaz na motivační píseň Hollywood Hills – Sunrise Avenue (délka: 3:18). Současně s poslechem této písně je možné sledovat text pro lepší pochopení tématu písně.

Tento slide je prvním ze tří slidů v procvičování kapitoly „US Regions“, která je dostupná z hlavního rozřazovacího slidu kapitol. Na tomto slidu se jedná o zařazování různých pojmů (př. města, turistické atraktivity, názvy pohoří) do dvou regionů (Státy Pacifiku a Region středního Atlantiku). Žáci tahem přesouvají jednotlivé pojmy do jednoho z rotujících kruhů. Pokud je výběr kruhu správný, daný pojem v kruhu zmizí, pokud ne, tento pojem je aplikací vrácen zpět do spodní části slidu. Tímto je provedena okamžitá kontrola. Pro toto cvičení byly vybrány dva nejznámější regiony.

Druhým slidem v procvičování regionů USA je slide s anglickým poslechem týkajícím se 8 známých amerických měst, které byly již zmíněny v předchozí kapitole regionů USA (délka poslechu: 2:48). Úkol je popsán v dolní části slidu na žlutém podkladě. Poslech lze spustit kliknutím na rotující žlutou hvězdu v pravém dolním rohu slidu. Pro ověření porozumění poslechu je v hlavní části slidu připravena hra. Hra má za cíl správně doplnit název města některými ze zobrazených písmen. Hra začíná kliknutím na tlačítko „Clue“, které ukáže základní informaci o daném městě, jehož název mají žáci doplnit. Poté jednoduše klikáním na zobrazená písmena docílí doplnění správného názvu města. Hra je doplněna zvukem a animací podle toho, zda žák volí správná písmena či nikoli.

V posledním procvičovacím slidu regionů mají žáci za úkol přiřadit názvy 8 měst ke státům, ve kterých se města nacházejí. Jedná se o stejná města jako na předchozím slidu (a také v poslechu). Aplikace zkontroluje správnost odpovědi po kliknutí na tlačítko „Check“. Průvodce Sam píše, že by žáci již měli vědět, kde se města nacházejí a pokud neví, mohou využít atlas světa. Po kliknutí na šipku „Main Menu“ se program přepne zpět na hlavní rozřazovací slide.

Závěrečný slide programu se zobrazí po kliknutí na červenou šipku „End“ v dolním rohu hlavního rozřazovacího slidu kapitol. Po kliknutí na průvodce Sama se spustí jeho krátké rozloučení se žáky (délka: 0:11 s).

Vypracované pracovní listy:

Pracovní list č. 1 (ke kapitole „Nature, climate, environment“ konkrétně k části „Climate in the USA“):

CLIMATE IN THE USA (vypracovaný pracovní list)

In the USA you can find more climatic zones:

Temperate (mild) climate: *the north of the USA* (colder and more humid than in the Czech Republic because of Labrador cold sea current) The biggest part of the USA area belongs to the mild climate.

Subtropical climate: *the south of the USA (Coastal Plain), pleasant weather*

Tropical climate: *peninsula Florida and Gulf of Mexico, Hawaii*

Subarctic climate: *Alaska*. Two thirds of the land is permanently frozen.

Highland climate: *the Cordilleras, Rocky Mountains*. It is colder in the mountains than in the lowlands. The highland climate is dependent on the altitude.

The continental climate with hot summers and cold winters is typical for the most of the area. The most dry and hot place of the USA is Death Valley.

It rains much in the Cordilleras and it rains more from the middle of the area to the coast of Atlantic ocean. The middle area (Great Plains) is very dry.

Vocabulary:

temperate - mírný

subtropical - subtropický

tropical - tropický

subarctic - subarktický

highland climate - horské klima

continental - vnitrozemské

humid - vlhký

cold sea current - studený mořský proud

pleasant - příjemný

frozen - zmrzlý

altitude - nadmořská výška

ÚKOL: Vypracuj poznámky v ČJ o klimatu USA (použij text výše + údaje na interaktivní tabuli):

V USA najdeme více klimatických pásů (zón):

- na Aljašce:.....**subarktické klima**.....
- v horách (západní část): **horské klima (chladnější, závisí na nadmořské výšce)**
- na jihu území: .....**subtropické klima**.....

- na Floridě:.....tropické klima.....
- na Havaji:.....tropické klima.....
- na většině území (sever a střed):.....mírné klima.....
- Většina území má VNITROZEMSKÉ / PŘÍMOŘSKÉ klima, což znamená...horká léta, studené zimy.....
- Studené větry, které v zimě proudí ze severu na jih se nazývají:...blizzardy.....
- Nejvíce srážek spadne v průběhu roku v oblasti: ...úzké pobřežní nížiny na západě USA a na západních svazích Kordiller.....

Pracovní list č. 2 (pro kapitolu „US Regions“, konkrétně část „The Lower Northeast“):

VYPRACOVANÉ OTÁZKY K POSLECHŮM NA TÉMA WASHINGTON D.C.,

NEW YORK

WASHINGTON D. C.:

1. What do you know about Washington D. C.? What do the letters D. C. stand for?

Washington D.C. is the capital city of the USA. It was named after the first US president, George Washington. The city was specially built as the capital. There are no skyscrapers.

The letters D.C. mean District of Columbia.

2. Where is Washington D. C. situated?

It lies on the Potomac river on the eastern coast of the USA.

3. How are the streets in the capital organized?

The streets running in west-east direction are marked with letters.

The streets running in north-south direction are marked with numbers.

4. What are the important places and institutions in D. C.?

The important places are the Mall (long park area), Washington Monument, Jefferson Memorial, Lincoln Memorial and American Soldiers Memorials.

The important institutions are the Capitol (seat of the Congress), Houses of Representatives and the Senat, the White House, Pentagon (the center of Military forces).

5. Are there some museums and parks in D. C.?

There are many museums – for example: National Air and Space Museum, the Museum of African Art, National gallery of Art.

The most beautiful parks are the West and East Potomac Parks.

NEW YORK CITY:

1. Where is New York situated and why is it important?

New York is situated on the eastern coast of the USA. It is the biggest city in the USA and the financial, bussiness and cultural center.

2. What nicknames does it have?

„The City That Never Sleeps“, „The Big Apple“.

3. What parts does NYC consist of and what do you know about Manhattan?

NYC consists of 5 parts (Manhattan, the Bronx, Queens, Brooklyn and Richmond). The Manhattan is the most important. There are long Avenues (they have names) and short Streets (they have numbers).

4. What do you know about famous places in Manhattan?

The famous places are for example: Broadway (long street with many theatres, cinemas, restaurants, clubs and bars), Time Square, Wall Street (the financial center of the world), Harlem (black part of the Manhattan).

5. What do you know about the Statue of Liberty?

It is the symbol of NYC, it was given to the USA by France. It stands on the Liberty Island and became a symbol of hope and freedom. It is holding a torch.

Pracovní list č. 3 (pro zopakování kapitoly „US Regions“):

PRACOVNÍ LIST – REGION USA (MOŽNÝ ZPŮSOB VYPRACOVÁNÍ)

Vypracovali: *vzor*

Region: *Státy Pacifiku*

1. Vyznačte hranice USA a vašeho regionu odlišnými barvami na mapě:

2. Jednou větou popište geografickou polohu vašeho regionu v rámci USA:

Region Státy Pacifiku se nachází na západním pobřeží kontinentální části USA a zahrnuje i stát Aljaška (na severozápadě Kanady) a ostrovní stát Havaj (v Tichém oceánu).

3. Vypište jména všech států vašeho regionu:

Kalifornie, Oregon, Washington, Aljaška, Havaj

4. Napište, co je pro váš region typické v následujících oblastech:

- **POHOŘÍ** či **NÍŽINA**: V regionu převažuje hornatý povrch. Kontinentální část – Pobřežní pásmo, Kaskádové pohoří, Aljaška – Aljašské hory, Havaj – sopečný reliéf.
- **ŘEKA** či **JEZERO/JEZERA**: řeka Yukon (Aljaška), řeka Colorado (Kalifornie)
- **ZEMĚDĚLSTVÍ** (plodina, chované zvíře): ovoce a vinná réva (Kalifornie), rybolov
- **PRŮMYSL**: dřevozpracující průmysl (Washington, Oregon), high-tech technologie a elektronický průmysl (Kalifornie – Silicon Valley), filmový průmysl (Kalifornie – Hollywood)
- **ZNÁMÉ MĚSTO/MĚSTA**: Los Angeles, San Francisco, Seattle, San Diego, San José, Anchorage, Honolulu
- **TURISTICKÝ CÍL**: Havajské ostrovy, San Francisco, Los Angeles, národní parky Death Valley, Sequoia, Yosemite

5. Vyberte si jeden stát z regionu, který byste rádi navštívili a uveďte konkrétní místa, kam byste se rádi podívali: Kalifornie – San Francisco (Golden Gate Bridge), Los Angeles (Walk of Fame, Hollywood), národní park Yosemite.

6. Na čistý list papíru A3 zpracujte váš region formou koláže (s použitím mapek, kreseb, anglických nápisů a hesel, fotografií a obrázků). Využijte již vyplněných cvičení pro inspiraci, co všechno tam může být.